Weekendbijlage
van dagblad Amigoe

zaterdag 5 februari 2011

REPORTAGE
7
Goudvondsten op
'schateiland' Aruba

ECONOMIE
10
Duurzaam en
Leefbaar Curaçao

INTERVIEW
14
'HR is cruciale
afdeling bedrijf'

Ronald McDonald Huis:
'Haven' van rust en zekerheid

Het uiteindelijke doel? Ze hoeven er niet lang over na te denken. Integendeel. Ze streven het al na zolang ze aan het nu een jaar bestaande Curaçaose chapter van de Ronald McDonald House Charities zijn verbonden. Claudia Rigaud als voorzitter, Lorrie van Ooijen als bestuurder. Dat doel: ook op Curaçao een volwaardig Ronald McDonald Huis.

Tekst: Peter Onvlee Foto's: Ken Wong

Ze zijn - dat los van alles - blij met de huidige Ronald McDonald Room, de huiskamer, in het Sehos. Een initiatief destijds van Arcos Dorados, de man achter de vier, binnenkort dus vijf filialen van McDonalds op het eiland als ook de in aanbouw zijnde nieuwe vestiging aan de Sta. Rosaweg zijn deuren opent. Sehos heeft de ruimte voor de Room beschikbaar gesteld, McDonalds heeft voor de inrichting gezorgd. Zoals ook international McDonalds de initiator achter de huizen en huiskamers is.

De Ronald McDonald Huizen. Ze bestaan al sinds 1974. Vernoemd naar de clown die bij ieder restaurant van de wereldwijde keten staat. Het eerste huis kwam er toen in de Verenigde Staten een vader zijn ernstig zieke dochtertje in een ziekenhuis bezocht en hij daar niet steeds kon blijven omdat hij te ver weg woonde. Samen met de behandelende dokter werd een groot huis gezocht, direct in de nabijheid van het ziekenhuis. Een huis speciaal voor familie van zieke kinderen. In hun sponsorjacht om het project te financieren kwamen ze ook terecht bij de baas van McDonald's. Hij was direct in voor het plan, vond het geweldig en doneerde om alles te regelen. Als dank werd het huis naar de clown genoemd.

Het bleef niet bij één huis. Ook bij andere ziekenhuizen kwamen Ronald McDonald Huizen, overal in Amerika. En daarbuiten. In Nederland opende in 1985 het eerste Ronald McDonald Huis in Amsterdam zijn deuren. Met dank aan kinderarts Tom Voûte. Hij was op bezoek in Amerika, zag daar de Ronald McDonald Huizen en dacht: 'Dat is een goed idee. Bij ons kinderziekenhuis in Amsterdam zou ook zo'n huis moeten zijn.' Hij vroeg en kreeg steun van McDonald's in Nederland. Op 5 maart 1985 werd dit Huis aan de Spinozastraat in Amsterdam, vlakbij het toenmalige Emma Kinderziekenhuis, geopend door prinses Margriet.

Het was het eerste Ronald McDonald Huis in Nederland. Zelfs het eerste in Europa. Er kwamen er steeds meer. Op het ogenblik zijn het er zelfs al 15. In Amsterdam 2, Arnhem, Barendrecht, Den Haag, Friesland, Groningen, Leiden, Maastricht, Nijmegen, Rotterdam, Tilburg, Utrecht, Zuidoost-Brabant en Zwolle. Eigenlijk zijn het er zelfs 16. Het kleinste Ronald McDonald Huis ter wereld staat namelijk ook in Nederland, in Madurodam.

Een Ronald McDonald Huis biedt een thuis aan ouders van zieke of gehandicapte kinderen. In een Ronald McDonald Huis kunnen ouders, broertjes en zusjes logeren van zieke kinderen die worden behandeld in het nabij gelegen (psychiatrisch) ziekenhuis of revalidatiecentrum. De meeste Huizen staan op loopafstand van het ziekenhuis, zodat ouders binnen een paar minuten bij hun zieke kind kunnen zijn. Sommige Huizen zijn zelfs bovenop het ziekenhuis gevestigd. Dat het Huis zo dichtbij is, geeft niet alleen ouders, maar ook kinderen een veilig gevoel.

"Het is moeilijk onder woorden te brengen hoeveel het Ronald McDonald Huis voor ons heeft betekend. In een zware periode is het Huis een 'haven' van rust en zekerheid voor ons geweest", krijgt het dagelijks management van een Huis vaak te horen. Dat dagelijkse reilen en zeilen in een Ronald McDonald Huis valt onder de verantwoordelijkheid van een manager en één of twee assistent-manager(s). Zij zijn de enige betaalde medewerkers en krijgen ondersteuning van een grote groep vrijwilligers. Samen zorgen zij ervoor dat alles op rolletjes verloopt en het Huis op orde blijft. "Het is fijn om te merken dat gasten zich bij ons thuis voelen in welke situatie zij ook verkeren. Daar doe je het uiteindelijk allemaal voor!", aldus Wendy van den Akker-Kiers, manager van het Ronald McDonald Huis Zuidoost-Brabant.

Maar terug naar Curaçao. Naar Claudia Rigaud en Lorrie van Ooijen. Ze zijn niet zomaar in het Curaçaose chapter gestapt. Hebben beiden enkele keren met ernstig zieke kinderen te maken gehad die in het Sehos werden verpleegd maar waar gewoonweg de faciliteiten voor ouders om in de buurt te blijven ontbraken. Rigaud in 1995 en 2008, Van Ooijen in 2006 en 2009. De kinderen zijn er overigens goed bovenop gekomen. Rigaud: "Ik heb in 1995 de verbouwing van de kinderafdeling van het Sehos meegemaakt. Die afdeling is nu een juweeltje binnen het geheel van het ziekenhuis. Met zelfs airco in de gang. Maar faciliteiten voor ouders? Ze zijn er niet."

Bijna een maand zat ze er, dag-in-dag-uit. "Maar een douche, vergeet het. Je kon er geen wasje doen, er was geen keukentje. En tandenpoetsen? Deed je in de gang in een publieke ruimte. Je moest altijd weg van je kind als je wat wilde doen. Faciliteiten om te slapen waren er wel. Grote tv-stoelen eigenlijk. Oud, en niet echt comfortabel." En zij zijn niet de enigen die er mee te maken hebben gehad. "Het gebeurt regelmatig dat ouders willen of moeten overblijven in de buurt van hun zieke kind."

Van Ooijen, in het dagelijks leven werkzaam bij de SVB, de sociale verzekeringsbank en dus ook dicht betrokken: "Er komen regelmatig kinderen uit bijvoorbeeld St. Maarten naar het Sehos. En die komen niet voor niets. Als ouder is het dan belangrijk in zo'n stressvolle situatie in de buurt te zijn. Om paniek ook te voorkomen. Maar je kunt je als ouder die natuurlijk ook spanningen heeft je dan ook niet even terugtrekken. Je confronteert je kind met angsten die je zelf hebt. En dat is ook niet goed. Terwijl het inmiddels al lang bewezen is dat kinderen als ze ziek zijn baat hebben bij ouders die in hun buurt zijn. Het bevordert het genezingsproces."

Met de nu een jaar bestaande Ronald McDonald Room in het Sehos is - hoewel het lang niet de faciliteiten van een Huis biedt - volgens Rigaud en Van Ooijen in ieder geval al een stap in de goede richting gezet. De ongeveer 50 vierkante meter grote ruimte is vooral bedoeld om zieke kinderen die lang of vaak in een ziekenhuis liggen even in een heel andere omgeving te laten zijn. Ze kunnen er samen met hun ouders, broertjes en zusjes even ontsnappen aan de ziekenhuissfeer en tot rust komen in de huiselijke omgeving in of dicht bij de kinderafdeling van het ziekenhuis. Gezinnen kunnen er overdag een krantje lezen of samen spelen, bijvoorbeeld tussen twee behandelingen door.

In de kamer in het Sehos zijn zaken als internet, Wii, televisie, spelletjes en een kleine bibliotheek te vinden. Rigaud en Van Ooijen zeggen dat het belangrijk is voor de ontwikkeling van de kinderen dat ze lekker kunnen spelen, ontspannen en andere kinderen kunnen ontmoeten. "En voor veel ouders is de Huiskamer naast een rustplek ook een ontmoetingsplek waar ze in contact komen met lotgenoten." Bedoeling is om in eerste instantie op weg naar het 'echte' Huis een Family House in het Sehos te creëren. Met behalve een huiskamer ook een kinderkamer, kleine keuken, wasruimte, bad/douche en slaapgelegenheid voor de ouders.

"We moeten", zeggen Rigaud en Van Ooijen, "realistisch zijn. We kunnen wel een echt Huis nastreven, maar de realiteit is dat we straks hoe dan ook met een nieuw ziekenhuis te maken gaan krijgen. En dat wordt toch wel een beetje een langetermijntraject. Dat is niet iets van over een aantal maanden. Maar terwijl het ziekenhuis met die lange termijn bezig is en wij voorbereidingen voor het Ronald McDonald Huis treffen willen we niet stilstaan. We hebben een aantal wensen voor de huidige Kamer. Een nieuwe televisie, een nieuwe computer bijvoorbeeld. Het hospitaal kan daar niet aan tegemoetkomen, heeft andere prioriteiten. Dat moeten we als Curaçaos chapter van de Ronald McDonald House Charities dus allemaal zelf doen."

De kosten voor de uitbouw van de Kamer en het inrichten van de nieuwe Family Room in het ziekenhuis bedragen zo'n 200.000 gulden. Voor een Huis is nog veel meer geld nodig. Zo'n 2500 gulden per vierkante meter. "En omdat we streven naar een Huis met zes kamers waar per kamer 4 personen kunnen verblijven, moet je al snel op een half miljoen rekenen", becijferen Rigaud en Van Ooijen. "En daar moeten we echt voor sparen. Dat haal je niet zomaar even binnen. En dan hebben we het niet eens over de lopende zaken, de brandjes die we moeten blussen." De stichting, de Curaçaose chapter van de Ronald McDonald House Charities, moet het als het om fondsenwerving gaat vooral van sponsors hebben. Met McDonald's als grootste. Het afgelopen jaar doneerde het bedrijf nog 45.000 gulden, de opbrengst van een actie in de restaurants.
Rigaud en Van Ooijen willen echter meer. "We staan als stichting na een jaar nog maar in de kinderschoenen. We proberen dat de gemeenschap betrokken raakt bij het project. De bevolking te laten zien dat het belangrijk is dat we er zij, dat we bezig zij." Zij wijzen op het ook het afgelopen weekeinde weer succesvolle Walk, Ride and Swim for the Roses, de fondsenwerfactie voor de kankerbestrijding. "We denken met ons project, waar iedereen baat bij kan hebben, ook groter te kunnen worden. Meer naamsbekendheid, meer dingen doen, meer ook terug kunnen doen voor donateurs."

Het Curaçaose chapter van de Ronald McDonald House Charities opereert op het ogenblik vooral nog in stilte. Heeft zich de afgelopen periode in die luwte ook nadrukkelijk ingespannen om Sean Maduro niet moederziel alleen in Nederland, in Groningen om precies te zijn, te laten liggen voor de behandeling van een ernstige vorm van kanker. Hij is daar al sinds augustus vorig jaar en moet er zoals de zaken er nu voorstaan tot juli 2011 blijven. "Omdat maar één ouder als begeleider mee mag dreigde het gezin uit elkaar te vallen. We hebben het als stichting voor elkaar gekregen dat het gezin met kerst en oud en nieuw bij elkaar was. Vader, die vanaf het begin is meegegaan, komt deze maand februari weer terug; moeder kan er de komende tijd weer tegenaan."

Het was financieel en logistiek geen gemakkelijke klus voor de stichting. Omdat Sean Maduro niet permanent in het ziekenhuis hoeft te verblijven - tussen de chemobehandelingen door mag hij uit het ziekenhuis - behoorde het verblijf in het Ronald McDonald Huis niet tot de mogelijkheden. Alle Huizen, een regel van Charity, stellen als voorwaarde voor verblijf van de ouders dat een kind moet zijn opgenomen en onder behandeling in het ziekenhuis is. Voor mensen die in dit geval in Nederland wonen is dat geen probleem. Die kunnen op en neer pendelen. Maar voor wie op Curaçao woont en naar Nederland is gereisd ligt die zaak anders.

"Maar met ons netwerk hebben we het allemaal toch kunnen regelen", lachen Claudia Rigaud en Lorrie van Ooijen. Financiële hulp kwam er onder meer van het Koningin Wilhelmina Fonds en particulieren waardoor de extra tickets voor de reis konden worden betaald en er in het (koude) Nederland opvang en winterkleding beschikbaar kwam. En via een Nederlands kinderfonds, dat de gelden van Ronald McDonald Nederland beheert, is ook de huisvesting voor het hele gezin, vader, moeder en dochter geregeld. "En het is zo goed bevallen dat Ronald McDonald Nederland nu ook heeft gezegd dat verblijf tot het einde van de behandeling mogelijk is." Rigaud en Van Ooijen noemen het ongelooflijk hoe zoiets dan kan gaan lopen. "Dat heeft swing gebracht. Daarom geloven wij er ook in dat we de om- en uitbouw op korte termijn van de bestaande Ronald Room in het Sehos in een Ronald McDonald Family Room kunnen realiseren en dat er straks, als er een nieuw ziekenhuis op het eiland komt, er ook in de directe nabijheid een echt Ronald McDonald Huis staat."

ÑAPA 2011
Nr. 5

Boeiend

Deze week in de Ñapa weer flink wat boeiende onderwerpen. De goudprijzen stijgen de laatste tijd tot ongekende hoogten. Je krijgt al rond de 1400 dollar voor iets meer dan 31 gram (een 'troy ounce'). Hier en daar hoor je al weer gefluister over het roemruchte goud van Aruba. Werd er echt veel gevonden in het verleden? Misschien wordt het wel weer lonend om er opnieuw de schop in de rotsachtige grond te steken en een nieuwe goldrush op ons buureiland te ontketenen. Marius Bremmer beschrijft op pagina 7 de geschiedenis van de goudwinning op Aruba toen iedereen aldaar met dollartekens in de ogen rondliep.

Op 1 februari werd het eerste rapport voor de Millennium Development Goals (MDG) voor Curaçao en St. Maarten gepresenteerd in het auditorium van de Centrale Bank. Een bijzonder moment voor een jong land als Curaçao. Voor het eerst in haar geschiedenis is zwart op wit gezet waar de komende tijd aan gewerkt moet worden. Een doel wat bijzondere aandacht vereist is het uitbannen van extreme armoede en honger. Op dit punt doet Curaçao het niet goed en zal dit doel waarschijnlijk niet worden gehaald in 2015. Onze medewerkster Shakti Aroena Lakhi doet op pagina 10 verslag.

De 57-jarige Sonia Kook is weer even terug op het eiland. Gelauwerd en al. Cambridge's 'Who's Who' in Massachusetts heeft haar onlangs gekozen als Professional of the Year 2010. Uit, zo vertelt ze trots aan medewerker Peter Onvlee op pagina 14, 400.000 professionelen wereldwijd. Ze ziet het als erkenning voor haar succes als entrepreneur. Kook richt zich in haar werk in Boston vooral op leidinggevenden die zich met personeel bezighouden. Ze levert de tools, de instrumenten om de vaak bestaande kloof tussen leidinggevenden en personeel te dichten.

Fijn weekend!

De redactie

Colofon

BLADMANAGER
Karin Wooning
EINDREDACTEUR
Hans Vaders
ADVERTENTIES
Marloes Tak
VORMGEVING
Wendela Ataliede

Aan deze Ñapa werkten mee:
Marius Bremmer
Monique Casimiri
Jorge Curiel
Verele Ghering
Hans de Haan
Ineke de Haan
Margot Hack
Bob Harms
Lisette Keus
Aroena Lakhi
Judice Ledeboer
Maya Mathias
Peter Onvlee
Jan de Ruijter
Sofia Saavedra Bruno
Hans Vaders
William ten Veen
May Voges
Ken Wong
Karin Wooning

Ñapa is een publicatie van:
Uitgeverij Amigoe NV
Scherpenheuvel z/n
Curaçao
Tips voor de redactie?
Bel 736-9050
Email napa@amigoe.com
Adverteren?
Bel Marloes Tak
736-9050 / 516-7377
advertentienapa@amigoe.com

Jean François Boclé:
'Zien in de wolk van chaos'

Het 'Instituto Buena Bista', het centrum voor hedendaagse kunst op Curaçao, haalt in het kader van het IBB's Mondriaan residency program 'IPS' vier tot zes keer per jaar een internationale kunstenaar naar het eiland voor het geven van workshops aan studenten, het geven van lezingen en het uitwisselen van creativiteit en kennis. Afgelopen maand was het de beurt aan Jean François Boclé.

Boclé aan het werk. Op de achtergrond 'Les mains de Leopold II'.

Tekst en foto's: Lisette Keus

Van oorsprong is Boclé (1971) afkomstig uit Martinique, maar hij verhuisde op zijn veertiende naar Frankrijk. Daar studeerde hij onder meer 'Moderne Literatuur' aan de Sorbonne Universiteit en volgde opleidingen aan de 'Ecole Nationale Supérieure des Beaux-Arts' in zowel Bourges als Parijs.
Zijn cv is indrukwekkend en zegt veel over Boclé als artiest. Als persoon heeft hij nog veel meer te zeggen.

Alter ego LaBoca
Boclé: "Het thema van de workshop en lezing 'La Boca Pregunta', is afgeleid van mijn alter ego 'LaBoca'. Mensen proberen je de mond te snoeren, terwijl je je juist met je mond moet en kan uiten. Je kan ermee proeven, ervaren en je gedachten de wereld in brengen. Je mond geeft je vrijheid, de mond van anderen beperkt deze weer. Voordat ik iets maak zijn het eerst woorden geweest, die ik in een woordenstroom heb laten gaan. Ik zeg soms dingen om maar iets te zeggen, ik spreek om te spreken en denk daar niet altijd bij na."

"Zo deed ik dat ook tijdens de workshop 'La Boca Pregunta': door vragen te stellen en te praten creëerde ik chaos, in woorden en prikkels, om zo de studenten uit te dagen en ze 'out of the box' te laten denken. Of eigenlijk juist niet te denken, maar het gewoon te laten gaan. Het is een manier van inspireren. In de wolk van chaos zie ik 'het' dan."

Boclé loopt naar foto's die aan de muur tentoongesteld hangen. Op de foto's staat één van de studenten stoer afgebeeld, met veel 'bling, bling'.
Boclé: "Kijk, deze student zat op een gegeven moment in alle chaos gedachteloos met een stukje zilverpapier te spelen, zoals je bijvoorbeeld doet als je aan de telefoon zit. Opeens keek ik hem aan en zag dat hij er een ring van had gemaakt: van iets waardeloos, had hij iets waardevols gecreëerd. Hij kreeg van mij de opdracht hiermee verder te werken en maakte allemaal sieraden van zilverpapier en noemde dit 'Shitty Jewels'. In de kunst zijn contrasten juist krachtig."

Statement
"In de workshop heb ik de studenten laten werken met verschillende media: fotografie, installaties, schilderen, beeld, techniek. Ik wilde niet dat ze zich comfortabel gingen voelen door te werken met dat wat ze kunnen, daardoor blijf je in een oude situatie hangen. Of ik daagde ze uit door te zeggen: 'Doe dit en doe het nu'. Natuurlijk is dat eng in het begin, ik vind het ook elke keer weer eng een blanco vel bijvoorbeeld aan te tasten, maar de jongeren hebben echt talent. In het begin keken ze me aan alsof ze dachten 'wat is dat nou voor rare man die maar over La Boca kletst?', maar uiteindelijk werkten ze wel vanuit hun gevoel."

In de werken aan de muren zie je duidelijk de statements die gemaakt worden; schilderingen van opgehangen poppetjes met als titel 'With words comes death' (Remco Ligui Lung), afgeschermde monden en bebloede lippen 'no title' (Segeon Smit).
Ook Boclé maakt met zijn werken statements; politiek gevoelig, poëtisch weergegeven.

"Bij mij spelen de (post)koloniale geschiedenis en issues een grote rol. Op school leerde ik hoeveel kamers er in het het paleis van Versailles waren, we leerden de officiële historie, maar niemand vertelde ons over de gruweldaden die zich in de koloniën hadden afgespeeld."
"Dit bijvoorbeeld", en hij loopt naar een muur met zwart-wit schilderingen, "gaat over de handen van Congolese kinderen die tussen 1885 en 1908 in naam van de Belgische koning Leopold II zijn afgehakt als ze niet genoeg rubber hadden opgehaald. Miljoenen linkerhanden!"

Zo heb ik ook andere werken gemaakt waarin ik bijvoorbeeld aandacht gaf aan de 'Code Noir', een soort wetboek ten tijde van de slavernij. Hierin stond omschreven hoe je een slaaf moest martelen. Van het begin tot het eind. Deze onderwerpen boeien me zo erg omdat ik uit Martinique kom, voormalige kolonie van Frankrijk. Maar ook omdat nog steeds 'de ander' wordt afgeschilderd als iets dat niet goed is."

'Shitty Jewels'

Psychiatrie
"Het idee van dit instituut binnen de muren van een psychiatrische inrichting vind ik trouwens heel bijzonder, echt goed. Het is als een raam in de kliniek, zoals kunst in de maatschappij is: mensen kunnen het bekijken, het geeft leven, het inspireert en creëert weer ruimte. Psychiatrische patiënten en kunstenaars nemen trouwens een beetje dezelfde positie in de maatschappij in; ze worden beide afgeschilderd als anders en raar, mensen zijn vaak een beetje bang voor ze."
"Maar ook de tegenstelling weer tussen kunst en psychiatrie vind ik grappig. In creatieve ruimtes is alles mogelijk, het is het opzoeken van vrijheden. In de kliniek is het juist allemaal niet mogelijk, vrijheden worden ingeperkt."

'Pain Happyniss'

"Dat gebeurt trouwens ook in de maatschappij, mensen worden heel erg beperkt, ze beperken elkaar en zichzelf. Daarom vinden mensen het zo leuk om zich te verkleden, kijk maar naar carnaval. Ook op Martinique wordt dit groots gevierd en ondanks de machocultuur, is er één dag dat iedereen van gender verwisselt: mannen gaan verkleed als vrouwen, vrouwen als mannen. Het is je gewoon even helemaal laten gaan, alles zien vanuit een andere dimensie, grotesk zijn en doen, los van alles en let it go. Daarom is het hebben van een alter ego iets leuks, zoals LaBoca voor mij: je kan iemand of iets anders zijn, maar uiteindelijk ben je het toch zelf."

Om op de hoogte te blijven van de gratis lezingen en artiesten die het IBB bezoeken surf naar: http://institutobuenabista.com.

Voor meer werk van Jean François Boclé kijk op zijn website: http://www.jeanfrancoisbocle.com
Ook voor zijn blog met zijn ervaringen en ideeën tijdens de workshop kunt u terecht op zijn website.

Foto van de week

Het zal je maar gebeuren, een bijna van top tot teen beschilderde Curaçaose schone poseert 'in natura' onder een strakblauwe hemel bij Baya Beach. Zij werd vooraf grondig onder handen genomen door airbrush makeup artist Bethyamin van Nieuwenhuizen en het artistieke resultaat mag er zonder meer zijn. De foto werd geschoten door Michell. Heeft u een mooie foto? Stuur hem naar napa@amigoe.com.

In het nieuws

BYD

BYD (Engelstalige uitspraak) is een nieuw automerk dat vanuit China naar Curaçao wordt geïmporteerd. Garage Cordia is de eerste die de auto's hier op de markt brengt. Cordia begint met vier types: Een kleine 'hatchback' genaamd de BYD F0, een compacte 'hatchback' die de naam BYD F3R draagt, de sedan BYD F3 en de luxe sedan-uitvoering met de naam BYD F6. De introductieshows van de nieuwe wagens zijn op donderdagavond 17 februari, vrijdag 18 en zaterdag 19 februari bij garage Cordia. Sander Gerrits van garage Cordia vertelt ons meer over de BYD.

Wat voor auto is het precies, het merk is namelijk in veel andere landen net zo onbekend als op Curaçao.
Het merk BYD is inderdaad niet erg bekend mondiaal gezien. Behalve in China. In China doet de BYD het behoorlijk goed. Behalve met het verkopen van auto's houden ze zich ook bezig met accessoires voor in en rond de wagen.
Is hij 'Curaçao bestendig', gezien toestand van de wegen?
We hebben van tevoren uitgezocht hoe de BYD het op Curaçao zou doen. We hebben verschillende technische tests gedaan. Er zijn technische specialisten naar de auto komen kijken en we hebben veel proefritten gemaakt. Ook is er meerdere malen overleg geweest met de BYD-monteurs en -ontwerpers uit China. Uit al deze tests is gebleken dat de BYD het hier goed zal doen.
Is de auto betaalbaar?
Dat is een van de redenen waarom wij voor de BYD hebben gekozen. De auto is betaalbaar, zelfs als hij nieuw is. Een nieuwe BYD kun je al kopen vanaf 21.000 gulden. Maar tijdens onze introductiedagen zijn er introductieprijzen vastgesteld, dat wil zeggen dat de normale prijs dan weer is verlaagd. De verkoop is echter al begonnen en de BYD-introductiecampagne loopt tot en met 24 maart. Bij aanschaf van een BYD tijdens de introductiecampagne, krijgt de koper twee retourtickets van Insel Air met een bestemming naar keuze.
'Made in China' staat niet bepaald bekend als hoge kwaliteit. Hoe zit het met de BYD?
Die gedachte hoor je inderdaad vaker. Natuurlijk zullen mensen afwachtend zijn met de BYD, maar dat is nergens voor nodig. Het is een perfecte auto tegen een laag prijsje.

'Integrale wijkaanpak'

UNA-studenten namen deel aan de internationale academische workshop van architectuuropleidingen en de VIIe Ibero-Amerikaanse Architectuur Biënnale in Medellin, Colombia.

Tekst: Technische Faculteit UNA Foto's: Ellen Spijkstra

Aansluitend organiseerde de Technische Faculteit van de UNA een excursie naar Medellin voor 45 lokale architecten, kunstenaars, ambtenaren en studenten bouwkunde en civiele techniek van 11 tot 16 oktober 2010. Bij wijze van verslag is de film 'Experiencing Medellin; Urbanismo Social' op 1 december in een volledig gevulde aula van de UNA vertoond en geschiedde de opening van de fototentoonstelling 'Arquitectura de la calle' van Ellen Spijkstra.

Drie studenten en één docent van de afdeling bouwkunde en civiele techniek van de Technische Faculteit van de UNA reisden af naar Medellin om daar hun afstudeerproject en andere projecten gemaakt tijdens hun studie te presenteren aan medestudenten en docenten van andere architectuurscholen uit de regio. Michelangela Statie boog zich over de vraag of het verdichten van de volkswoningbouw op Curaçao noodzakelijk is. Raymar Rivierre liet zijn ondergrondse uitbreiding en restauratie van landhuis Klein Santa Martha, dat tot een klein hotel is omgetoverd, zien. Ethan Tromp presenteerde de diverse uitbreidingsplannen voor een deelgebied van Rooi Santu. Deze plannen werden gemaakt door diverse studenten die het 'Project Ruimtelijke Ordening' volgden. Docent Sofia Saavedra Bruno lichtte de pedagogische opzet van de projecten toe. Opvallend hierbij was het sociale karakter van de projecten in de Latijns-Amerikaanse architectuuropleidingen, waarbij studenten letterlijk de straat opgaan om hun projecten te realiseren. Dit in contrast met de Europese opleidingen die het houden bij de technische en tectonische aspecten van de architectuur.

Tevens organiseerde de afdeling bouwkunde en civiele techniek een excursie naar Medellin van 11 tot 16 oktober. Behalve participatie aan de VIIe Ibero-Amerikaanse Architectuur Biënnale is stil gestaan bij het project voor de stad Medellin getiteld 'Urbanismo Social', waarbij met hoogwaardige stedebouw en architectuur ondersteund door een sterk sociaal plan de sloppenwijken ingetrokken wordt om de leefbaarheid te verbeteren. Daarbij is de voorkeur gegeven om middels excursies ter plekke aandacht te geven aan de benadering van Medellin, die naast kwaliteitsvolle architectuur en planning ook een actieve rol toebedeelt aan sociale programma's onder het motto 'Medellin la mas educada'. De combinatie van een bottom up gedragen sociaal programma met goede ruimtelijke herinrichtingsprojecten heeft in Medellin tot een volledige heropleving van de stad en haar achterbuurten geleid met onder meer kwaliteitsvolle architectuur, die wereldwijd is. Burgemeester Fajardo en zijn rechterhand architect Alejandro Echeverri - onze contactpersoon ter plekke - kregen recent hiervoor de Red Curry Stone Price. De VIIe Ibero-Amerikaanse Architectuur Biënnale zette onder het motto 'an architecture of values' de relatie van maatschappelijke processen en ruimtelijke inrichting centraal. Enkele zeer potentiële voorbeelden uit de regio passeerden de revue waarbij publieke en private initiatieven gezien worden als elementen van een rigoureuze planningsstrategie die de nodige stedebouwkundige integratie moet bereiken vanuit een ethisch standpunt. De excursie van de UNA-studenten was bedoeld om de bestaande culturele infrastructuur en kennis met betrekking tot wijkverbetering (invalshoek vanuit zowel kunst, sociale programma's, civiele werken als architectuur en stedenbouw) op Curaçao in relatie tot de regio te intensiveren en verder uit te breiden. Deze excursie werd mede mogelijk gemaakt door Kultura, CTB, Garnett NV, Monumentenzorg en Studio Acht architecten. Bij wijze van verslag is een film gemaakt waarin de blik van participanten en hun eerste reacties op de stedebouwkundige aanpak van Medellin en de inhoud van de Biënnale worden vastgelegd met een knipoog naar Curaçao. Hierin komen naast reflecties over de huidige bouwkunde-opleiding op de UNA , thema's als de pro-actieve houding van de studenten en burgers ten aanzien van de op Curaçao vaak verwaarloosde openbare ruimte en het thema van de brain drain aan de orde.

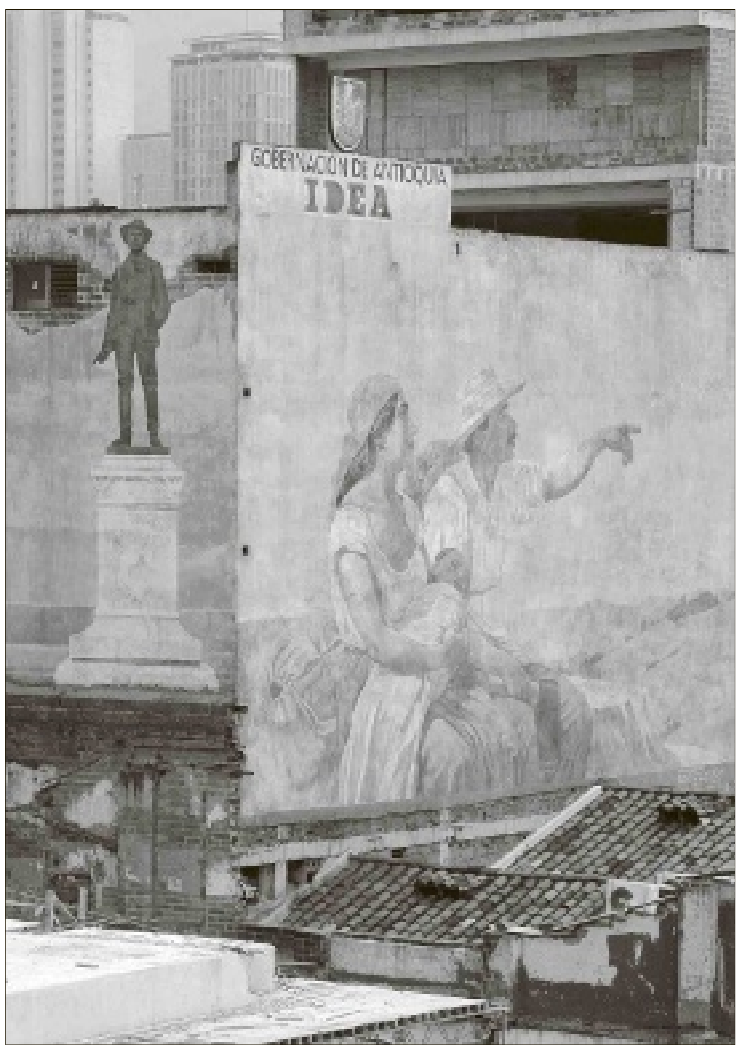

'Idea Ideologico'

'Wasdag'

'Spin off'

Een eerste directe spin off van de excursie was dat de studenten bouwkunde en civiele techniek eigenhandig hun studielokaal heringericht en geverfd hebben. De afdeling bouwkunde en civiele techniek plant in navolging van de excursie ook een workshop met de betrokken instanties op Curaçao en het EAFIT van Medellin, waarin de leefbaarheid van onze wijken centraal staat. Ook zullen de studenten in het kader van het vak openbare ruimte trachten door middel van urban actions, 'met een minimum aan middelen, maar een maximale output' het gebruik en de inrichting van de semi-openbare ruimte van de UNA trachten te verbeteren. De UNA wil ook de principes van integrale wijkaanpak van Medellin uitproberen en toepassen binnen de K-Zone (Knowledge Zone). Deze strekt zich uit langs de Jan Noorduynweg, van Brionplein tot het gebied rond Hato International Airport, 'thus creating the first Curaçao'. De K- zowel de lokale als internationale creatieve sector, de stuwende kracht van onze kenniseconomie en creatieve sector.

Er reisden 45 lokale architecten, kunstenaars, ambtenaren, studenten en alumni van de Technische Faculteit af naar Medellin. Inhoudelijk verantwoordelijk voor deze excursie waren Lyongo Juliana en Sofia Saavedra Bruno van de afdeling bouwkunde en civiele techniek van de Technische Faculteit van de UNA. De Centrale Bank sponsorde het project.

'Uitzicht'

Culturele Agenda

Kunst & Expo's

Made in Curaçao

Tot en met 12 februari is de expositie 'Made in Curacao', 35 jaar Kunst van Yubi Kirindongo te bezichtigen in het Museum den Bario, Art Gallery and Sculpture Garden te Souax, Kaya Reis 390 tussen 09.00 en 12.00 en 14.00 en 17.00 uur. Voor meer informatie: www.yubikirindongo.com en www.galleryalmablou.com.

'Made in Curaçao'.

Warwarú 3

Overzichtsexpositie ter gelegenheid van de 75e verjaardag van Geerdine Kuijpers en het 40-jarige bestaan van de Art and Nature Inn. Warwarú 3 is een tentoonstelling van een gedeelte van haar zeer uitgebreide en gevarieerde collectie kunstwerken. Tevens is er een serie lezingen/workshops in de expositieruimte.
Locatie: Huize Welgelegen
De expositie is t/m 26 februari donderdag en vrijdag van 10.00 tot 12.00 uur en zaterdag en zondag van 10.00 tot 18.00 uur voor het publiek toegankelijk.

Religious Curaçao

Vanaf vrijdag 4 februari is bij de Centrale Bank op Scharloo door de weeks van 17.00 tot 19.00 uur de fototentoonstelling Religious Curaçao - Rituals & Traditions te bezichtigen gebaseerd op het fotoboek met de gelijknamige titel van Sinaya Wolfert.

'Painting from the Other-Side'

In MonArt Gallery in Renaissance Rif Fort is tot 21 februari de expositie 'Painting from the other-side' te zien met werken van Jeroen Mischa Singer.

'Ban topa ku artista'

Op 12 februari organiseert Gallery Alma Blou een 'Ban topa ku artista': een feestelijk begin van het jaar vol activiteiten om het heugelijk feit te vieren dat de gallery haar 15-jarig bestaan viert. U zult ook mogen snuffelen tussen alles wat we in ons depot hebben opgeslagen. U bent welkom tussen 10.00 en 16.00 uur.
Vanaf 1 februari heeft Gallery Alma Blou nieuwe openingstijden: maandag t/m vrijdagvan 09.30-17.30 uur en zaterdag van 10.00-14.00 uur.

Zaterdag 12 februari is een uitstekende dag om te genieten van kunst op Curaçao. Behalve de expositie Painting from the Other-Side in MonArt Gallery zijn er dan ook exposities bij Gallery Alma Blou, Landhuis Bloemhof en bij de Yubi Kirindongo Gallery & Statue Garden. Gallery Alma Blou viert zijn 15-jarig bestaan met een Ban Topa Ku Artista van 10.00 tot 16.00 uur, in Landhuis Bloemhof wordt om 10.30 uur de expositie Maskará feestelijk geopend en in de Yubi Kirindongo Gallery & Statue Garden is de laatste dag van de expositie met werk van Kirindongo te zien.

Film & Muziek

'Lars and the real girl'

Donderdag draait in het filmhuis van de Openbare Bibliotheek de film 'Lars and the real girl'.
Lars Lindstrom (Ryan Gosling) heeft een probleem met menselijk contact. Letterlijk. Hij verdraagt geen enkele aanraking en kent daardoor geen sociaal leven. Zijn broer (Paul Schneider) en schoonzus (Emily Mortimer), bij wie Lars in het tuinhuis woont, staan dan ook vreemd te kijken als hij op een dag zijn vriendin komt introduceren. Bianca is een levensgrote sekspop, al omschrijft Lars haar liever als een invalide missionaris uit Brazilië. Verbazing wordt gêne als Lars Bianca overal mee naar toe neemt in de kleine gemeenschap.
Deze film is genomineerd voor verschillende prestigieuze filmprijzen in 2008, waaronder de Golden Globe en de Academy Awards, voor zowel het verhaal als het acteerwerk.
Aanvang: 19.00 uur
Locatie: Auditorium van de bibliotheek.
Entree: 2,50 gulden voor leden; 5 gulden voor nietleden, inclusief een drankje.

Lars and the Real Girl

Su solo y playanan

Curaçao is een onafhankelijk land in de Cariben binnen het Koninkrijk der Nederlanden. Op dit eiland is de noordkust steil en rotsachtig, terwijl de zuidkust bekend staat om haar prachtige stranden en ondiepe baaien. Elk strand biedt een unieke sfeer en hoeft niet te concurreren met een ander. Op de stranden van Curaçao komen we verschillende personages tegen die verhalen delen van wat het is om te leven op dit eiland. Allen hebben ze een eigen visie en verwoorden ze hun hoop en zorgen over de recente ontwikkelingen op Curaçao.
Vrijdag 11 februari om 18.00 uur
Locatie: Teatro Luna Blou
Entree: 13,50 gulden
Taal: Papiamentu, Nederlands en Engels ondertiteld

Het Vergeten Efgoed van Oranje - een ode aan alle Antilliaanse en Arubaanse oorlogsveteranen

'Het vergeten erfgoed van Oranje' is een documentaire van regisseur Ramdjan Abdoelrahman die is opgebouwd uit getuigenissen en verhalen van Arubaanse, Bonaireaanse en Curaçaose oorlogsveteranen.
De verhalen zijn een verrijking en verheldering van een belangrijk deel van onze geschiedenis, die tot nu toe nooit eerder op een dergelijke wijze verteld is.
Donderdag 10 februari om 19.00 uur
Locatie: Teatro Luna Blou
Entree: 13,50 gulden
Taal: Nederlands

Dans & theater

Yupi, e ley a pasa, awor si nos por kasa, kiko tei pasa - Boskwiri

Dit lokale toneelstuk, geschreven en geregisseerd door Boskwiri, is een hilarische voorstelling die gespeeld wordt bij Teatro Luna Blou. Bij de meeste inwoners van Curaçao is het homohuwelijk onaanvaardbare materie. Dit stuk gaat over de wet die het homohuwelijk toelaat op Curaçao en de gevolgen daarvan in een gewoon gezin waar zelfs homo's worden aanvaard en het huwelijk tussen homo's niet in twijfel wordt getrokken.
Zaterdag 22 januari om 21.00 uur
Zondag 23 januari om 20.00 uur
Locatie: Teatro Luna Blou
Entree: 27,50 gulden
Taal: Papiamentu

Triumfo di un muhe - Finchi Statia

'Triumfo di un Muhe' (overwinning van een vrouw) geschreven door Finchi Statia. Acteurs: Anairia Nivelac, Narda Florentina Statia, Orlando Jansen, Sandra Balinge, Dayene Trinidad en Finchi Statia. De vrouw overwint alle obstakels in haar leven, ondanks alle vernederingen van haar man, die vindt dat zij een waardeloze vrouw is. Het is een theaterstuk met muziek en zang.
Zaterdag 5 februari om 21.00 uur
Locatie: Teatro Luna Blou
Entree: 25 gulden
Taal: Papiamentu

Monologenfestival - Amor, Aseptashon, Respet

Het resultaat van een workshop 'monologen' van Shyama Daryanani, Norman de Palm en Segni Bernardina het initiatief om een workshop voor jongeren van de vooropleiding La Tentashon Performing Arts Academy. Vijf van de jongeren laten het resultaat van 8 weken intensieve training zien. Het bindende thema is relaties. Er is geput uit theaterteksten van Mae Henriques, Marlon Reina en Norman de Palm.
Zondag 6 februari om 19.00 uur
Zondag 13 februari om 20.00 uur
Locatie: Teatro Luna Blou
Entree: 15 gulden en voor leden van La Tentashon gratis
Taal: Papiamentu en Nederlands

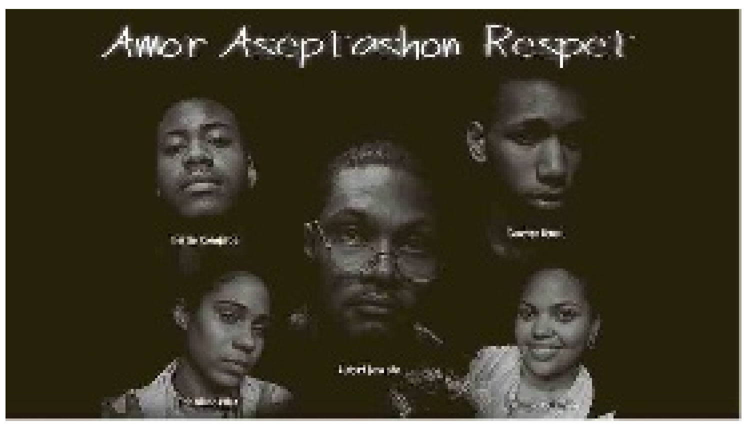

Amiga

Een humoristische voorstelling over het dagelijkse leven met een dramatisch tintje. In zekere zin een drama geplaatst in onze moderne wereld waar liefde, naïviteit, geloofwaardigheid, betrouwbaarheid en eerlijkheid samen met bedrog, kwaadaardigheid, misbruik en vervalsing onder een dak spelen. Een humoristische voorstelling door Anthony (Ojee) Jansen
Zondag 6 februari om 15.00 uur
Locatie: Teatro Luna Blou
Entree: 20 gulden
Taal: Papiamentu

Boeken en literatuur

Tijgerlelie

Bij Uitgever Gheringbooks verscheen onlangs het boek Tijgerlelie, een debuutroman van twee meisjes van 17 jaar, Anne Swartjes en Danique Gimbrère. Sinds een aantal weken ligt Tijgerlelie in de boekwinkel, en met succes. Hun debuutroman is al bijna aan een tweede druk toe. Lees meer erover op: www.gheringbooks.nl

Spiel di mi Alma

De tweede bundel van de jonge talentvolle dichteres uit Aruba Rosabelle Illes is uit. De bundel heet Spiel di mi Alma (Spiegel van mijn ziel).

Het lichten van de jaren

Tevens verscheen een andere nieuwe dichtbundel: Het lichten van de jaren. De auteur Aart G. Broek woonde en werkte twintig jaar op Curaçao en streek vervolgens neer in Leiden.

Nieuw & Opmerkelijk

Stadswandeling Punda

Iedere maandag geeft kunsthistorica Gerda Gehlen van 17.15-19.00 uur een stadswandeling door historisch Punda. Verzamelen op het Gouvernementsplein tegenover de ingang van het paleis van de Gouverneur. Voor aanmelding of informatie kunt u bellen naar 668.8579. (kosten 15 gulden).

Open Atelier

Tekenen, schilderen en handenarbeid voor kinderen en volwassenen bij Open Atelier voor Kunstenaars aan de F.D. Rooseveltweg 443. Voor info en inschrijving: tel. 514.6058/ 523.3045 (www.openateliervoorkunstenaars.com). Kinderen: maandag/woensdag en/of vrijdagmiddag van 15.00 tot 17.00 uur. Volwassenen: dinsdag en/of donderdagochtend van 09.00-11.30.

Workshops Bloemhof

Landhuis Bloemhof heeft haar workshops van februari en maart bekendgemaakt. Voor informatie bel naar 737-5775 van dinsdag t/m zaterdag tussen 09.00 en 14.00 uur of stuur een email naar info@bloemhof.an (www.bloemhof.an).

Ascension

Zondag 6 februari is er weer Open Huis op landhuis Ascencion; de toegang is gratis.
10.00 uur: Oecumenische kerkdienst kinderneven-dienst.
11.00 uur: Rondleiding om en door het landhuis.

Op donderdag 10, 17 en 24 februari 2011 is er eveneens een rondleiding door het landhuis. Vanaf 08.30 uur staat de koffie klaar. Deelname 10 gulden p.p. Koffie, cake en limonade bij aankomst inbegrepen. Deelname is uitsluitend mogelijk bij opgave via tel: 864 1950, 5187265 of per mail: info@landhuisascencion-curacao.com.

De Culturele Agenda verschijnt iedere zaterdag in de Ñapa. Stuurt u alle info s.v.p. naar: agenda.cultuur@gmail.com.

De koning der medicijnen: Aspirine

Tekst: Hans de Haan

Van alle medicijnen die er bestaan, neemt aspirine een uitzonderlijke plaats in. Het is niet alleen een middel dat al ruim 2000 jaar bekend is - weliswaar in een andere vorm - maar ook een middel dat bewezen effectief is voor twee volstrekt verschillende toepassingen. Sinds kort is voor het gebruik van aspirine, zelfs een mogelijk derde belangrijke toepassing ontdekt, namelijk de preventie van maag-darmkanker. Reden om dit wondermiddel eens in de schijnwerpers te zetten.

De oorsprong
Reeds omstreeks 2000 voor Christus gebruikten de Assyriërs wilgenbladeren voor de behandeling van pijnlijke gewrichten. Geschriften van rond 1500 voor Christus tonen aan dat ook de Egyptenaren een brouwsel van wilgenbladeren gebruikten tegen pijn en ontstekingen. Hippocrates propageerde eveneens het gebruik van wilgenbastextract. Dit extract heeft echter een gering pijnstillend effect, smaakt bijzonder bitter en ligt slecht op de maag. De werkzame stof in het extract is salicine. In 1763 beschreef de Engelsman Edmund Stone voor het eerst de pijnstillende en koortsverlagende werking van extracten van de wilgenbast. De volgende twee eeuwen hebben opeenvolgende onderzoekers stap voor stap de werkzame stof kunnen isoleren, het salicylzuur. In 1859 was de Duitser Kolbe in staat de chemische structuur van salicylzuur vast te stellen en hij kon het zelfs synthetisch produceren. In de hierop volgende jaren werd gewerkt aan het op industriële schaal produceren van salicylzuur, maar dat viel niet mee. Het bleek toch een lastige, chemische puzzel te zijn en de eerste producten waren onzuiver en instabiel. Het smaakte bovendien afschuwelijk zoet en het was ook nog schadelijk voor de maag. Het middel is toen een halve eeuw in de kast gezet, want er viel niets van te maken.

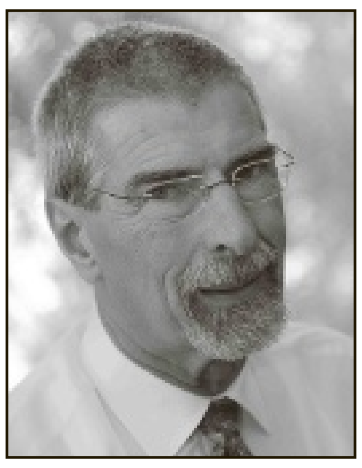

Hans de Haan is arts en jarenlang actief geweest als medisch adviseur bij diverse instanties.

Bayer
Enkele wetenschappers van het bekende Duitse farmaceutisch bedrijf Bayer zagen dit middel eind 19e eeuw toch wel als een uitdaging en begonnen er weer aan te werken. Dank zij enkele chemische uitvindingen werd dit product vervolmaakt en was het eindelijk rijp om het op de markt te brengen. Het werd in 1899 gelanceerd onder de merknaam Aspirin, in de vorm van een poeder, voor de behandeling van pijn en koorts. De naam is afgeleid van spirsäure, een oude Duitse naam voor salicylzuur met het voorvoegsel A dat voor acetyl staat wegens de geacetyleerde vorm ervan. Het middel werd een succes en vanaf 1915 was het in tabletvorm algemeen verkrijgbaar in elke apotheek. Het patent op dit middel is natuurlijk al lang verlopen, maar Bayer verkoopt het nog steeds onder deze merknaam en ook als bruistablet onder de naam Alka Seltzer. Een tweede merknaam is Aspro van een andere fabrikant. Verder zijn er ook combinaties met andere middelen, zoals codeïne en paracetamol (APC). De generische namen ervan zijn acetylsalicylzuur en acetosal. Het wereldverbruik van aspirine wordt thans geschat op vijftigduizend ton of ongeveer honderd miljard tabletten per jaar.

De eerste werking
De pijnstillende, koortsverlagende en ontstekingsremmende werking van aspirine is gebaseerd op de remming van het enzym cyclo-oxygenase dat nodig is voor de productie van de zogenaamde prostaglandinen die een belangrijke rol spelen bij de pijnbeleving. Pijn wordt in eerste instantie veroorzaakt door chemische stoffen die vrijkomen na beschadiging van weefsels en cellen. Zowel de beschadigde cellen als de onbeschadigde cellen in de onmiddellijke nabijheid van de weefselschade, geven bepaalde chemische stoffen af die inwerken op zenuwuiteinden die daardoor elektrische signalen naar de hersenen sturen, wat door het lichaam als pijn wordt beleefd.
De prostaglandinen veroorzaken zelf geen pijn, maar versterken de door de andere chemische stoffen veroorzaakte pijn. Daarnaast hebben ze invloed op diverse fysiologische processen in het lichaam en zorgen ze voor het ontstaan van koorts en het optreden van ontstekingsreacties. Acetylsalicylzuur remt de werking van dit cyclo-oxygenase waardoor er minder of helemaal geen prostaglandine meer wordt gevormd. Daardoor verdwijnt een groot deel van de pijn, worden ontstekingsreacties geremd en zakt de koorts. Er is helaas hierbij ook een negatief effect, omdat prostaglandinen ook een beschermende werking op de maagwand hebben. Als die werking wegvalt, kunnen maagbloedingen ontstaan. Om die reden is aspirine in diskrediet geraakt en geeft men voor deze indicaties tegenwoordig de voorkeur aan paracetamol dat dezelfde werkingen heeft, maar zonder dit gevaar van maagbloedingen.

De tweede werking
In 1948 ontdekte de Californische arts Lawrence Craven bij toeval dat als hij aspirine in lage dosering voorschreef aan hartpatiënten, deze zich veel beter voelden en dat bij hen het risico op het krijgen van een hartinfarct afnam. In 1982 werd de Nobelprijs voor de geneeskunde toegekend aan de wetenschappers die de oorzaak van deze werking van aspirine hadden opgespoord. Dezelfde prostaglandinen bleken namelijk ook verantwoordelijk te zijn voor het samenklonteren van bloedplaatjes. Hierdoor kan er een stolsel ontstaan (trombus) dat een hart- of herseninfarct kan veroorzaken door de afsluiting van een bloedvat. Het gewenste effect treedt al op na een kwart aspirinetablet van 500 mg en houdt aan tot de uitgeschakelde bloedplaatjes - na ongeveer een week - allemaal zijn vervangen. Wegens deze preventieve werking wordt het middel thans in een lage dosis van 30-100 mg voorgeschreven aan mensen die eerder een beroerte of hartinfarct hebben gehad. Uitgebreid onderzoek heeft uitgewezen dat hierdoor de kans op een niet fataal hartinfarct met circa 20 procent vermindert.

De derde werking
Het gezaghebbende medische tijdschrift The Lancet publiceerde eind 2010 het resultaat van een kwalitatief hoogstaand onderzoek gedurende 6 jaar naar het effect van het preventief gebruik van aspirine bij een groot aantal mensen. Er werd vastgesteld dat hiermee een vermindering van 21 procent van het ontstaan van maag-darmkanker werd bereikt. Dit verrassende resultaat werd gretig opgepakt door de media en het aloude aspirine werd ineens wereldnieuws. De redactionele commentaren van de medische tijdschriften manen echter tot terughoudendheid. Het desbetreffende onderzoek is niet meer dan een observatie en het werkingsmechanisme van aspirine in dit opzicht is nog onbekend.

Er is dus hoogstens een aanwijzing dat aspirine een mogelijk preventieve werking zou kunnen hebben bij deze vorm van kanker en er zal nog veel gericht onderzoek hiernaar moeten plaatsvinden. Het huidige standpunt is dat het mogelijke voordeel van deze (zeer) langdurige preventieve behandeling van maag-darmkanker niet opweegt tegen het nadeel van de grote kans op het krijgen van een maag-darmbloeding.

Stress

Koffie tegen stress

Lindsay St. Claire, senior lecturer aan het Centre for Hearing and Balance Studies van de University of Bristol, onderzocht de effecten van caffeïne op stresssituaties. Wat blijkt: bij vrouwen helpt koffie terwijl het bij mannen de prestaties dramatisch verslechtert.

64 Proefpersonen kregen voorafgaand aan diverse opdrachten het equivalent van drie koppen koffie. Ze wisten niet of daar caffeïne in zat. Ze moesten bijvoorbeeld onderhandelen onder stressvolle omstandigheden, een presentatie voorbereiden waarvan hun vergoeding afhankelijk zou zijn, geheugenspelletjes doen en puzzeltjes oplossen.

Mannen die onder druk bepaalde onderhandelingen moesten voeren, presteerden slechter met caffeïne dan zonder. Het onderhandelingsresultaat was minder florissant en werd met minder zelfvertrouwen bereikt. Vrouwen daarentegen presteerden vaak juist beter. Het onderzoeksteam vermoedt dat dit komt doordat mannen en vrouwen verschillend met stress omgaan. Mannen vechten of vluchten eerder, terwijl vrouwen gaan proberen samen te werken. Klaarblijkelijk gaat dit beter onder het genot van een onvervalst bakkie leut.

Het geheugen van de deelnemende mannen verslechterde sterk onder invloed van koffie. Bij de vrouwelijke proefpersonen was er nauwelijks verschil waarneembaar. Voor de puzzels hadden de mannen die caffeïne kregen twintig seconden langer nodig dan degenen die het zonder deden. Vrouwen die caffeïne hadden gekregen deden dezelfde puzzels in gemiddeld honderd seconden minder tijd dan degenen die geen caffeïne in hun koffie kregen.

Nader onderzoek is nodig om uit te vinden wat de onderliggende mechanismen zijn.

Emotie

Weg met je slechte humeur!

Natuurlijk heeft iedereen op zijn of haar tijd wel eens een slecht humeur. Er gebeuren vast bepaalde dingen of mensen zeggen dingen waar je niet blij van wordt, óf je stapt gewoon met je verkeerde been uit bed. Een slecht humeur is niet aangeboren, het is je aangeleerd. Er zijn factoren waar je humeurig(er) van kunt worden.

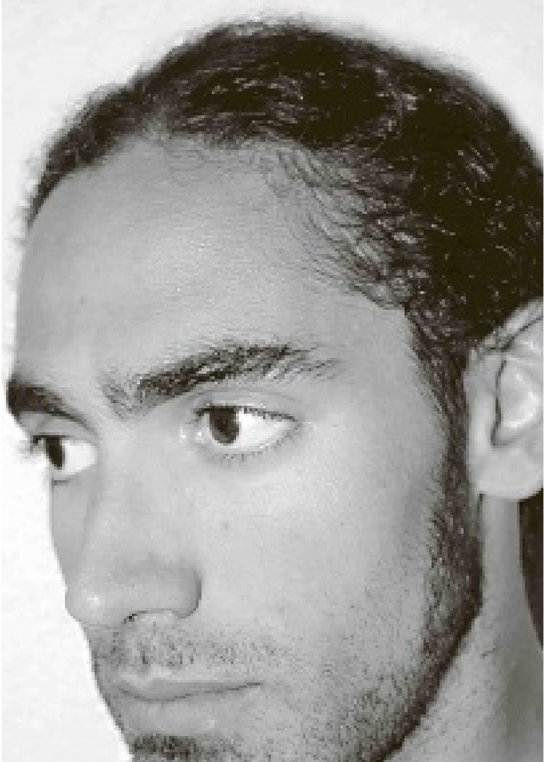

Natuurlijk kun je in je dagelijks leven rekening houden met de invloeden die jou een slechte, humeurige dag kunnen bezorgen. Begin daarom met het uitsluiten van negatieve gedachten. Wanneer je jezelf op een negatieve gedachte betrapt, zet je knop dan meteen om. Geef de negatieve gedachte, een positieve draai, of schakel de gedachte uit. Moeilijk is het niet, je moet je alleen bewust worden van de gedachten die door je hoofd spoken.

Een grote hulp is ook het vermijden van negatieve mensen. Het beste is om te proberen mopperende, zeurende en klagende mensen te ontlopen. Deze mensen hebben de neiging om over andere mensen, vaak ook over jou, en hun ambities en dromen te praten. Ze gaan vaak uit van het slechtste en dat is het enige wat ze zien. Wanneer je niet sterk genoeg in je schoenen staat, ben je voor je het weet net zo'n 'zuurpruim'. Sterker nog, dit soort mensen kost je veel energie. Ze laten je vaak daarna uitgeput en leeg achter.

Concentreer je op wat je wilt bereiken. Kijk naar de oplossingen en niet naar de problemen. Wanneer je met een probleem zit, kun je beter kijken naar: hoe kan ik het probleem het beste oplossen, zodat ik er iets van kan leren.

Ook hoe je staat kan een goede uitwerking hebben op het veranderen van je humeur. Mensen die optimistisch ingesteld zijn, hebben een andere houding dan mensen met een pessimistische instelling. Optimisten staan rechtop, laten hun hoofd en schouders niet hangen, ze lopen sneller en zijn energieker.

Opgewekte mensen praten met zekerheden. Ze zeggen niet: 'Ik kan misschien wel proberen of het eventueel zal lukken'. Ze zeggen: 'Het zal vast moeilijk worden, maar ik zal er alles aan doen om te slagen'. Woorden als 'maar' en 'proberen' moet je zoveel mogelijk uit je woorden schrappen.

Denk erom dat je wel dingen doet die je leuk vindt, waar jij enthousiast van wordt, geven je energie. En trek je eens terug als je het nodig hebt. Ga eens in bad of ga eens lekker op de bank hangen met een leuk boek.

Beweging

Zwem je strak

Zwemmen is gezond. Je verbetert je conditie en maakt je spieren soepel. Het geeft je een strak lijf en vermindert stress. Ideaal voor wie wil ontspannen, fit wil worden en er beter wil uitzien.

Een van de dingen die zwemmen zo goed voor lijf en leden maakt, is dat je spieren veel beter in water functioneren dan op het droge. Sporten op de harde grond belast je spieren veel meer. Door de vloeiende bewegingen die je in het water kunt maken, zal je lichaam na verloop van tijd soepeler gaan aanvoelen. Zwemmen is ook goed voor je hart en longen. Je longcapaciteit wordt steeds groter, waardoor je ook langere afstanden kan zwemmen. Na verloop van tijd zal je ook merken dat je sneller zwemt en dat je minder tijd nodig hebt om te herstellen van je inspanning. Met andere woorden: je krijgt er een betere conditie van.
Voor mensen met veel stress en gespannen spieren is zwemmen een zeer geschikte sport omdat het - recreatief zwemmen - ontspannend is. Ook mensen met rsi-klachten kunnen baat hebben bij een paar baantjes in het zwembad of de zee. Een sport als tennis bijvoorbeeld biedt minder ontspanning, of een ander soort ontspanning, omdat je voortdurend alert moet zijn en onverwachte acties moet maken. Bij zwemmen kan je je gedachten helemaal laten varen.
Ten slotte is zwemmen een goede sport om een strak lijf te krijgen. Je ontwikkelt je spieren en waar spieren zitten, is er geen plaats voor vet.
Gunstige bijkomstigheid voor de kleine portemonnaie is bovendien dat je op vele plekken op het eiland gratis en voor niets kunt zwemmen. Dat spaart contributie aan club of sportschool uit en dat is behalve alle andere positieve aspecten van zwemmen ook maar mooi meegenomen.

Zwemles
De ideale leeftijd om met zwemles te beginnen is rond de zes jaar. De motoriek is dan doorgaans voldoende ontwikkeld om kunnen te leren zwemmen. Vanaf die leeftijd komen kinderen bovendien steeds meer buiten het zicht van hun ouders en is het belangrijk dat ze zichzelf kunnen redden als ze in het water zouden vallen.

Body Stress Release Info-Corner

Heb je last van ....

EEN BURNOUT?

Kan er geen oorzaak voor gevonden worden?

BODYSTRESS (opbouw van spierspanning in het lichaam) kan het probleem zijn!

Body Stress Release is een behandeltechniek waarmee het 'zelfherstellend vermogen' van het lichaam wordt gestimuleerd.

Wellicht kan je contact opnemen met de praktijk van Body Stress Release.

Soldatenweg 19-A, tel.: 737-5287, www.bodystressrelease.nl
Clemens Evertsen: 666-6462; Björn van der Ree: 515-4925

Body Stress Release Curaçao

Imker David Salas:

‘IJverige meiden in actie’

Imker David Salas is al sinds 20 jaar de schrik van de Curaçaose bijenwereld. Hij is een biologische imker die zich bezighoudt met het ophalen van hinderlijke bijennesten, het onderhouden van zijn bijenkasten, het ‘werken’ met bijen en alle andere zaken die met het houden van bijen te maken hebben.

Tekst: Ineke de Haan Foto’s: Ineke de Haan en David Salas

Imker Salas bezig een bijennest te verwijderen.

Bijen, bijen en nog eens bijen. Een koningin legt in het hoogseizoen dagelijks vijftienhonderd tot tweeduizend eitjes. Vrijwel allen komen uit.

David Salas is per toeval in het vak gerold. “Het is allemaal begonnen bij een potje honing. Ooit, zo’n 20 jaar geleden ging ik een potje honing kopen bij een imker. Het leek mij erg leuk en interessant om mij te verdiepen in de bijen. Ik heb daarop verschillende imkers gebeld met de vraag of ik een poosje met ze mee kon lopen. Het waren allemaal imkers die al met pensioen waren, want ik had het idee dat zij mij veel meer konden leren dan de imkers die toen in het vak zaten. Ik heb een hele poos met deze gepensioneerde imkers meegelopen en op die manier mijn eigen ‘stijl’ gecreeërd. Ik heb heel veel dingen op internet opgezocht over bijen en ben er op die manier achter gekomen wat het precies inhoudt om biologische imker te zijn. Eerst imkerde ik altijd als hobby, maar sinds vier jaar heb ik mijn toenmalige werk opgezegd en ben ik full time gaan imkeren. Dat is veel beter, want ik kan mij nu tenminste richten op één ding, zonder dat ik alles moet combineren. Anders maak je je werk maar voor de helft af.” Salas blijft zijn kennis bijspijkeren door jaarlijks naar bijeenkomsten te gaan in Texas. Zij geven daar lezingen en voorlichting over bijen en het behandelen van bijen.

Een biologische imker is niet zomaar een baan met vaste kantooruren. David maakt ongeveer 15 uur per dag, 7 dagen in de week. “Ik heb ongeveer 150 bijenkasten en dat kost erg veel werk. Maar gelukkig zit er veel variatie in die werkdagen. Soms haal ik twee of drie, of soms zelfs meer bijennesten bij mensen weg, en soms maar één of twee per week. Maar het onderhouden van de bijenkasten neemt de meeste tijd in beslag. Ik moet ze onderhouden, dat wil zeggen, de kasten verven en kijken of de koningin haar werk nog doet, ik noem dat een ‘kastencontrole’. Over het algemeen kan ik niet van tevoren al weten wat de week mij brengt en daar houd ik van. Het verschilt trouwens ook per nest hoelang je ermee bezig bent om het op te halen. Natuurlijk is de grootte van belang bij de tijd die je ervoor uit moet trekken, maar ook waar het zit. Als het nest gewoon in een kartonnen doos zit, is het niet zo moeilijk. Maar je komt ook nesten tegen die zich onder daken bevinden en dan moet je heel wat meer materiaal meenemen. Voor ik een nest ga weghalen, maak ik eerst een afspraak met de bewoners om te kijken waar het zit. Dan neem ik de tijd om het bijennest over te plaatsen van het oorspronkelijke plekje naar mijn kast, dat doe ik meestal ‘s ochtends. Alle bijen zijn dan erg overstuur, dus laat ik ze ongeveer twee dagen staan op de plek waar hun eigen nest was en haal ik ze de volgende avond op, wanneer alle bijen thuis zijn. Op zo’n moment zijn bijen inactief, maar ze slapen niet. De werksters staan altijd klaar om te vechten als het erop aankomt. En vechten doen ze als de besten! Ze steken doormiddel van hun angel. Aan deze angel zitten kleine weerhaakjes, die als het ware in je huid blijven zitten, zodat deze er niet uitvalt. Aan het einde van de angel zit een ‘gifzak’. Dit gif geeft een branderig gevoel en laat een geur vrij, die de andere bijen als een geur van gevaar ervaren. Als ze deze geur ruiken, gaan ze er met z’n allen op af om zich van het gevaar proberen te ontdoen. Het gif geeft de mens het branderige gevoel dat je krijgt als je wordt gestoken. Wanneer ik een bijennest ga weghalen, word ik erg vaak gestoken. Gelukkig is mijn lichaam weerbaar geworden, waardoor het niet meer op gaat zwellen. Het branderige gevoel voel ik nog wel, maar het gaat sneller weg. Je moet er wat voor over hebben.”

Aan de honing van een biologische imker valt niet te proeven of die biologisch gemaakt is of niet. Maar voor de mens en de bijen is het een stuk beter en zo produceren de bijen met liefde meer honing. De gewone imkers geven hun bijen, in het droge seizoen, suikerwater. Maar volgens David Salas is het veel voedzamer voor de bijen om echte nectar binnen te krijgen. “Dat is zonder chemische middelen en zit vol voedingsstoffen. Alle bijenkasten krijgen bij mij dezelfde honing, het is gelukkig niet zo dat ik van elke kast de honing apart moet bewaren om ze ook allemaal hun eigen honing te geven.”

“Het nuttige van bijen is ook dat zij zo’n 80 procent van de gewassen bestuiven. Dus ook de groente, de vruchten en het fruit worden bestoven door de werksters, zoals koko’s, tomaten, paprika’s en meloen. Dus zonder de ‘ijverige meiden’ geen bestuiving en dus geen groente en fruit. In landen als Amerika is de honing het secundaire inkomen van de imkers. Zij maken meer geld door de kasten te ‘verhuren’ voor bijvoorbeeld het bestuiven van de sinaasappelvelden, waar ze dan de Orange Blossom Honey van krijgen.”

Dat de imker verstand heeft van zaken wordt snel duidelijk als hij vertelt hoe een bijenleven er in het algemeen uitziet. De kast wordt bewoond door drie verschillende soorten bijen. De eerste, daar is er maar één van in haar soort, is de koningin, dit is een vrouwtjesbij. De tweede is een werkbij, ook dat is een vrouwtje. En nummer drie is een dar. Een dar is een mannelijke bij, die tot taak heeft om met de koningin te paren. “Op zich is dat niet zo vervelend, maar hij gaat meteen dood na de daad, dus dat is wat minder voor de mannelijke bij”, lacht David.

Wanneer het eitje waar de werkbij uitkomt is bevrucht, komt er een larve uit het eitje. Die larve wordt goed gevoed, en het ‘hokje’ waar ze inzit wordt dichtgemaakt, zodat ze er niet uitvalt. Wanneer het larfje goed genoeg is gevoed, begint het zich te ontpoppen. Een bij knabbelt zichzelf dan door het ‘muurtje’ heen vrij. Dan begint het leven van een werkster, dat ongeveer vier weken duurt. In de eerste week houdt zij zich bezig met het schoonmaken van het nest, de tweede week is ze verantwoordelijk voor het voeden van de larfjes, in de derde week staat zij stand-by om het nest te beschermen en in de vierde week gaat ze voedsel zoeken om de andere bijen en larfjes van eten te voorzien.

“Je moet het bijenproces enigszins als een sommetje zien”, zegt Salas. “Honing + water + stuifmeel = bij, koninginnengelei + water + stuifmeel = koningin. De koningin is de grootste van alle bijen en eigenlijk ook een beetje de moeder in de bijenkast. Zij legt de eitjes. Zodra het bijennest te vol wordt, krijgt een aantal eitjes koninginnengelei in plaats van honing. Hierdoor ontstaat een koningin, die later met een handjevol werksters en darren vertrekt om een eigen nest te bouwen. Zo raakt het nest niet overbevolkt. Het uitzwermen is een natuurlijk proces om zich voort te planten. Maar de niet-biologische imkers proberen de nesten klein te houden. Daarvoor gebruiken zij een koninginnenrooster, zodat de koningin niet omhoog kan bouwen met haar eitjes. Dit rooster plaatsen ze tussen twee kasten, alleen de werksters kunnen door de gaatjes van het rooster. Ik gebruik dit rooster niet, want ik vind dat de koningin genoeg ruimte moet hebben om haar nest uit te breiden, want je weet het: hoe meer eitjes, hoe meer bijen, hoe meer productie, dus des te meer honing! In de regentijd, dus zo’n beetje in deze tijden, leven er in een kast zo’n 100.000 tot 150.000 bijen.”

De biologische imker zit niet stil. Hij is van plan om dit jaar te beginnen met het maken van mede (honingwijn). En hij wil niet meer zijn honing bij de bedrijven in jerrycans verkopen, maar ook zelf met kleine potjes beginnen te werken. “En mijn streven is om aan het einde van het jaar geen 150 bijenkasten, maar 300 bijenkasten te hebben.”

David Salas is te bereiken op telefoonnummer 562-0045.

Salas heeft zijn honderdvijftig bijenkasten op diverse plaatsen op Curaçao staan. Onder meer op Jongbloed, Girouette en bij Finca del Sol. Eind dit jaar wil hij over het dubbele aantal kasten beschikken.

“In de regentijd, dus zo’n beetje in deze tijden, leven er in een kast zo’n 100 tot 150 duizend bijen”, aldus de imker.

Bewoners van een huis in Rooi Santu, waar een bijennest onder het dak zit, roepen Salas’ hulp in. Het boelbord wordt opengezaagd en daar verschijnt het nest.

Een voor een verwijdert Salas de raten. De honing druipt er uit. “Ik vraag 25 gulden extra voor elke steek”, grapt de imker. Hoe vaak hij al gestoken is, wil de klant weten. “Zeker twintig keer!”

De imker en zijn assistent plaatsen de raten in een ‘raam’, die vervolgens in de bijenkast gezet worden, het nieuwe onderkomen van de kolonie.

De kast staat op het dak, precies boven de plek van het nest. De bijen verhuizen na enig verzet naar hun nieuwe thuis en de volgende avond, als ze allemaal rustig in de kast zitten, komt Salas ze ophalen. De klus zit erop.

LIFE & style

Quote

'I don't want to get to the end of my life and find that I lived just the length of it. I want to have lived the width of it as well'

Diane Ackerman
(Amerikaans schrijfster en dichteres, geboren 1948)

THUIS

Thuis is waar je hart is.
Dat is mij geleerd en dat is waar,
maar soms gaat dat niet meer op.

Tekst: Monique Casimiri

1991 - 2011, kies maar

Op Curaçao leefde ik in de luxe positie dat ik niet de bus hoefde te nemen naar school of naar de stad. Ik had een moeder, die als bijbaantje taxichauffeur voor haar dochters was.

Niet altijd. Zuslief wilde eens naar Punda, maar er was geen vervoer. Geen probleem. Dan ga ik toch gewoon met de bus zei ze vol goede moed. Samen met een vriendin liepen ze naar de bushalte waar ze gingen zitten. Deze bushalte was voorzien van een bankje. Na ruim een half uur wachten stopte er een auto. In de auto zaten vooringeen twee dames en op de achterbank minstens vier kinderen. "Deze bushalte bestaat niet meer meisjes."
Hulpeloos keken mijn zus en haar vriendin elkaar aan. Wat nu?

"Jullie kunnen wel met mij meerijden", zei de mevrouw vriendelijk. Dat haar auto eigenlijk al vol zat maakte haar blijkbaar niets uit. Mijn zus en haar vriendin ook niet, want die stapten vrolijk in, kinderen op schoot, op weg naar Punda.

Dat de bushalte was opgeheven was niet bekend. Dat ze al een tijd stonden te wachten vonden ze niet vreemd. Dat hadden ze wel gehoord. Gewoon wachten en dan komt er vanzelf een bus. En als je elke dag op dezelfde plek staat dan wacht de bus wel op jou.

Dat het openbaar vervoer in Nederland anders is geregeld werd al snel duidelijk toen we hier net woonden. Met de trein naar Amsterdam. Op het station stond op de borden dat de trein om tien voor elf zou vertrekken.

Eerst nog wat eten kopen dus voor onderweg. Dat moest kunnen. Het was pas kwart voor elf. Iets na tien voor elf kwamen we het perron oplopen en in de verte zagen we de trein wegrijden.

Stampvoetend gingen we verhaal halen bij de stationschef. Die keek ons niet begrijpend aan.
"Wat bedoelen jullie, de trein heeft niet gewacht?"
"Nou, we waren toch al op het station?" We leerden heel snel dat de treinen in Nederland niet op passagiers zullen wachten.
"Treinen vertrekken hier altijd op tijd", zei de stationschef.
Jahaaa, tenzij het te hard waait, te hard regent, sneeuwt, ijzelt, er een hittegolf is, er te veel passagiers mee willen...

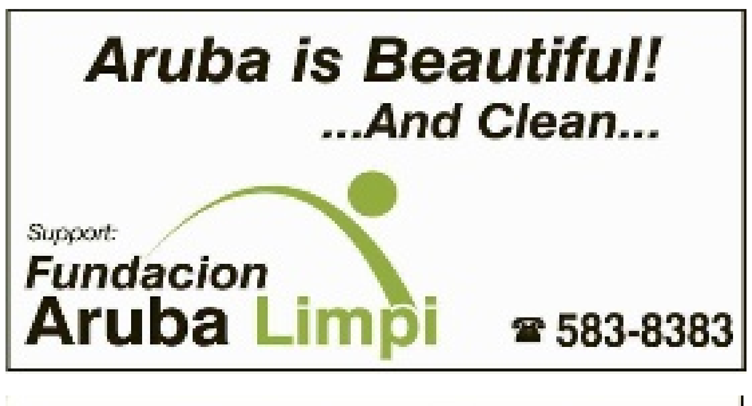

Wonen

Automatisch hek:

Comfort en veiligheid

Was het vroeger voornamelijk voor de 'rich and famous' weggelegd, tegenwoordig is een automatisch hek ook voor de smallere beurs haalbaar.

Of het nu voor thuis of een bedrijf is, een hek met afstandsbediening heeft vele voordelen. Het begint met het feit dat u de auto niet meer uit hoeft om de poort te openen. Vooral in deze regenachtige tijd geeft dat een gevoel van comfort en luxe.
Maar dat niet alleen, het is ook veiliger. Een elektronisch hek is tevens veiliger voor eventueel op het terrein aanwezige kinderen, huisdieren en/of waakhonden. Zij kunnen het hek niet per ongeluk of uit baldadigheid openen en de straat op rennen. Ook voor inbrekers is het bovendien lastiger een automatische poort te openen dan een hangslotje open te knippen.

Er zijn hekken met afstandsbediening in vele soorten en maten. Ga eens bij een vertegenwoordiger langs, laat u informeren over de mogelijkheden en laat u verrassen door de prijzen. Wellicht rijdt u binnenkort ook in de stromende regen lachend uw terrein op zonder zelf nat te worden.

Elektronisch

Snelle smsjes

Snel, sneller, snelst. We leven in de eeuw van de snelheid, de haast en het ongeduld. Een smsje sturen gaat voor sommige mensen sneller dan bellen, want dan moet je zo lang blijven kletsen. Maar zelfs het sms-en gaat veel tijd kosten als je alle woorden voluit moet schrijven en als je geen geluk hebt, moet je ook nog net voor die laatste twee letters een dubbel smsje sturen. Ook voor msn en andere chatprogramma's worden de woorden flink afgekort. Je moet de betekenis weten om de bedoeling te begrijpen. Wij hebben daarom een aantal, vaak voorkomende afkortingen met betekenis opgezocht.

BRB = Be Right Back (ben zo terug)
WB = Welcome back (welkom terug)
BIW = Ben ik weer
CU = See You (zie je later)
Irri = irritant
Xjes = kusjes
U = you (jij)
Wsch = waarschijnlijk
Tnx = thanks (dankjewel)
YW = You're welcome (graag gedaan)
Btje = beetje
Ckr = zeker
Drom/drm = daarom
D8 = dacht
Ff = even
G1 id/geen id = geen idee
Gwn = gewoon
Hoest, hoesti, hoeist, hoestie? = hoe gaat het?
Hw = huiswerk
OMG = Oh My God
Asje = Alsjeblieft
Iig = in ieder geval
Kweenie = ik weet het niet
Lama = laat maar
Lkkr = lekker
Ltrz = later
Miss/mss = misschien
Nix = niets
NTB = Niet Te Breken
Jwt/jwz = je weet toch/ je weet zelf
Hvj/hhvvj = hou (heel veel) van je
Suc6/s6 = succes
W8/w88 = wacht/wachten
Wattan, wttn? = wat dan?
Wrm = waarom
Btw = by the way (trouwens)
NP = No problem (geen problem)
Ty = thank you (dankjewel)
Wtf = what the fuck

Het genot van wijn

Wijnstijlen, mousserende wijnen

Nadat we het over de witte en rode wijnen hebben gehad, komen we aan de bubbelwijnen toe.

Tekst: Licores Maduro

In december hebben we er bij de kerstbrunch al wat over verteld, maar nu komen er wat meer details. Mousserende wijnen komen in de meeste wijnproducerende landen voor. Veel mensen gaan hierbij gelijk aan feestdagen denken, maar mousserende wijnen zijn uitstekende aperitiefwijnen en ook uitstekend bij het eten. ral de complexere champagnes gaan goed samen met verschillende gerechten. De beste mousserende wijnen komen uit koele streken. De Champagne, een streek die ten oosten van Parijs ligt, staat bovenaan de lijst als de beste en meest exclusieve producent van mousserende wijnen. Alleen wijnen uit deze streek mogen de naam champagne dragen! De druiven die hiervoor gebruikt worden zijn de Chardonnay, Pinot Noir en de Pinot Meunier. Van een basiswijn wordt er door een tweede gisting in de fles te starten, een mousserende wijn van gemaakt. Waarom is de Champagne-streek zo goed? Omdat hier bekwame wijnmakers het complexe fruit van verschillende jaren met de subtiele gist-aroma's weten te componeren terwijl de wijn in de krijtkelders rijpt. Ieder champagnehuis heeft z'n eigen stijl die gekenmerkt wordt door de verhouding van de druiven. Bij de een gebruiken ze een groter percentage Chardonnay en bij de ander domineert de Pinot Noir. De Pinot Meunier speelt altijd een minimale rol, maar geeft wel zeker zijn attributen aan de wijn. Er zijn ook champagnes die alleen van Chardonnay gemaakt worden, Blanc de Blanc, en andere van blauwe druiven, Blanc de Noir. Waar de Pinot Noir domineert krijgt de wijn een geuriger en krachtiger karakter en waar de Chardonnay domineert wordt de wijn lichter en romiger. De beste champagnes zijn die met een jaartal. Dit betekent dat er uitsluitend wijn van dat jaar gebruikt is om de champagne te maken. Dit gebeurt echter alleen in de beste oogstjaren.

Champagne is wel degelijk prijzig, maar zeker de moeite waard! Maar mocht u toch iets minder uit willen geven, dan is er een wereld aan keuzes, maar u zult wel merken dat ze niet hetzelfde zijn als de wijnen uit de Champagne-streek. Uit Spanje komt de beroemde Cava's, de traditionele methode van Spanje om mousserende wijnen te maken. Ook kwalitatieve wijnen met een zeer fris karakter. De Prosecco uit Italië mag niet ontbreken. Deze wijn is de laatste jaren zeer populair geworden. Het zijn frisse, lichte wijnen met aangename fruitsmaken. Uit landen van de Nieuwe Wereld, uit landen als Chili, de Verenigde Staten, Australië, Zuid-Afrika en Nieuw-Zeeland komen ook steeds betere mousserende wijnen. Zuid-Afrika produceert sinds de jaren 70 de 'Methode Kaap Classique'. Een mousserende wijn volgens de champagne-methode en zelfs met dezelfde drie druivensoorten.
Een wereld van prachtige mousserende wijnen staat u te wachten, probeer er verschillende en niet alleen tijdens feestelijke gelegenheden. Aan het strand, met vrienden thuis, het leven is al een reden genoeg om dit iedere dag te vieren, santé!

Goud op 'schateiland' Aruba;

De goudprijzen stijgen de laatste tijd tot ongekende hoogten. Je krijgt al rond de 1400 dollar voor iets meer dan 31 gram (een 'troy ounce'). Hier en daar en links en rechts hoor je weer gefluister over het goud van Aruba. Werd er echt veel gevonden in het verleden? Misschien wordt het wel lonend om er opnieuw de schop in de grond te steken.

Tekst en foto's: Marius Bremmer

Zonder toelichting zou je bij deze steenhopen nooit denken aan een vroegere goudindustrie.

Uit de betonnen fundering priemen nog de bouten, waaraan de stampmolens bevestigd waren. Hiermee werd het kwartssteen verpulverd.

Het zijn de Spanjaarden die de Benedenwindse eilanden 'Islas Inutiles' noemden: nutteloze eilanden omdat ze er geen goud of zilver aantroffen en landbouw er ook niet lonend leek. In 1725 doet de Kamer van Amsterdam, het Hoofdkantoor van de West-Indische Compagnie (WIC), voor het eerst onder Nederlandse vlag onderzoek naar de aanwezigheid van minerale ertsen op Curaçao en de 'onderhorige eilanden Bonaire en Aruba'. Men stuurt ene Paulus Printz naar de eilanden en geeft hem de titel van 'directeur-bergwerker bodemonderzoek'.

Op Curaçao en Bonaire zoekt hij tevergeefs. Vanaf Aruba stuurt hij wel vaatjes met steen en erts als monsters naar Amsterdam. Daarin vindt men slechts een ietsepietsje goud en zilver. Printz kan er dan wel mee ophouden: na drie jaar moeizaam ploeteren in het keiharde Arubaanse rotslandschap verlaat hij Aruba weer. Ook al was het resultaat vrijwel nihil, toch blazen de activiteiten van Printz de verhalen over goud op Aruba weer nieuw leven in. Hebben de Spanjaarden hier misschien niet ooit schatten begraven?

Intussen vervalt de ruïne en wordt er steeds meer oud metaal geroofd.

Goud in rooien

Een eeuw later, in maart 1824, wordt in de droge bedding 'Rooi Fluit' aan de noordkust goud ontdekt. De 12-jarige Willem Rasmijn hoedt er de schapen van zijn vader. Willem ziet iets blinkends liggen op een door regen blootgespoelde plek. Zijn vader weet niet wat het is en laat het aan een koopman in Oranjestad zien. Rasmijn krijgt er 17 dollar voor, de koopman verkoopt het later weer door voor 70 dollar. Het gerucht verspreidt zich snel. Alle jongens en meisjes die belast zijn met de zorg over schapen en geiten gaan vervolgens de rooien afzoeken. Weldra vindt een indiaans meisje een stukje goud in een andere rooi. Na vijf maanden heeft men al iets meer dan 23 pond bijeen!

Gouverneur Cantz'laar stuurt zijn adjudant meteen van Curaçao naar Aruba om met het delven van goud te beginnen. Dat is in juli 1824. In augustus 1824 komt de gouverneur zelf kijken, samen met een gezelschap hoge militairen. Zo'n schouwspel hebben de Arubanen nog nooit gezien!

Van het een komt het ander. Er ontstaat een ware goudkoorts op Aruba. Vissers, landbouwers, zelfs matrozen van schepen die Aruba aandoen, iedereen stort zich op de rotsachtige grond bij de noordkust. Om aan deze situatie een einde te maken stuurt de Nederlandse regering extra militairen om de goudvelden te bewaken. Johan Gravenhorst wordt tot directeur van de goudvelden aangesteld. Omdat het goudgebied te groot is om met hekken af te zetten, scharrelt er toch alle mogelijke gespuis rond met smoezen als zouden ze er hun ezel zijn kwijtgeraakt. Militairen die het gebied bewaken moeten soms met scherp schieten om de indringers te verjagen.

Klompen klei

De overheid treft begrijpelijkerwijs maatregelen. De gebieden waar goud gevonden is wordt zo 'onvrij' verklaard. Soldaten bewaken de plaatsen waar het goud aan de oppervlakte komt. Tot 1830 bedraagt de oogst iets meer dan 90 kilo. Van 1830 tot 1954 mag iedereen goud zoeken, mits het gevonden goud tegen een vaste vergoeding aan het gouvernement wordt overgedragen. Getallen zijn uit deze periode niet bekend. In 1854 wordt een concessie verleend aan ene De Jongh, die goed is voor ruim 1 kilo goud. Bij het goudzoeken gaat men primitief te werk. Op alle mogelijke plaatsen wordt klei gedroogd. Daarna slaat men de vrij harde klompen fijn. Zat er goud in dan komen de stukjes vanzelf tevoorschijn. Later krijgt men door dat er ook hele kleine stukjes in kunnen zitten, die je niet tussen je vingers kunt pakken. Om deze te vinden verplettert men de fijngeslagen klei op een groot zeildoek, waarna de wind het zand wegblaast en de stukjes goud op het zeildoek blijven liggen. Weer anderen spoelen de klei in grote bakken, net zo lang tot alle goud naar de bodem zinkt en de rest nog drijft.

Goudindustrie

Na 1854 komen er handelsfirma's naar het eiland om de goudwinning professioneler op te zetten, omdat het handmatig 'oogsten' van het goud niet langer mogelijk is. Het gouderts zit verborgen in kwartsgesteente. Met grote stampmolens verpulvert men het steen, waarna het verwerkingsproces begint om goud en steen te scheiden. In 1872 bouwt de Aruba Island Goldmining Company Ltd. uit Engeland bij Bushiribana aan de kust een grote smelterij voor het erts. Deze concessionaris is uiteindelijk goed voor 77 kilo goud.

Een volgende concessiehouder is fortuinlijker. De Aruba Gold Concession Ltd. werkt vooral in het midden van het eiland en laat daartoe in Balashi een smelterij bouwen. Ruim 719 kilo goud wordt op deze plaats verwerkt.

In 1916 stopt uiteindelijk de goudwinning op Aruba. De concentraties zijn nog zo gering dat rendabele winning - mede door de Eerste Wereldoorlog - niet meer mogelijk is. Tot dit jaar is er volgens de officiële gegevens ongeveer 1340 kilo goud gedolven. Vermoedelijk is het in de praktijk meer geweest, want men sluit niet uit dat er flink met de boeken is geknoeid. In 1936 gaan er nog eens twee scheepsladingen gouderts naar New York. De concentratie daarvan is zeer gering.

Expeditie

Het is interessant om eens met een vierwielaandrijving een kijkje te nemen bij de plaatsen op Aruba, waar de kaart het woord 'goud' vermeldt. Hobbelend trek je dan door de 'rooien', de droge beddingen waar Willem Rasmijn meer dan 180 jaar geleden voor het eerst goud vond.

Het goud dat aan de oppervlakte gevonden werd, was door erosie losgekomen uit kwartsgesteente, dat zich in aders in de eilandbodem bevindt. Toen er niets meer bovengronds te vinden was, spoorde men die kwartsaders op en ging men ze met behulp van dynamiet lospeuteren. Links en rechts zie je nu nog de witte blokken steen liggen, terzijde gelegde brokken waar geen erts in zit. Als je de auto uitstapt zie je gaten in de grond. Er zijn in totaal meer dan 100 van deze gaten. Sommige zijn tientallen meters diep, maar nauwelijks een vierkante meter groot. Je kunt er amper een foto van maken, en moet er niet te dicht bij gaan staan. De harde passaatwind op Aruba is verraderlijk. Door een plotselinge vlaag kan je zo maar je evenwicht verliezen!

In het bergachtige landschap kan je nog vaag zien dat er vroeger een spoorlijntje liep, om de brokken erts naar de smelterijen te vervoeren. Op weg naar die smelterijen zie je nog wat onbenullige hopen in het landschap. Het zijn plaatsen waar men vroeger verpulverde klei vanuit een zeildoek omhoog wierp om het door de wind te laten wegblazen - met achterlating van het goud op het zeildoek. De klei kwam ernaast op een hoop terecht.

Ruïnes

Aan de onverharde kustweg bij Bushiribana staan nog de stoere resten van de uit 1872 daterende goudsmelterij. Het bouwwerk is opgetrokken uit basaltkeien en vastgeplakt aan een grote hoop basalt. Er hoefde destijds in de hitte dus niet teveel met materiaal gesjouwd te worden! Een eindje verderop staan nog wat schamele resten van een opzichtershuisje. De werknemers werden daar gecontroleerd op mogelijke diefstal. Zonder toelichting zou je bij deze steenhopen nooit denken aan een vroegere goudindustrie. Dat is anders bij de tweede ruïne op het eiland, die bij Balashi. Ook naar daar leiden zichtbare sporen.

Bij een verzande zeearm zien we er de resten van een aanlegsteiger, waar bouwmaterialen en grondstoffen voor deze tweede goudsmelterij werden aangevoerd. Vervolgens is in het landschap nog te zien waar een spoorlijntje naar de smelterij heeft gelopen. Bij het 'Spaans Lagoen', een door het zout in de bodem kaalgebleven vlakte, verrijzen de ruïnes. Hier is nog precies te zien hoe de goudproductie in zijn werk ging. Uit de betonnen fundering priemen nog de bouten, waaraan de stampmolens bevestigd waren. Hiermee werd het kwartssteen verpulverd. De machines werden voortgedreven met stoomkracht. Daarvoor was veel zoet water nodig, dat uiterst schaars is op Aruba. Grote betonnen reservoirs en putten - nog steeds aanwezig - dienden voor de opslag van de spaarzame regen. Schots en scheef liggen er nog de grote tobbes voor de scheiding van steen en gouderts. Op deze plaats werkte men met een nieuwe techniek: het fijngemalen kwartsgesteente werd in die bakken geamalganeerd, geconcentreerd en gecyaneerd. Toen de concentratie nog kleiner werd in het erts, vond droge vermaling plaats in de kogelmolens, waarna een proces van 'roosting' en cyanering plaatsvond. Allerlei tobbes en ketels zijn daar nog de stille getuigen van. Om de ruïne heen liggen nog hopen kolenslakken afkomstig van de smelterijen. Al met al een fraai industrieel archeologisch monument. Ooit wilden werkloze inwoners van San Nicolaas er een pretpark van maken. Intussen vervalt de ruïne en wordt er steeds meer oud metaal geroofd. Wie geluk heeft, treft er net een fotoshoot van leuke Arubaanse meisjes.

Bodemonderzoek

Een interessante vraag is natuurlijk of er op Aruba nu nog goud in de grond zit. Van 1946 tot 1948 vond al een diepgaand onderzoek plaats, door de Aruba Gold Mines Operating Co. Meer dan 5000 monsters gaven een goudgehalte aan van tussen de 3 en 19 gram goud per ton, destijds te laag om een lonende exploitatie te kunnen beginnen. In 1981 en in 1983 is er door het Instituut van Aardwetenschappen van de Rijksuniversiteit van Utrecht opnieuw onderzoek verricht. Conclusie was dat de geschiedenis van de goudwinning op Aruba even eentonig als teleurstellend was. Onder normale omstandigheden kan de exploitatie van goud per saldo geen positief resultaat opleveren. Het goud van Aruba zit op zeer grillige wijze in het gesteente. Voor de winning is veel arbeid, water en energie nodig. Juist deze drie factoren zijn op Aruba schrikbarend duur. Misschien dat er alleen zeer kleinschalige productie inzit.

Dr. J. Hartog schrijft in zijn boekje 'Aruba': 'Er zit echter altijd nog goud in de bodem van Aruba, ook al zult ge bij uw tochten over het eiland wel veel geluk moeten hebben om een stukje te vinden. In elk geval is de schrijver van dit boekje erin geslaagd, toen hij trouwde, een ring gesmeed van zuiver Arubaans goud zijn bruid aan de vinger te steken'.

En zo komen we tot onze voorzichtige eindconclusie: misschien ligt het meeste goud op Aruba wel gewoon in de etalage bij de juweliers in Oranjestad.

De opgang naar het bovenste deel van de ruïne.

Leesvoer

'De vrouwenvanger'

De longlist van de Libris Literatuurprijs 2011 is onlangs bekendgemaakt. Grote en bekende namen als Adriaan van Dis, Margriet de Moor en Arnon Grunberg staan op de lijst, maar ook minder fameuze schrijvers maken een kans. Onder meer Mariëtte Haveman met 'De vrouwenvanger'.

Het verhaal gaat over een gezin dat rustig en harmonieus op een landgoed midden in de bossen woont - vader Gerhardt Lehman, moeder Marianne en dochter Lola. Het is een mooie, romantische plek om te leven, maar financieel is het bijna niet op te brengen. Er wordt gezocht naar medebewoners en die worden gevonden in de personen van Markus, Anna en hun zoontje Boreas. Het gezinnetje trekt bij de Lehmannen in en dan is het gedaan met de rust.

Markus drukt een enorm stempel op het leven met zijn ideeën en idealen over onder meer zelf verbouwd voedsel, eigen gemaakte kleding, geen overbodige luxe, windkracht gebruiken, je afschermen tegen de vijandige buitenwereld en de kinderen harden.

Stukje bij beetje trekt hij de macht naar zich toe en als er nog meer mensen op het terrein komen wonen ontwikkelt hij zich tot een soort communeleider.

Haveman legt het sluipende proces bloot van de machtsverschuiving, de terreur en het geweld in naam van een ideaal. Hoe verleidelijk het kan zijn om je oordeelsvermogen af te staan aan een charismatische leider. Hoe radicale en paranoïde oplossingen in de plaats komen van realistische doelen. Het verhaal wordt verteld door Lola, die jaren later nog worstelt met vragen over deze periode in haar jeugd, waarin met name de vrouwen erg onder de invloed raken van de charismatische kunstenaar. Zelfs zo erg dat zij hun kinderen daarvoor in de steek laten.

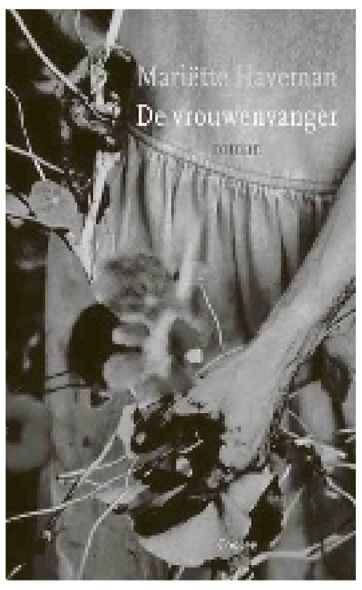

Titel: De vrouwenvanger
Auteur: Mariëtte Haveman
ISBN: 9789059367470
Uitgever: Cossee

Ars poëtica

Een eiland verzonken

Un isla qu tabat'ey / cosnan qu por tabata
Tip Marugg

voor Michael, Curaçao, 8 oktober

Je gleed geruisloos langs de cactuszuilen de nacht in.
Naalden scheurden flarden uit ons leven, die terstond
verdroogden in de zilte wind. Verpulverd tot poeder
verwaaiden de herinneringen door de mondi, achter je
aan naar zee, over het korzelige diabaas op de kust,
waar ik heldhaftig de wacht hield en jij mij toch genadeloos
ontglipte. Maar ons gedeelde verleden zou mij niet
ontsnappen! Naar zee. Smalend schoot het ontzielde stof
langs m'n lijf en m'n woest malende handen, schuurde
sarrend over m'n oogleden. En ja! Ja! De tranen verraadden
dat niet alle verstreken belevingen over de kolkende golven
van de noordkust in het schuim verdwenen.
Even nog niet.

Dan, rap druppelend, vlieden ze toch en laten me alleen
nog een onzichtbare horizon, die ik pas in de ochtend
- wanneer de passaat slechts zout aandraagt - zal opsnuiven.

Uit: Aart G. Broek, Het lichten van de jaren

CARIB publishing
Nu beschikbaar:

Basisvaardigheden verkopen
Alles wat een professional moet weten over effectief verkopen. Alle kanten van het verkoopproces worden besproken. Praktische tips en tricks om de persoonlijke verkoop effectiviteit te vergroten.

Carnaval op Curacao
Dit mooie fotoboek neemt de lezer mee in de beleving van het grootste Curaçaose volksfeest van het jaar. Schitterend in beeld gebracht door Bea Moedt, met verhalen en interviews door Elodie Heloise.

Ben jij anders?
In "Ben jij anders?" wordt uitgelegd wat er aan de hand is met kinderen met ADHD, welke problemen zij kunnen tegenkomen en hoe zij hiermee om kunnen leren gaan. Ook geeft het boek opdrachten en richtlijnen voor hun (groeps)opvoeders / leraren.

Verkrijgbaar bij de boekhandel
of via www.Caribpublishing.com

Transport

Brazilianen rijden zich vast

Dat Brazilië een van de grootste groeilanden ter wereld is, is ook te merken in het autoverkeer. In nauwelijks tien jaar is het aantal voertuigen er bijna verdubbeld, met alle verkeersellende van dien.
Volgens een recente studie van het IPEA (Instituto de Pesquisa Econômica Aplicada), het Braziliaanse Instituut voor Toegepast Economisch Onderzoek, telde Brazilië 20 miljoen voertuigen in 2000, in 2010 waren dat er al 36,7 miljoen, een stijging met meer dan 80 procent.

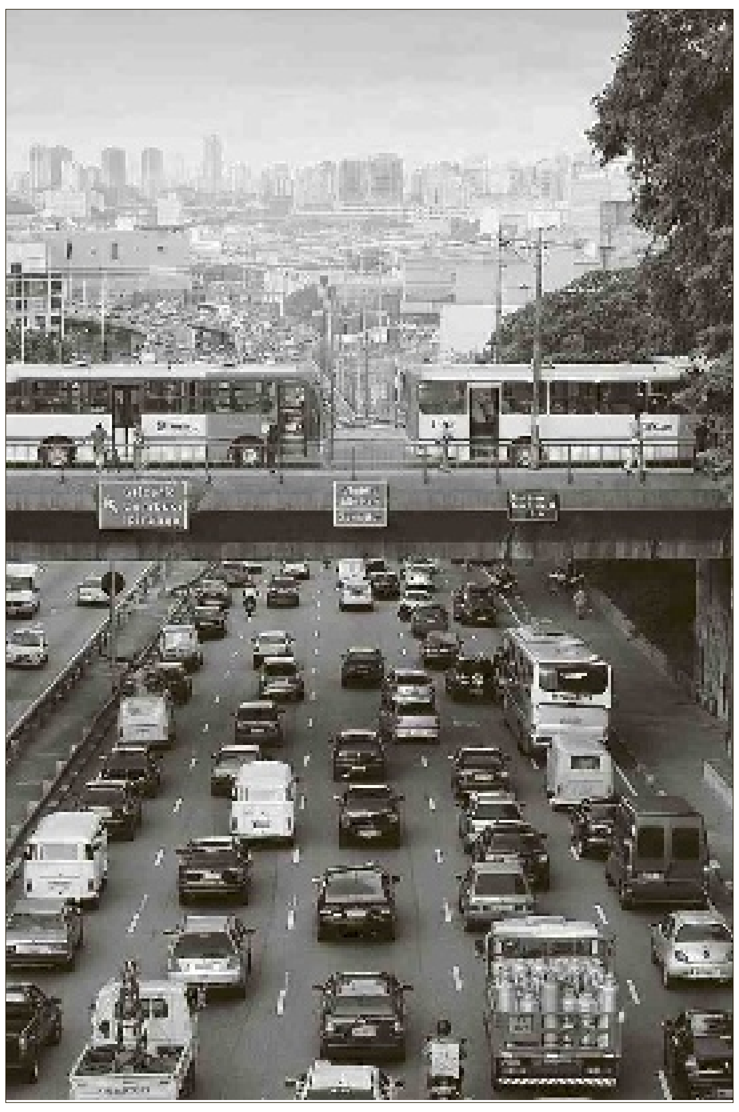

Die stijging is vooral het gevolg van het snel toenemende aantal auto's en motoren, samen goed voor meer dan 80 procent van het Braziliaanse voertuigenpark. Vandaag is er één auto per 5,2 inwoners, tien jaar geleden was dat nog één auto per 8,5 inwoners.

Van 2000 tot 2010 steeg het aantal Brazilianen van 173 miljoen naar meer 194 miljoen.

Slechte naam
Het openbaar vervoer in Brazilië heeft een slechte naam: aansluitingen zijn slecht geregeld, bussen zijn niet comfortabel, kaartjes zijn duur. Nu Brazilianen dankzij hun sterk groeiende economie hun inkomen zien stijgen, nemen ze steeds meer hun toevlucht tot de auto. Het IPEA stelde vast dat de gemiddelde Braziliaan tegenwoordig zelfs evenveel uitgeeft aan zijn transport als aan zijn eten.

Het openbaar vervoer werd de laatste tien jaar wel uitgebreid, maar het aantal auto's groeide nog sneller. "Voor elke nieuwe autobus die de afgelopen tien jaar in het verkeer gebracht is, kwamen er 52 auto's bij", zegt IPEA-voorzitter Marcio Pochmann.

Door de snelle stijging van het aantal auto's groeit ook de verkeersellende. Bijna zeven op tien Brazilianen zitten regelmatig vast in de file. Twee op drie Brazilianen zijn niet te spreken over het wegverkeer in hun land.

Bewonderd
Ironisch genoeg wordt het openbaar vervoer van een Braziliaanse stad wereldwijd erg bewonderd. Curitiba, in het zuiden van het land, zag zijn bevolking de afgelopen twintig jaar verdrievoudigen, tot bijna 2 miljoen inwoners, maar toch is het autoverkeer in dezelfde periode met 30 procent gedaald. Dat is het gevolg van een revolutionair openbaarvervoersysteem, dat in de jaren zeventig werd ingevoerd door Jaime Lerner, een vooruitziend architect die driemaal burgemeester was, en dat atypisch was voor Brazilië.

De stad wordt doorkruist door vijf grote snelbuslijnen met eigen baanvakken waar geen auto mag komen. Een kaartje kost minder dan 1 euro en daarmee rij je tot 20 kilometer buiten het centrum. Onder meer Bogotá, Los Angeles en New York lieten zich door Curitiba inspireren.

Spotlight op dieren

'Abcessen bij konijnen'

Een abces is een holte gevuld met pus, omgeven door een dikke ontstoken wand die meestal het gevolg is van een bacteriële infectie. De pus is een opeenhoping van dode cellen die het resultaat zijn van het gevecht tegen de infectie.

Tekst: Margot Hack

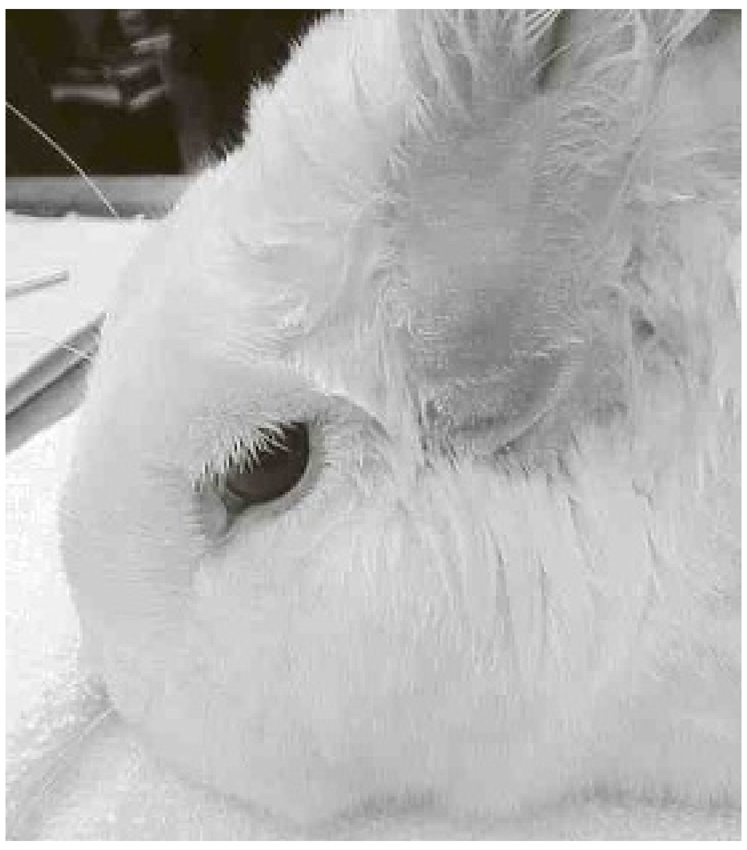

Bij de mens is er meestal één veroorzaker van een abces in de huid, maar bij konijnen zijn er vele bacteriën die dit kunnen veroorzaken. Dit zijn zowel zuurstof verbruikende bacteriën als bacteriën die geen zuurstof nodig hebben.
Konijnen kunnen abcessen krijgen in bijna elk orgaan, de huid, tandwortels en botten. De meest voorkomende oorzaken zijn bijtwonden en ontstekingen in de tandwortels en traanbuisjes. De meeste abcessen in het gezicht zijn het gevolg van tandproblemen. De abcessen in organen zijn moeilijker te diagnosticeren en kunnen voorkomen in de baarmoeder, longen, lever, buikvet, darmen en nieren.

De behandeling van abcessen kan erg moeilijk zijn. Een van de problemen is dat de pus erg dik is, dezelfde consistentie als tandpasta, en het is lastig deze pus te verwijderen wanneer het abces geopend wordt. De oorzaak dat de pus zo dik is, is dat er bij konijnen een enzym ontbreekt dat bij andere dieren en de mens wel aanwezig is om dode cellen af te breken tot een vloeibare vorm. Daarbij komt nog dat de abcessen vaak vingervormige uitlopers ontwikkelen die in de omliggende weefsels weer nieuwe abcessen kunnen vormen. Als deze uitlopers niet ook verwijderd worden, zullen de abcessen steeds terug komen.

De behandeling is erg afhankelijk van de locatie van de infectie, de oorzaak van de infectie en de algemene conditie van het konijn. Het moet wel benadrukt worden dat ongeacht de gekozen behandeling het van levensbelang is dat het dier gezonde voeding krijgt, een schone leefomgeving heeft en genoeg beweging krijgt om zo het immuunsysteem zo optimaal mogelijk te laten functioneren.

Welke therapie er ook gebruikt wordt, de abcessen bij konijnen hebben een veel grotere kans om terug te komen dan bij honden, katten of mensen. De meest gangbare behandeling is het openen van het abces (al dan niet onder narcose), het verwijderen van de pus en daarna het spoelen van de holte. De wond moet vervolgens open blijven en regelmatig gespoeld worden. Dit in combinatie met antibiotica geeft een redelijke kans op genezing. De wond mag niet te snel sluiten, want dan vult hij weer opnieuw met pus. Antibiotica via de bek alleen is niet genoeg omdat antibiotica niet de stevige wand kunnen doordringen en dus nooit de bacteriën binnen de holte kunnen bereiken. Het kan nodig zijn om de antibiotica weken tot maanden te moeten geven voor er voldoende effect is.

Margot Hack is dierenarts te Ronde Klip

DIEREN BESCHERMING curaçao
Gaat u op vakantie ? Zorg dat uw huisdier goed verzorgd achterblijft

"Bij een gebroken poot is het maken van een röntgenfoto altijd noodzakelijk anders kan de behandeling nooit goed gedaan worden!"

Dierenartsenpraktijken Vredenberg, Ronde Klip, Tera Kora en Comenencia
Tel: 737-2185-737-3202

Puzzels

PRIJSPUZZEL

HORIZONTAAL:
1. Tater; 6. hondenras; 12. plaats in Italië; 14. voorteken; 15. oude lengtemaat; 17. muzieknoot; 18. strafwerktuig; 20. reeds; 21. persoonlijk vnw.; 22. god (Lat.); 24. dansen; 25. vaatwerk; 26. aanwijzend vnw.; 28. windrichting; 29. Engels lidwoord; 31. Frans kerstlied; 35. kapitein; 37. uitbundig algemeen gelach; 38. kledingstuk; 40. verpakkingsmiddel; 43. triomfboog (Fr.); 45. artikel; 47. kunsttaal; 48. deel van een schip; 50. gedegenereerd; 51. Engels telwoord; 53. soort slee; 54. Frans lidwoord; 55. vis; 56. rund; 58. bijbelse stad; 59. rivier in België; 61. edelmetaal; 63. vleesproduct; 64. ambtgenoot.

VERTICAAL:
1. Kleren aandoen; 2. getijde; 3. drankgelegenheid; 4. stad in Frankrijk; 5. vogelproduct; 7. nachtspiegel; 8. minnaar; 9. troefkaart; 10. voorzetsel; 11. hiaat; 13. lichtbundel; 16. Frans lidwoord; 18. rivier (Sp.); 19. ik (Lat.); 21. aldus; 23. lofdicht; 25. biljartstok; 27. rivier in Duitsland; 30. lichaamsdeel; 32. bid; 33. uitvoering; 34. bedeesd; 36. vragend vnw.; 38. ritme; 39. kostuum; 41. open plek in een bos; 42. Tibetaanse berggids; 44. neusbeer; 45. atmosfeer absoluut; 46. hoeveelheid; 47. aanbeden figuur; 49. bijwoord; 52. thans; 54. vreemde munt; 57. domkop; 59. achter; 60. voegwoord; 61. Japans bordspel; 62. lidwoord.

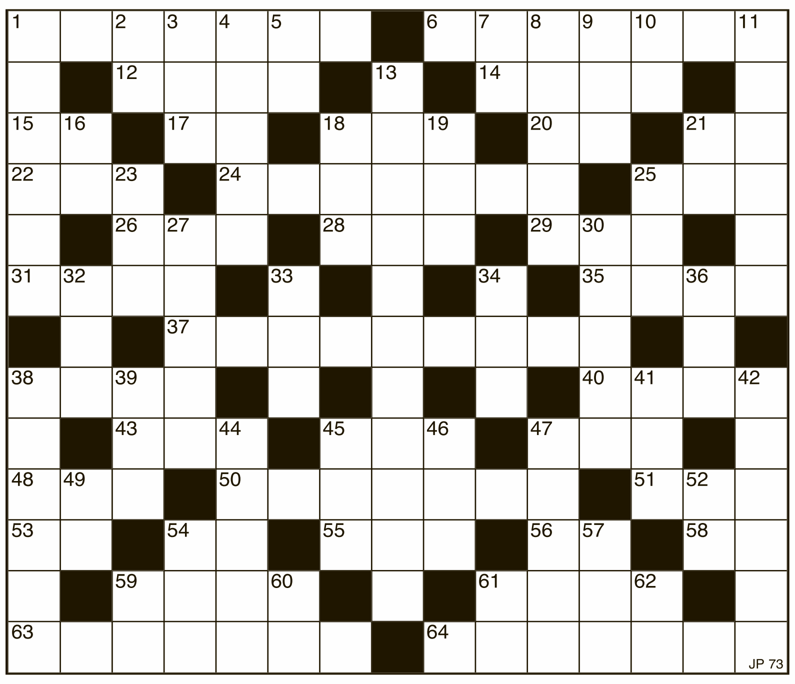

Uit de inzendingen van de Amigoe-puzzel van vorige week is als winnaar van de weekprijs van 25 gulden getrokken:

Y. Smit
B. Strenastraat 8
Aruba

Lidia Kleinveld
Barbouquet 1
Curaçao

De winnaar kan zijn/haar prijs na identificatie ophalen op het kantoor van de Amigoe. Curacao: Kaya Fraterna di Skèrpènè z/n tot drie uur n.m. Aruba: Bilderdijkstraat 16-2, tijdens kantooruren. Oplossingen moeten zowel op Curaçao als Aruba zijn ingediend op woensdag voor 12:00 uur. Gelieve duidelijk op de enveloppe te vermelden: Amigoe-puzzel. Vanuit Bonaire kan de oplossing gefaxt worden naar Curaçao: (00599-9) 767-4744. De prijzen vervallen na drie maanden.

ANAGRAM

Op elke verticale regel dient een woord van vier een van vijf en een van zes letters te worden ingevuld. Het woord van vijf letters bestaat uit de letters van het voorgaande woord plus 1, het woord van zes letters bestaat uit de vijf letters van het voorgaande woord plus 1. Als de hele puzzel juist is ingevuld, vormen de letters op de vet omlijnde regel een woord.

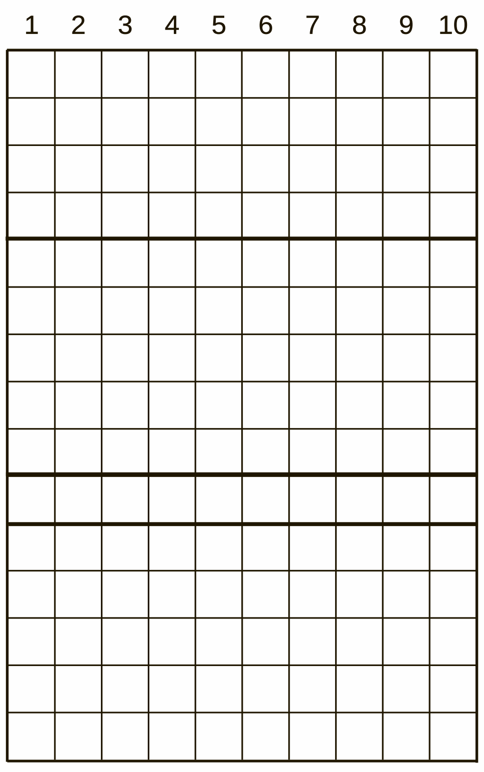

1. Kurk - kaliumcarbonaat - zielenherder;
2. roofdier - opstandeling - vreemde munt;
3. rekening - deel van een effect - standaardmaat;
4. gespitste mond - viseter - feestartikel;
5. mikpunt - dwaler - godsoordeel;
6. graad - edelgas - wilde woudezel;
7. bevlieging - lijfwacht - door oefening bestand tegen ontberingen;
8. maaltand - Arabisch opperhoofd - waterscooter;
9. treksluiting - lus - gebakken vloersteen;
10. paar - bijna loodrecht - uitgebrande steenkool.

CRYPTO-OVERLAPPER

Op elke regel twee woorden invullen. Twee of meer eindletters van het eerste woord zijn meteen de beginletters van het tweede woord.

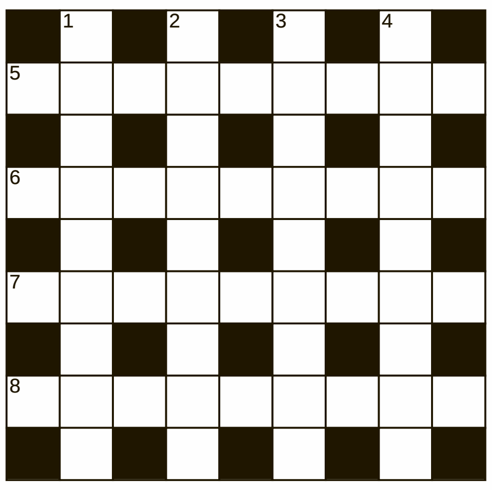

HORIZONTAAL:
5. (Groot)meester in de kunst (7);
Die opper gaat de pijp uit (4);
6. Vrucht met een ruig randje (5);
Begroten? (8);
7. Broodje reuzel? (6);
Hoofden opzetten (6);
8. Via een geest (4);
Gerecht in een reeks van naam (7).

VERTICAAL:
1. Versperring van de manege (8)
Veerkrachtige stelling (3);
2. Voor rokers draait het om een mop (5);
Een kijkje in de bajes? (7);
3. Zo goed als ongebonden bij de bron (6);
Deze ontvangst is aangenaam (6);
4. Europeaan die een duif imiteert? (7);
Grondstof (4).

WOORDZOEKER

In deze mengelmoes van letters zijn al de onderstaande woorden verstopt. Streep alle woorden door. De resterende letters vormen dan regel voor regel van links naar rechts gelezen de oplossing van deze puzzel.

R	N	S	E	J	T	E	N	N	U	D	A	S
E	K	E	N	E	L	E	F	F	U	B	N	T
V	N	N	L	D	L	O	P	O	E	L	E	A
O	D	E	A	U	S	P	A	N	N	E	G	P
T	N	S	L	B	E	F	P	U	I	K	M	E
E	E	T	T	E	L	Z	L	T	G	U	N	E
J	T	S	M	A	P	E	P	N	I	E	E	R
D	T	U	O	E	A	M	I	R	U	O	D	T
N	E	L	L	R	U	L	O	N	I	K	A	S
A	L	N	A	S	E	T	P	R	K	A	L	T
B	P	O	N	D	A	S	E	D	T	B	N	R
O	O	O	N	L	N	I	G	N	E	S	I	A
M	C	O	A	E	R	R	E	M	E	O	R	T
E	V	H	M	R	N	E	S	IJ	H	G	R	S
D	N	M	O	Y	E	L	L	O	R	T	O	B
I	I	L	K	R	E	P	N	E	Z	O	R	L

Alom
Bakoe
Broedplaats
Buffelen
Consumptie
Demobandje
Dunnetjes
Gena
Hijsen
Immens
Inhalatorium
Inladen
Knielbank
Leopold
Logen
Lorrie
Onlust
Oplettend
Pats
Puik
Roemer
Rozenperk
Spanne
Startstreep
Strompelen
Tover
Trolley
Vondeling
Zeulen

PUZZELSLANG

Begin bij vakje 1. Bij elk volgend cijfer begint een nieuw woord. De laatste letter van een woord is telkens de eerste letter van het volgende woord. Bij goede invulling, is in de licht gekleurde vakjes een woord te lezen.

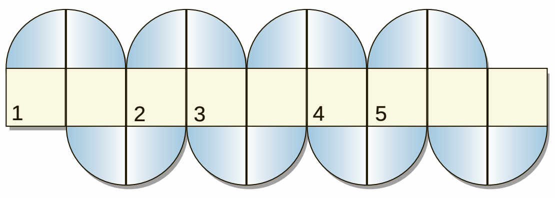

1. Nevenvestiging; 2. langzaam; 3. verkeerde stap; 4. soort stof; 5. dommerik.

© Puzzelland/110205

SUDOKU

	5			6				2
2	4					6		
		9		3	4		7	
6		1	8					
			3			8	2	
9	2	8						4
				5	9			8
7		4	6			3		5
		6		1	3	2		

Schrijf alle cijfers 1 t/m 9 in alle verticale kolommen, alle horizontale rijen én in alle vierkantjes van 3 x 3 vakjes.

Oplossing vorige week

6	3	4	8	9	7	5	1	2
5	8	2	6	1	4	9	7	3
1	9	7	5	3	2	6	8	4
9	2	5	4	7	8	3	6	1
4	6	1	3	2	9	7	5	8
8	7	3	1	5	6	2	4	9
2	1	6	9	8	5	4	3	7
3	4	9	7	6	1	8	2	5
7	5	8	2	4	3	1	9	6

OPLOSSINGEN VAN VORIGE WEEK

Prijspuzzel: HORIZONTAAL: 1. Dosis; 5. tic; 8. oever; 13. aren; 14. graag; 16. getij; 17. ier; 18. mei; 19. pos; 21. rak; 22. epos; 25. apso; 27. kerk; 28. hes; 30. acne; 32. zeno; 33. karig; 35. harz; 37. eb; 38. ceel; 39. rara; 40. na; 41. sage; 43. gleis; 45. most; 47. bonn; 49. och; 50. reet; 52. stuc; 54. held; 56. rap; 58. kap; 60. fes; 61. eau; 63. eger; 65. bezem; 67. levi; 68. malen; 69. kee; 70. femel. VERTICAAL: 1. Daim; 2. ore; 3. sereen; 4. in; 5. tri; 6. ia; 7. cap; 9. eg; 10. verona; 11. eta; 12. rijke; 14. ges; 15. goa; 18. mok; 20. spa; 23. procent; 24. ter; 26. schamel; 27. kebab; 28. hallo; 29. sirih; 31. ernst; 32. zes; 33. keg; 34. gas; 36. zat; 42. gospel; 44. ecu; 46. oedeem; 48. nuk; 50. res; 51. brem; 53. cab; 54. hem; 55. muil; 57. aga; 59. pek; 60. fee; 62. ave; 64. re; 66. ze; 67. le. Crypto-overlapper: Horizontaal: 5. Bostonwel; 6. stelwoord; 7. klingeval; 8. povereind. Verticaal: 1. Lontbloot; 2. stalenten; 3. knoopener; 4. neergaans. Anagram: noen-lonen-Nelson; atol-stola-Altoos; glee-tegel-Toeleg; riem-priem-Umpire; neut-tuner-Urgent; lier-larie-Rivale; snot-snoet-Feston; port-tromp-Import; deel-pedel-Leperd; neer-regen-Menger. Gevraagd woord: NATUURFILM. Woordzoeker: BEREKENEN Puzzelslang: 1. Theorie; 2. eend; 3. dadelijk; 4. kink; 5. klieven. Het sleutelwoord was: TOEDEKKEN.

'Bardot'

Tekst: Hans Vaders Foto's: Archief

Het ontstaan van de mondiale 'vooruitgang' door ontwikkeling fascineerde me altijd al: bijvoorbeeld megapretparken die uit een zompig moeras verrezen, een casinostad gebouwd door New Yorkse topcriminelen in een desolate woestijn of een vijfsterrenhotel gevestigd in een voorheen ondoordringbaar tropisch regenwoud.

Vandaar Saint-Tropez. Want eerst was deze locatie zonder naam ook niets dan absolute rust, niets anders dan een stille in zonlicht badende transparante Middellandse Zee en het witte met kiezels en zand bedekte strand. Zo nu en dan bewoog zich voor de oplettende kijker een moeizaam tegen de wind inroeiende galei uit Spanje aan de einder. Maar helaas, er viel geen kijker te bekennen. Toen spoelde - het moet in de tijd van de Romeinse keizer Nero zijn geweest - in een wrakke rottende boot het onthoofde lichaam van martelaar Saint Torpes aan in gezelschap van een haan en een hond. Het werd het begin van een primitieve nederzetting die later Saint-Tropez, oftewel in de volksmond St-Trop zou gaan heten.

Een nederzetting heeft zo zijn tijd nodig om uit te groeien tot een als een briljant ogende oester in zijn schelp, om te rijpen dus. Soms lukt dat, maar al te vaak ook niet omdat aan een aantal geografische en klimatologische condities moet worden voldaan en ook, dat moet zonder meer duidelijk zijn, aan het toeval dat soms het lot bepaalt. Het vroege Saint-Tropez was in ieder geval in den beginne beslist niet het centrum van de wereld te noemen. Een handjevol straatarme vissers bevolkte de kust en hokte daar in schamele hutten gemaakt van door zout aangevroten drijfhout en tijdens de eerste millenniumwisseling zwierven er roerige Saracenen uit Noord-Afrika door de streek. Het wilde eigenlijk dus niet zo erg vlotten met de negotie.

Toch moet er iets aparts, iets speciaals en bijzonders aan dit dorp kleven, een magische aantrekkingskracht die uiteraard maar moeilijk te verklaren valt. Want keus genoeg langs de Côte d'Azur om zich uit te leven zou ik zeggen, maar juist in het onaanzienlijke vissersdorp lieten in de jaren twintig van de vorige eeuw modetyconen uit Parijs zoals Coco Chanel en Elsa Schiaparelli hun weelderige stulpjes bouwen. En toen volgden de vele schilders 'voor het licht' en de vele musici voor de 'ambiente'.

De grote internationale doorbraak van Saint-Tropez kwam zo rond 1956 toen de Franse filmregisseur Roger Vadim er zijn klassieker 'Et Dieu... creá la femme', 'En god... schiep de vrouw' opnam, met in de hoofdrol het latere filmicoon Brigitte Bardot. Voor die film wilde je je als jonge jongen, gezien de strenge filmkeuring, met plezier vermommen als achttienjarige om in het filmhuis Lumière in Rotterdam het weelderige bloot van de toentertijd 'mooiste blondine van de wereld' te mogen aanschouwen. De film was er zelfs aanleiding voor om Pablo Picasso naar het dorp te trekken zodat hij deze 'plaats des verderfs' met eigen ogen kon inspecteren, sippend aan zijn pastis in Club 55, toen nog een gastvrije strandtent dat aan de catering van de low budgetfilm had meegewerkt en tegenwoordig het stralende en peperdure middelpunt is van de jaarlijkse grote zeilregatta in oktober, 'Les Voiles de St. Tropez', dat imposante jachten uit de hele wereld trekt.

Bardot, die nog steeds verblijf houdt in dit oord van 's werelds financiële elite kwam daar overigens niet zo vaak meer. Ze gaf eerder de voorkeur aan Le Papagayo en waar zij we die naam niet eerder tegengekomen... Tegenwoordig is Le Papagayo - wordt mij verteld - eerder een parkeerplaats voor schatrijke 'jonge nuttelozen van de nacht' zoals zanger Jacques Brel dat in het verleden zo mooi uitdrukte. Het etablissement heeft dan ook voortvarend zijn prijzen aan deze cliëntele weten aan te passen.

Er wordt wel eens beweerd dat Saint-Tropez voor iedereen toegankelijk, maar niet voor iedereen betaalbaar is. Maar, is mijn ervaring, 's middags uit de zon onder een kleurige parasol op een klein terras aan de oude haven met een glas voortreffelijke rode huiswijn en wat tapas met flinterdun gesneden rauwe inktvis, ui, radijs, grof zeezout en olijfolie bij de hand, is het zonder meer goed toeven met uitzicht op de megaschepen van de 'rich and famous' met die gouden kranen en al dat marmer op hun protserige varende hotellerie. Ieder zijn meug lijkt mij, als je daar gelukkig van moet worden... Kijken en bekeken worden is eerder het motto.

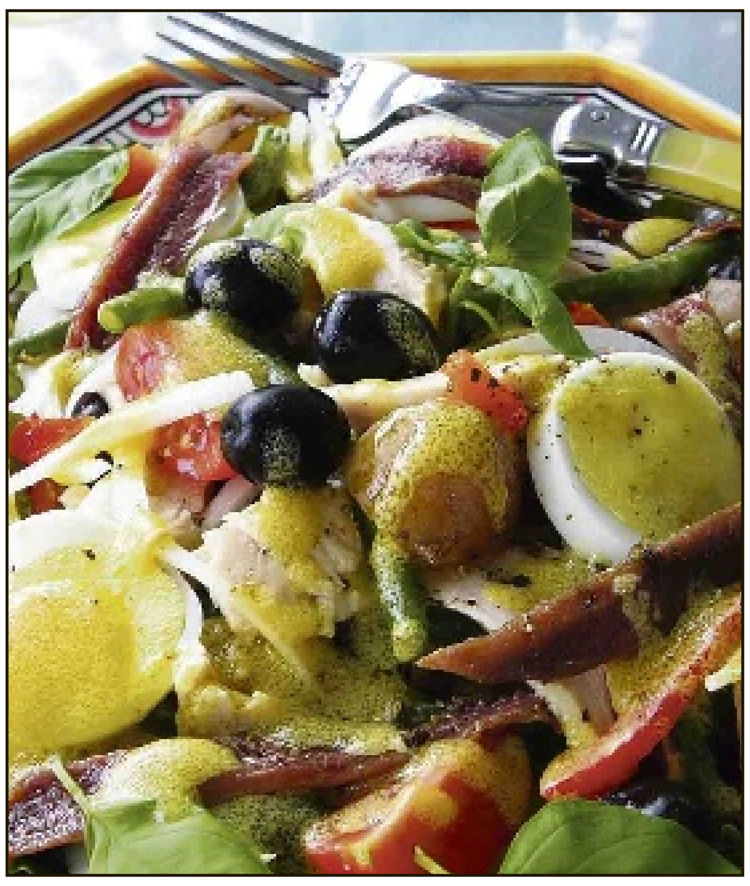

In wezen is de hele Franse Rivièra een lustoord voor oprechte gourmands die op een Michelinster meer of minder niet kijken. En verder is er altijd nog de lokale brasserie of bistro met vaak verrassend goede luchmenu's om op terug te vallen. De Zuid-Franse cuisine verrast met forse stoofpotten, geraffineerde visgerechten en uitmuntende kazen. Hierbij geven verse Provençaalse kruiden zoals rozemarijn, majoraan, basilicum en tijm de plaatselijke gerechten hun speciale, heerlijk geurende aroma. Blijven over de klassiekers uit deze keuken, bijvoorbeeld de salade niçoise die wordt gemaakt van tonijn, eieren, olijven, sla en ansjovis. Of de bouillabaisse, een soep met zo'n twaalf soorten vis. En natuurlijk als nagerecht een banon, een geitenkaasje met eikenblad. Echte klasse. Nu nog een jonge Brigitte Bardot als tafeldame, dan komt alles aan deze kust volledig in kannen en kruiken.

May verrast deze week met het recept van een mooie vissoep die zeker het proberen waard is. Brigitte Bardot zou dit ook een topper vinden. Daar ben ik zeker van.

Kook mee met May

Vissoep (Soupe du Pêcheur)

3 eetlepels extra virgin olijfolie
3 sjalotten, schoongemaakt en heel klein gesneden
4 tenen knoflook, gepeld en fijn gehakt
1 à 2 promèntè, zaadjes verwijderd, heel fijn gesneden
beetje saffraan
zout naar smaak
vers gemalen zwarte peper naar smaak
2 pakjes (ongeveer 400 gram elk) klein gesneden tomaten met sap
1 1/2 cup droge witte wijn
1 eetlepel tomatenpuree
1 pond kleine rode aardappelen, geschild
1 pond schaaldieren zoals: garnalen, mosselen en/of clams, schoongemaakt
2 pond visfilets zoals: snapper, dradu, mula en/of heilbot
bosje Italiaanse peterselie, fijn gehakt

De olie verhitten in een grote steelpan.
De uien, de knoflook, de promèntè, de saffraan, het zout en de peper toevoegen. Even bakken en op een laag vuur 10 minuten laten pruttelen. De tomaten, de wijn en de tomatenpuree toevoegen, aan de kook brengen en 5 minuten koken om de saus iets te laten indikken.
De aardappelen toevoegen, 15 minuten zachtjes laten pruttelen.
De visfilets er bovenop arrangeren en met de deksel op de pan 10 minuten laten pruttelen of tot de filets juist gaar zijn.
Vlak voor het opdienen met veel peterselie bestrooien.
In wijde kommen serveren met vingerkommen met limoen, warm stokbrood met olijfolie en partjes limoen en stukjes promèntè.
Voor 6 personen.

Eet smakelijk,
May

Wijnadvies

Verzorgd door de wijnspecialisten van Licores Maduro

Château Minuty Moments

Druifsoort: 50 procent Grenachet, 35 procent Cinsault & 15 procent Tibouren
Streek: Côtes de Provence, Frankrijk
Kleur: Zacht zalmkleurig
Geur: Framboos, aardbei en een vleugje kruiden
Smaak: Frisse zuren met de smaak van framboos, aardbei en wat citrus op de achtergrond

Een prachtig gerecht uit het zuidoosten van Frankrijk, uit de Provence. Natuurlijk moeten we hierbij een typische wijn uit de streek drinken! Deze week de Château Minuty Moments, een prachtige rosé van een van de oudste wijnhuizen van de streek! Deze rosé is zeer fris met de typische smaak en aroma's van aardbei, framboos en ander rood zomerfruit. Dit wordt uitstekend gecomplementeerd door vleugjes kruiden typerend voor de Cinsault. Château Minuty is een van de 23 wijnhuizen uit de Provence dat behoort tot de 'Cru Classé des Côtes de Provence'. Dit zijn de beste wijnhuizen uit de streek. Behalve een traditionele wijnkeuze, zijn de rosé's uit de Provence uitstekende keuzes bij andere gerechten met vis of zeevruchten. Laat deze niet aan voorbij gaan!

Santé!

Licores Maduro

Deze wijn is verkrijgbaar bij The Store, Licores Maduro.

Bar Restaurant & Marina De Kleine Wereld

NIEUW: WERELD XPRESS!!!
Island trips the way you like it!

Bijvoorbeeld vanuit De Kleine Wereld richting Westpunt. Via Boca table, Grote Knip en Lagoun baai, naar Porto mari of een andere baai waar heerlijk gesnorkeld kan worden. Broodjes en drankjes naar wens en als afsluiter een drankje in ons restaurant.
Wereld Xpress biedt tevens duikcursussen of -trips onder begeleiding aan.

Heerlijk romantisch dineren op of aan het water

OPHAALSERVICE
Gasten van de resorts Chogogo, Jan Thiel, Morena en Papagayo kunnen gebruik maken van onze gratis ophaalservice.

STEENGRILLEN
Elke dag kunt u steengrillen aan een van onze 7 grilltafels met heerlijke vis, vlees, groenten en diverse sauzen. Een echte aanrader!

Voor meer informatie of reservering belt u:
747 5555, 5233119 of 5288881 of kijkt u op onze Website.

Website: www.dekleinewereld.an
De Kleine Wereld
Caracasbaaiweg 407 N
Curacao.

Proffid Caribbean NV: *Hotel, Restaurant & Retail Automation, Inventory, Credit Card Interface*
www.proffid.com - info@proffid.com - Aruba: +297-5881570 - Bonaire/Curacao: +5999-7378332

ÑAPA Business
5 februari 2011

Duurzaam en Leefbaar Curaçao: Een stapje dichterbij?

Op 1 februari werd het eerste rapport voor de Millennium Development Goals (MDG) voor Curaçao en St. Maarten gepresenteerd in het auditorium van de Centrale Bank.

Tekst: Shakti Aroena Lakhi Foto's: Archief

Een bijzonder moment voor een jong land als Curaçao. Voor het eerst in haar geschiedenis is zwart op wit gezet waar de komende tijd aan gewerkt moet worden voor het scheppen van een evenwichtige natie. Is Pais Kòrsou nu een stapje dichter bij een duurzamere en leefbaardere samenleving?

Leefbare wereld
In 2000 hebben 191 lidstaten van de Verenigde Naties (VN) afspraken gemaakt voor een betere en leefbare wereld. Hoe deze wereld eruit mag zien wordt aan de hand van acht doelen aangegeven. De zogenoemde Millenniumdoelen. De bedoeling is dat de doelen gerealiseerd zijn in 2015. En om welke afspraken gaat het? De doelen richten zich op armoede, onderwijs, gezondheid en milieu en luiden als volgt:

1. Uitbannen van extreme armoede en honger
2. Alle kinderen naar school
3. Mannen en vrouwen gelijkwaardige rechten en behandeling
4. Verminderen van kindersterfte
5. Verbeteren van de gezondheid van moeders
6. Bestrijden van hiv/aids, malaria en andere dodelijke ziekten
7. Een duurzaam leefmilieu
8. Mondiaal samenwerkingsverband voor ontwikkeling

Curaçao heeft vanuit de Nederlandse Antillen een bijzonder samenwerkingsverband met de Verenigde Naties via het United Nations Development Programme (UNDP). Het mondiale MDG-rapport van de VN is als basis gebruikt en vertaald naar de eigen situatie, het lokale MDG-rapport voor Curaçao. Dit rapport geeft weer hoe wij er nu voor staan met betrekking tot deze acht doelen.

Ir. Shakti Aroena Lakhi is consultant bij Kool Caribe Consult Partner in Sustainability

De resultaten
Hoe doet Curaçao het op het gebied van deze MDG's? Is zij goed op weg of moet zij helemaal van het begin af aan beginnen? De resultaten geven een wisselend beeld. Curaçao is goed op weg op het gebied van toegang tot onderwijs. Het rapport geeft aan dat ieder kind op Curaçao de mogelijkheid heeft om naar het basis- en vervolgonderwijs te gaan. Verder is de kindersterfte vrij laag op Curaçao en ligt de realisatie van dit doel goed op schema vanwege goede voorzieningen en deskundigheid van verloskundigen en artsen. Ook met het verbeteren van de gezondheid van moeders gaat het goed, wat ook te danken is aan onze goede gezondheidszorg.

Hoewel de Curaçaose overheid met beleidsmaatregelen zoals het faciliteren van goede werkomstandigheden er alles aan doet het percentage van vrouwen op de arbeidsmarkt te verhogen en hun positie hierin te versterken, vervult de vrouw nog steeds een ondergeschikte rol ten opzichte van de man. Zo ligt het salaris van de vrouwen gemiddeld lager dan die van de mannen.
Op het gebied van mondiale samenwerkingsverbanden voor ontwikkeling liggen er sinds 10 oktober genoeg kansen en mogelijkheden en is het haalbaar dit doel te realiseren. Zo oppert het rapport de banden met de overige Caribische buren te versterken om van elkaars ervaringen te leren.

Zonder stevige maatregelen is het voor Curaçao niet haalbaar om in 2015 armoede en honger uit te bannen, hiv/aids en andere dodelijke ziekten te bestrijden en een leefbaar klimaat te creëren voor elke burger.

Nader toegelicht
Er springen twee doelen uit die een verdere toelichting verdienen. De op het eerste gezicht positieve resultaten blijken een keerzijde te hebben. Het gaat om kern-issues binnen de maatschappij. Allereerst het doel dat iedereen in 2015 toegang heeft tot onderwijs. Onderwijs is nodig voor een land om kenniskapitaal op te bouwen. Deze 'buffer' is noodzakelijk voor de zelfredzaamheid van een (nieuwe) natie. Hoewel kwantitatief gezien iedere Curaçaose burger toegang heeft tot onderwijs, laat het rapport zien dat het kwalitatief zorgwekkend is. Zo is de schooluitval van jongeren en vooral onder de jongens (het zogenoemde 'boy problem') hoog. Vanwege de meertalige aanpak in het onderwijs, ontstaan er hiaten binnen het opleidingsniveau en de geletterdheid van leerlingen. En last but not least is brain drain een belangrijke factor voor de verarming van ons kenniskapitaal. Zo komt ongeveer 5 procent van de jongeren van het eiland die in Nederland gaat studeren terug om zijn of haar vergaarde kennis hier in te zetten.

Een ander doel wat aandacht nodig heeft is het uitbannen van extreme armoede en honger. Op dit punt doet Curaçao het niet goed en zal dit doel waarschijnlijk niet halen in 2015. Een belangrijk punt wat het rapport signaleert is dat er ook geen verbetering in zit, want het aantal mensen in financiële moeilijkheden neemt toe. Dit is te merken aan bijvoorbeeld de stijging van schoolvoedselprogramma's en overheidsuitgaven voor sociale ondersteuning zoals huursubsidie of onderstand. Twee van de drie Curaçaoenaars zit met zijn gemeten inkomen onder de armoedegrens. Deze grens ligt met 2195 gulden per maand hoog op Curaçao, omdat het levensonderhoud duur is en voortdurend stijgt, terwijl de lonen niet aanzienlijk zijn toegenomen. Daar komt nog bij dat het grootste deel van éénoudergezinnen geleid wordt door de vrouw. Deze vrouwen dragen een onevenredig zware belasting. Ze moeten voor het inkomen en de kinderen zorgen. Waarbij, zoals hierboven vermeld, vrouwen ook nog minder verdienen dan mannen. De mannen zijn de grote afwezigen.
Opvallend is het contrast binnen het land Curaçao dat gemiddeld een hoog inkomen heeft per hoofd van de bevolking. Dit is een vertekend beeld want veel mensen leven dus in armoede, terwijl een minder grote groep boven deze grens leeft. Dit geeft duidelijk de kloof aan die er bestaat tussen arm en rijk.

Kansen
Volgens Marcia de Castro, Resident Representative of UNDP in Trinidad & Tobago biedt het MDG voor Curaçao kansen en mogelijkheden. De Castro is als regiocoördinator voor Trinidad & Tobago, Suriname, Aruba, Curaçao en St. Maarten betrokken geweest bij het opstellen van het MDG-rapport voor Curaçao. Zo geeft zij aan dat met dit rapport Curaçao haar voordeel haalt omdat deze jonge natie zich aansluit bij het grotere mondiale proces van duurzame ontwikkeling. Het proces wat reeds langere tijd op globaal niveau plaatsvindt onder leiding van de Verenigde Naties. De acht Millenniumdoelen bieden een leidraad in het proces voor Curaçao om haar eigen persoonlijke leefbaarheid te creëren. Het gaat niet zozeer om het behalen van de doelen in 2015, maar om de stappen die elk zelfstandig land neemt richting zelfontplooiing. De doelen zijn onderdeel van het proces en een focuspunt.

Door het opstellen van een lokaal MDG-rapport voor Curaçao, voegt zij zich bij een globaal kennisnetwerk op het gebied van duurzame ontwikkeling. Een netwerk waarin veel kennis en ervaring aanwezig is. Zo heeft Curaçao voor het ontwikkelen van het rapport ondersteuning gekregen van de VN en andere landen uit de regio zoals Suriname, dat inmiddels haar tweede MDG-rapport heeft gepresenteerd. In dit opzicht is het voor Curaçao een voordeel om zelf niet het wiel uit te hoeven vinden, maar door samenwerking met bondgenoten haar eigen pad te creëren voor haar leefbare samenleving.

Een derde kans die De Castro ziet is de beschikbaarheid van data die nodig zijn om de ontwikkeling van een land in kaart te brengen. Niet alle benodigde data voor het huidige MDG-rapport bleken aanwezig te zijn. Het moge duidelijk zijn dat hoe vollediger en betrouwbaarder de data, hoe realistischer het beeld is dat het rapport verschaft. En met een goed en degelijk rapport kun je als land beter een op maat gesneden strategie bepalen en maatregelen voor verdere verbetering nemen. Zodoende kun je je als land ook beter vergelijken met andere landen en zodoende je positie bepalen in ontwikkelingsgraad. Daarom ziet zij de komende census in maart als dé uitgelezen kans om de datavoorziening op het eiland goed te organiseren. Door gegevens op de juiste wijze te verzamelen, in te voeren en te analyseren werk je aan een goed overzicht waarop gericht beleid kan worden ontwikkeld.

Aanpak
Voor de minister van Economische Ontwikkeling Abdul El Hakim is dit het eerste rapport dat weergeeft hoe wij als Pais Nobo er op dit moment voor staan in onze ontwikkeling. Eén ding staat voor de minister bovenaan en dat is dat wij als land Curaçao het beter kunnen en willen doen dan deze acht Millenniumdoelen. De doelen zijn een basis, een uitnodiging om ons verder boven deze doelen te ontplooien. "We gaan niet voor computergeletterdheid, maar voor een computer voor ieder burger", verwoordt de minister dit.

De ambitie van de minister is dat het Land Curaçao een voorbeeld zal zijn voor andere landen. Dus wij krijgen niet alleen kennis vanuit andere regionen, wij delen onze expertise en zenden onze deskundigen uit om te laten zien dat Curaçao verder gaat dan deze doelstellingen.

Ook premier Gerrit Schotte onderschrijft deze doelstelling. Zo geeft hij aan dat de ambities van dit kabinet verder gaan dan dit rapport. Het kabinet richt zich op vier strategische doelen die gebaseerd zijn op de gedachte dat de ontwikkeling van iedere burger voorop staat, te weten:

- Hoge levensstandaard
- Hoge kwaliteit van het leven
- Sterke sociale cohesie binnen de gemeenschap
- Goed bestuur

Marcia de Castro

Om de ontwikkeling van je land te verdienen, dien je samen met de gemeenschap de maatschappelijke issues van het land op een creatieve manier aan te pakken. Op een manier waarop je niet zozeer hard hoeft te werken maar, met een slimme aanpak die resultaten boekt. "Not working hard, but working smart", aldus minister El Hakim.

Concrete aanpak betekent voor de minister dat hij ten eerste zal werken aan het bevorderen van de zelfredzaamheid van de bevolking vanuit de gedachte van: geef de burger een hengel en leer hem vervolgens de hengel te gebruiken om te vissen. Zo bestaat het plan dat iedere burger de kans krijgt om zijn eigen elektriciteit op te wekken door middel van zonnepanelen of windturbines. Het overschot kan weer terug worden geleverd aan het net. Ook zal de minister het verbouwen van eigen groente en fruit bevorderen en de bevolking deskundige ondersteuning hierin geven.
Verder zet hij zich in voor het verbeteren van het netwerk van openbaar vervoer, zodat de burger niet uren hoeft te doen om van het ene punt naar het andere te komen. Op het gebied van ICT en telecommunicatie wil hij nieuwe investeerders aantrekken. Hierdoor krijgt iedere persoon toegang tot internet en hiermee wordt gewerkt aan de versterking van het kenniskapitaal op Curaçao.

Een van de maatregelen die minister El Hakim neemt om de kosten voor huishoudens laag te houden is de liberalisering van de energievoorziening. Elektriciteit is één van de grootste kostenposten voor huishoudens. De markt wordt opengezet voor nieuwe energiebedrijven, zodat de kosten voor elektriciteit op den duur goedkoper zullen worden.

Werken aan een duurzame wijkontwikkeling is een van de prioriteiten van de minister. Zo wil hij in samenwerking met de wijkbewoners de kansarme wijken tot ontwikkeling brengen. Het 'oppimpen' van onze bario's, dus.

Tot slot ziet de minister dat met de vier strategische doelen die dit kabinet zich gesteld heeft en het MDG-rapport, al de eerste stappen zijn gezet richting een leefbaar en duurzaam Curaçao. Hij is ervan overtuigd dit Land neer te zetten als hét voorbeeld bij uitstek.

Business Agenda

Curaçao

Fiscale wettenbundel
De PwC fiscale wettenbundel 2011 is gereed. PwC publiceert jaarlijks de fiscale wettenbundel, een naslagwerk voor ondernemers, professionals en studenten in een handig pocketformaat. Alle relevante belastingwetten van Aruba, Sint Maarten en Curaçao zijn opgenomen, inclusief de belangrijkste uitvoeringsbesluiten en aanverwante regelgeving naar de stand van zaken per 1 januari 2011. Nieuw in deze editie is de BES-wetgeving, met de daarop betrekking hebbende uitvoeringsregelingen. Ook wetgeving die reeds aangenomen is, maar gedurende het jaar in werking zal treden, is opgenomen. De bundel kost 35 gulden en kan als volgt worden besteld:
Op Aruba: Geraldine Nadall, tel.: +297 522 1641, mail: geraldine.nadall@an.pwc.com of Shanine Oduber, tel.: +297 522 1647, mail: shanine.l.oduber@an.pwc.com
Op Curaçao: Mylene de Gouveia, tel.: +599 (9) 430 0001, mail: mylene.j.de.gouveia@an.pwc.com of Chiara Gomez, tel.: +599 (9) 430 0211, mail: chiara.s.gomez@an.pwc.com

15 februari: Sybilla Dekker bij Vrouwennetwerk
Stichting Vrouwennetwerk Curaçao verwelkomt op 15 februari als gastspreker tijdens de februaribijeenkomst Sybilla Dekker, onder meer voormalig minister VROM (Volkshuisvesting, Ruimtelijke Ordening en Milieubeheer), oprichter Stichting Vrouwennetwerk Nederland en huidig voorzitter Stichting Talent naar de Top. Zij geeft een lezing over de betekenis van Vrouwennetwerken, wat die vrouwennetwerken voor haar eigen carrière hebben betekend en nog steeds betekenen. Tevens zal zij ingaan op haar voorzitterschap van Talent naar de Top, een initiatief waarbij bedrijven en de overheid in Nederland zich verplichten om een diversiteitsbeleid te voeren en met name de doorstroom van vrouwen naar de top te bevorderen.

Programma:
17.30 - 18.00 uur: Ontvangst/registratie 18.00 - 19.00 uur: buffet diner
19.00-20.00 uur: Lezing Sybilla Dekker, gevolgd door discussie
20.00 uur: Afsluiting en netwerken
Locatie: Avila Beach Hotel, La Belle Alliance
Bijdrage: 40 gulden p.p. voor netwerkers, 50 gulden p.p. voor gasten (incl. buffet, excl. drankjes)

23-25 februari: Etiquette & Manners
Wever Etiquette & Manners organiseert een driedaags seminar 'International Protocol & Business Etiquette'. Het bureau is gecertificeerd door de Protocol School of Washington en is het eerste Protocol & Business Etiquette-instituut in deze regio.
Op 5 maart is er een intensieve training speciaal voor HR-managers, PR-medewerkers, beleidsmedewerkers overheidsinstanties, protocolmedewerkers, evenement-managers en ondernemers.
Voor beide sessies is er nog de mogelijkheid om in te schrijven tot uiterlijk vrijdag 4 februari.
Voor inschrijving en informatie: Sheïda Wever, tel. 511-3470, email info@weveretiquette-manners.com, website www.weveretiquette-manners.com.

25-26 februari: BusinessRICH
2-daagse intensieve business workshop. Ondernemen is een vak. Leer te werken 'aan' uw bedrijf in plaats van er 'in' met praktische tools op het gebied van onder meer sales, marketing, team building, systemen en planning. Gericht op snelle, meetbare resultaten.
Meer informatie www.actioncoach.com/caribbean of bel 7366373

Cursussen Kamer van Koophandel

7 & 9 februari: Uw eigen bedrijf succesvol beginnen Voertaal Nederlands

8 februari: Servisio kontinuo ta e yabi pa eksito!

10 februari: Business English
Papiamentu/Engels

14 & 16 februari: Inkomstenbelasting

21 & 23 februari: Siña skibi un bon plan di merkadeo

22 februari: Maneho di personal den bo negoshi

24 februari: Kon pa krese despues di a kuminsá

Plaats: Auditorium van de Kamer van Koophandel
Voertaal Papiamentu tenzij anders aangegeven.
Cursussen op doordeweekse dagen zijn van 18.00 tot 21.00 uur. Op zaterdag van 09.00 tot 12.00 uur.
Prijs per keer is 40 gulden. Deelname aan een cursus die uit twee dagen of dagdelen bestaat kost dus 80 gulden.

Aruba

8 februari: KvK Lezing
Wat kan Aruba Chamber voor u betekenen? Tijdens deze lezing krijgt u informatie over de taken, verantwoordelijkheden en diensten van de Kamer van Koophandel van Aruba. Spreekster: Lorraine de Souza. Vooraf registreren is noodzakelijk. Dit kan door middel van een email naar businessinfo@arubachamber.com, onder vermelding van uw naam, bedrijf en telefoonnummer.
Entree: 35 florin p.p.
Tijd: 16.00-18.00 uur
Locatie: Auditorium van de Kamer van Koophandel
Meer informatie: Business Information & Support, telefoon 582.1566 ext. 35/42.

22 februari: KvK Lezing
Pensioenplannen en verzekeringspakketten. Presentatie verzorgd door Fatum over pensioenplannen en verzekeringspakketten voor de lokale ondernemer. Vooraf registreren is noodzakelijk. Dit kan door middel van een email naar businessinfo@arubachamber.com, onder vermelding van uw naam, bedrijf en telefoonnummer.
Entree: 35 florin p.p.
Tijd: 16.00-18.00 uur
Locatie: Auditorium van de Kamer van Koophandel
Meer informatie: Business Information & Support, telefoon 582.1566 ext. 35/42.

27-28 mei 2011: Innovation Conference & Expo
Innovatieve initiatieven.
Onder meer besprekingen met potentiële investeerders, presentaties van de succesverhalen van deelnemers en een presentatie van innovatieve projecten van studenten van EPI Ciencia y Technologia (C&T).

Plaats: Renaissance Convention Center
Meer informatie: www.arubachamber.com of email: businessinfo@arubachamber.com

Internationaal

12-13 februari: Emigratiebeurs
Internationaal evenement in het Expo Houten Exhibition Centre te Houten, Urecht (Nederland). Voor wie op korte of langere termijn Nederland wil verlaten. De beurs is het startpunt voor vertrekkende emigranten, expats, studenten, ondernemers, werkzoekenden en overige landverhuizers uit Nederland, België en Duitsland. Er zijn 190 exposanten, waaronder internationale werkgevers, buitenlandse organisaties, ambassades, uitzendbureaus, overheden, stageaanbieders, landelijke en provinciale vertegenwoordigers, makelaars en emigratiespecialisten die u kunnen informeren over wonen, werken, stage, studie, emigreren, remigreren of het starten van een eigen bedrijf in het buitenland. De beurs biedt bovendien meer dan 60 verschillende gratis presentaties met interessante vraagstukken, onderwerpen en trends in diverse branches en landen.
Meer informatie: http://www.emigratiebeurs.nl/

16-17 februari: Caribbean Clean Energy Business Forum 2011
Het forum biedt exporteurs van schone energieapparatuur en -diensten de mogelijkheid om business opportunities te ontwikkelen. Het programma bevat onder meer presentaties van experts op het gebied van schone energie uit zowel de publieke als de private sector.
Plaats: Dominicaanse Republiek
Meer informatie: www.c-caa.org of email ilgomez@amcham.org.do

25-27 februari: New York Times Travel Show
7000 Professionals uit de reisbranche samen op één beursvloer. Op 25 februari is de beurs alleen voor vertegenwoordigers van de branche. De overige twee dagen kunnen New York en omstreken de beurs bezoeken. Tijdens de travelshow vinden diverse conferenties plaats, panel-discussies, netwerkmogelijkheden en meer.
Meer informatie: www.nyttravelshow.com

9-13 maart: ITB Berlin
Grote Travel Trade Show met bestemmingen, reisorganisaties, booking systemen, luchtvaartmaatschappijen, hotels en alle andere terreinen van de reisbranche. 160.000 vierkante meter beursvloer, meer dan 11.000 exposanten, bijna 300.000 bezoekers waarvan 100.000 uit de branche. Van 9 t/m 12 maart is de beurs bedoeld voor reisprofessionals. Het publiek kan de beurs bezoeken op 12-13 maart.
Meer informatie: www1.messe-berlin.de

22 maart: Mode
Mode-evenement georganiseerd door de Kamer van Koophandel van Barranquilla (Colombia). Runway shows van nationale en internationale ontwerpers en matchmaking sessies tussen inkopers en leveranciers. Gedurende deze week verzorgt de Association of Caribbean States (ACS) zijn Textile and Fashion Forum of the Greater Caribbean, met specialisten op het gebied van textiel en mode, match making sessies, modeshows en showrooms.
Plaats: Barranquilla, Colombia
Meer informatie: www.plataformak.com or http://www.acs-aec.org of email pphillip@acs-aec.org.

21 t/m 31 mei 2011: Inspiratie Business Reis
Zakenreis naar de zes eilanden van de 'Dutch Caribbean' en Suriname. De reis richt zich op het identificeren en ontwikkelen van succesvolle relaties en zakelijke kansen in de Dutch Caribbean & Suriname. De focus van de Inspiratie Business Reis ligt op duurzaam innoveren, investeren, partnership, im- en export, culturele uitwisseling, financiële sector (fiscale aspecten) en real estate, en om in dit kader relaties tot stand te brengen tussen ondernemingen en instellingen in de Dutch Caribbean en Suriname. Persoonlijk maatwerk is, indien gewenst, mogelijk. Kosten deelname, reis, en verblijf op aanvraag.
Meer informatie: peter@interexpo.biz, tel.: 527-0177 of www.interexpo.biz

De Business Agenda verschijnt wekelijks in de Ñapa. Informatie over zakelijke evenementen, zoals symposia, lezingen, trainingen en conferenties, zowel op Aruba, Bonaire als op Curaçao, is welkom op napa@amigoe.com.

Communicatie

'Intranet moet worden afgeschaft'

Tekst: Bob Harms

Afdelingen Interne Communicatie zijn massaal de slag aan het missen. Dat zegt Marloes Pomp, voormalig projectleider 'Rijksambtenaar van de toekomst' in het jongste nummer van het blad IC (Interne Communicatie). Volgens Plomp zijn IC-professionals 'alleen bezig met het vullen van intranet. Ze halen hun machtsbasis uit het feit dat zij kunnen bepalen of een artikel wel of niet wordt geplaatst. En: IC-afdelingen voelen zich nog veel te belangrijk. Ze willen het alleenrecht op het middel communicatie. Dat is echt passé' Wake-up. Je kunt medewerkers niet langer bestoken met top-down zendergedrag. In de wereld van social media gaan ze toch wel hun eigen gang'.

Who the hell is Marloes Pomp? Pomp was onder meer projectleider 'Rijksambtenaar van de toekomst' bij het ministerie van Binnenlandse Zaken. En inmiddels verkondigt ze haar boodschap bij menig andere organisatie, gemeente of onderneming. In zekere zin is ze op kruistocht. Pomp heeft weinig tot niets op met de klassieke inrichting van communicatie in bedrijven en overheden en wil de wereld vertellen dat we echt in een ander decennium zijn beland: dat van de netwerk- en informatiesamenleving.

'De meeste communicatieafdelingen snappen echt wel dat als gevolg van de 'digitale revolutie' onze werkwijzen veranderen. Alleen beschikken veel afdelingen nog niet over de juiste kennis en vaardigheden om de kansen van web 2.0 te benutten bij de interne communicatie. Ze verbieden zelfs in veel gevallen het gebruik van social media', aldus Pomp. Ze vervolgt: 'En daar gaat het mis. Communicatie, zeker interne communicatie, zit vast in het zender-boodschappermodel dat topdown wordt geregisseerd. Ze willen controle uitoefenen. Vullen intranetsites en halen hun machtsbasis uit het feit dat zij kunnen bepalen of een artikel wel of niet wordt geplaatst. Ik zeg: weg met die intranetsites en ruil ze in voor social communities.

Bob Harms is communicatie-adviseur

Ze adviseert om te beginnen met bijvoorbeeld de widget 'Yammer', een interne Twitter of een interne groep op Facebook. 'Zorg dat mensen kennis kunnen delen op hun eigen vakgebied, via bijvoorbeeld Delicious, RSS, Scribd of Blogs. Bouw actieve communities rond de belangrijkste thema's en wees transparant. Er is altijd meer kennis buiten dan binnen de organisatie. IC-afdelingen voelen zich nog veel te belangrijk. Ze willen het alleenrecht op het middel communicatie. Dat is echt passé.'

Op de constatering dat interne-communicatieafdelingen nog steeds mensen denken te kunnen foppen met wenselijke informatie waarvan iedere medewerker weet dat die niet waar is, reageert Pomp bevestigend. 'Mensen communiceren toch wel. Goedschiks of kwaadschiks. Zakelijk of privé. Ik zie een heel andere rol voor Interne Communicatie weggelegd. Zij moeten medewerkers vooral gaan faciliteren in het gebruik van social media en het opbouwen van communities. Ze moeten vertellen hoe het werkt en tools aanbieden zodat medewerkers zelf actief worden. Het is niet meer van deze tijd dat, als ik intern kennis wil delen, ik moet wachten op Interne Communicatie, op toestemming om mijn bericht te kunnen communiceren.'

Communicatieafdelingen focussen zich over het algemeen op de verkeerde dingen, meent Pomp. 'Dan gaan ze regels opstellen over wat je wel en niet mag op social networks. Niet doen. Mensen weten zelf echt wel waar de grenzen liggen; wat wel en niet kan. Het zijn toch professionals? Gaan ze te ver, dan moet je je als organisatie afvragen of het wel professionals zijn en kun je misschien maar beter afscheid van ze nemen. Geef mensen veel meer zelf de verantwoordelijkheid. Mijn ervaring is dat mensen vaak eerder huiverig zijn om zakelijke informatie op social media sites te zetten, dan dat ze zomaar klakkeloos doen. Communicatieafdelingen kunnen zich beter richten op zaken als webcare, social media-campagnes, interne communities, crisiscommunicatie, social tagging, augmented reality et cetera.'

Boeken

Media & reclame

Een reclameboodschap kan pas effect sorteren als het publiek er mee wordt geconfronteerd. Of dat nou is via televisie, internet, een dagblad of een bushokje. Hoe een reclameboodschap het beste onder de aandacht van het publiek kan worden gebracht, is de centrale vraag van het boek 'Media & reclame', onder redactie van John Faasse, Marjolein Moorman en Peter Neijens.

Media en reclame zijn onderling sterk met elkaar verbonden. Aan de ene kant zijn de media voor een groot deel afhankelijk van reclame-inkomsten en aan de andere kant zijn adverteerders afhankelijk van media om hun boodschap over te brengen.

Nog nooit is de keuze aan media en reclamevormen zo groot geweest. Adverteerders en media-exploitanten zoeken steeds naar betere, efficiëntere en beter meetbare alternatieven. Het aantal nieuwe termen en begrippen is explosief gestegen en weinigen kennen alle ins en outs van de digitale media.

Vorig jaar kwam de vijfde editie van het boek uit. In deze versie zijn de hoofdstukken geactualiseerd en hebben nieuwe ontwikkelingen een plaats gekregen. De teksten zijn geschreven door experts uit wetenschap en praktijk. John Faasse is een autoriteit op het gebied van onderzoek naar de effectiviteit van reclame-uitingen, Marjolein Moorman was tot voor kort onder meer directeur van de Stichting Wetenschappelijk Onderzoek Commerciële Communicatie (SWOCC) en Peter Neijens is hoogleraar Communicatiewetenschap en directeur van de Graduate School of Communication van de Universiteit van Amsterdam, gespecialiseerd in media-, reclame- en publieke opinie-onderzoek.

In het eerste deel van het boek gaan de auteurs in op de strategische en tactische uitgangspunten van mediastrategie en mediaplanning, en sluiten af met een overzicht van de spelers en ontwikkelingen binnen de mediaplanningsmarkt. Het tweede deel van het boek behandelt de verschillende mediatypen en sluit af met een hoofdstuk over de wijze waarop combinaties van verschillende mediatypen kunnen worden ingezet in een multimediastrategie.

In het afsluitende deel is een voorbeeld opgenomen van een mediaplanningcase uit de praktijk. Deze case illustreert op heldere wijze hoe doelstellingen kunnen worden omgezet in strategie en vervolgens in concracties. Tot slot wordt een beeld geschetst van de toekomst van het mediaonderzoek in de dynamische en snel evoluerende praktijk van media en reclame.

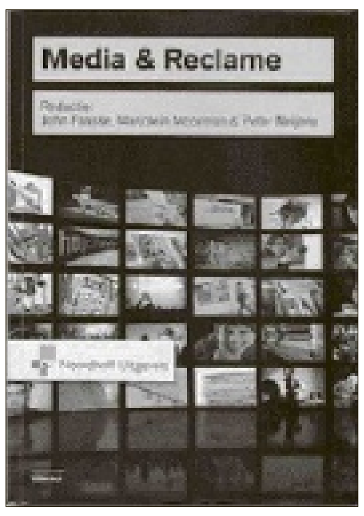

Titel: Media & Reclame
225 blz., Nederlandstalig
Redactie: John Faasse, Marjolein Moorman, Peter Neijens
Uitgever: Noordhoff Uitgevers
5e druk, 2010
ISBN-13: 9789001776527

Bestemming Curaçao

Wie: Ruben Welles
Hoe: InselAir, met deze maatschappij kun je je ticket terugwinnen, dat is altijd leuk om te proberen
Hoelang: Een maand, maar ik heb geen verplichtingen, dus ik kan ook zo langer blijven
Budget: De 1000 dollar die ik mee had, moeten sowieso op
Land van herkomst: Suriname

Ik vind Curaçao een erg gezellig eiland, ik houd van gezellige dames en die kun je hier wel vinden! Ik ben fotograaf en ik werk samen met www.stylephotographystudio.com aan een Valentijnsactie. Koppeltjes kunnen zich voor een prikje opgeven en dan worden ze gefotografeerd op een locatie naar keuze. Ze worden helemaal in de make-up gezet en omgetoverd voor de fotoshoot. De meeste stelletjes kiezen voor het strand, wat best begrijpelijk is. Wel leuk, want het zijn voornamelijk lokale mensen die zich aanmelden. De toeristen hebben het vast te druk met het verkennen van het eiland. Ook ben ik van plan om mijn portfolio een beetje bij te werken zolang ik hier op Curaçao ben.

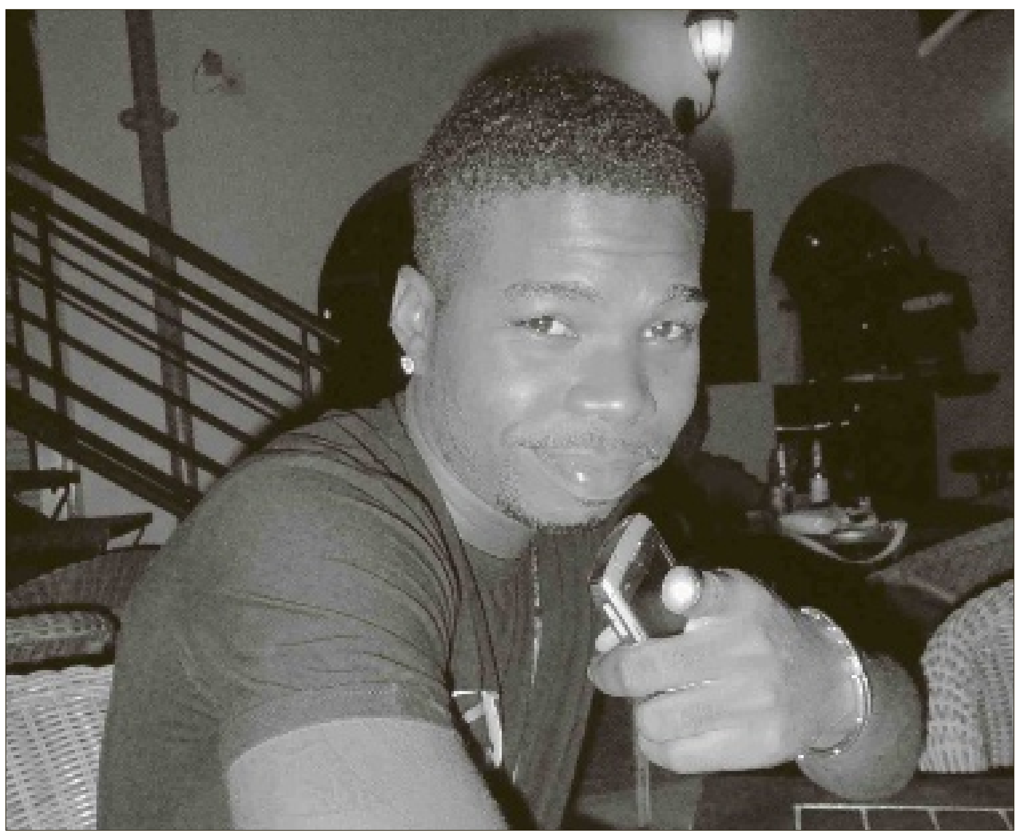

Arbeidsrecht

Zwangerschap en ontslag in de proeftijd

Al in september 2006 schreef ik in deze column over het ontslag tijdens de proeftijd. Een proeftijd is alleen geldig indien deze schriftelijk is overeengekomen.

Tekst: William ten Veen

Daarnaast mag een proeftijd nooit langer duren dan twee maanden na aanvang van de feitelijke werkzaamheden. Partijen mogen wel een kortere proeftijd overeenkomen. Bovendien moet de duur van de proeftijd voor beide partijen gelijk zijn. Er wordt gesproken van de 'ijzeren proeftijdtheorie'.

Dit betekent dat als niet aan alle bovengenoemde wettelijke vereisten is voldaan, de in de arbeidsovereenkomst opgenomen proeftijd nietig is. Nietig in dit kader wil zeggen dat de arbeidsovereenkomst gewoon bestaat, maar dan zonder proeftijd. Een mondeling overeengekomen proeftijd is tevens nietig. Tijdens de proeftijd geniet een werknemer minder ontslagbescherming. Ontslag nemen of krijgen is dus erg eenvoudig gedurende de proeftijd. Berust een ontslag tijdens de proeftijd op discriminatie, zonder dat daarvoor een redelijke en objectieve rechtvaardigingsgrond bestaat (de vraag is dan of er sprake is van discriminatie maar dat terzijde), dan is er sprake van misbruik van recht. Denk hierbij aan discriminatie op grond van bijvoorbeeld ras, geslacht en godsdienst. In het onderstaande voorbeeld is door de rechter geoordeeld dat er sprake is van discriminatie en derhalve van misbruik van recht.

Mevrouw A wordt door werkgever B benaderd met het verzoek te solliciteren naar een vacature. A stuurt haar CV naar B en al na een eerste kennismakingsgesprek wordt A een arbeidsovereenkomst voor de duur van 12 maanden aangeboden door B met daarin opgenomen een proeftijd van één maand. Vaststaat dat aan alle wettelijke vereisten is voldaan, zodat er een rechtsgeldige proeftijd tussen A en B is overeengekomen. A neemt ontslag bij haar oude werkgever en treedt per 1 februari 2010 in dienst bij B. Nog voordat A start met haar nieuwe werkzaamheden bij B, vertelt zij aan één van haar nieuwe collega's C (die zij kent van de 'puf-cursus' van haar eerste kindje) dat zij weer zwanger is. C vertelt dit blijde nieuws nietsvermoedend aan de nieuwe leidinggevende van A, die ook de leidinggevende van C is. A verricht twee dagen haar werk bij B en krijgt dan geheel onverwachts het verzoek van haar leidinggevende thuis te blijven in afwachting van een gesprek met de directeur van B die op dat moment op vakantie is. In het gesprek met de directeur wordt A duidelijk gemaakt dat zij onmiddellijk en derhalve in de proeftijd is ontslagen omdat zijn niet geschikt zou zijn voor haar functie. U denkt nu vast: kan de werkgever dat al na twee dagen werken bepalen? De proeftijd is bedoeld om de werkgever en de werknemer aan elkaar te laten 'snuffelen'. Het 'snuffelen' in dit voorbeeld heeft wel heel kort geduurd.

De werkneemster accepteert haar ontslag niet en stelt een vordering tot loondoorbetaling in bij de rechter. De rechter oordeelt dat de werkgever louter op grond van de zwangerschap van de werkneemster tot ontslag in de proeftijd is overgegaan. De werkgever heeft in de procedure namelijk niet aannemelijk gemaakt - laat staan bewezen - dat de werkneemster niet geschikt zou zijn voor haar nieuwe functie. Een periode van twee dagen is te kort om in alle redelijkheid te bepalen of deze werkneemster geschikt was voor haar nieuwe functie. Daarmee staat vast dat de werkgever misbruik heeft gemaakt van de wettelijke mogelijkheid om de werkneemster in de proeftijd te ontslaan. De werkgever wordt dan ook veroordeeld tot doorbetaling van het salaris aan de werkneemster.

De proeftijd maakt het dus mogelijk om de arbeidsovereenkomst in de proeftijd met onmiddellijke ingang op te zeggen, waarbij de opzegverboden - bijvoorbeeld opzegging tijdens ziekte - niet gelden. Een discriminatoir ontslag is verboden. Een dergelijk ontslag levert misbruik op van bevoegdheid hetgeen kan leiden tot een vernietiging van het ontslag.

Mr. William ten Veen is advocaat en partner bij Certa Legal Attorneys Caribbean tenveen@certalegal.com

Mens & Werk

Een autoritaire baas, wat kun je doen?

Veel werknemers hebben te maken met een autoritaire baas en dat doet het plezier in werken enorm afnemen. Een manager of chef die zijn autoriteit negatief inzet is meestal niet populair en de medewerkers zijn vaak bang voor hem (of haar). En uit angst om de baan te verliezen of om geen kans te maken op promotie houden veel mensen hun mond. De spanning die dit met zich meebrengt is slecht voor de werksfeer en voor het welzijn van het personeel.

Tekst: Judice Ledeboer

Niet iedere manager heeft de competenties om een goed manager te zijn en daar zijn ze zich vaak zelf niet van bewust. Gelukkig is er tegenwoordig veel aandacht, vooral bij grote bedrijven, om managers te trainen op hun leidinggevende vaardigheden en gedrag. Het komt nog veel te vaak voor dat managers een managersfunctie hebben omdat ze aan de beurt waren om die functie te krijgen en het komt ook nog steeds voor dat vriendjespolitiek binnen het bedrijf een rol speelt. Managers met autoritair gedrag hebben nog nooit van goede communicatie gehoord, gaan solistisch te werk en strijken met de eer van nieuwe processen die door de medewerkers zijn bedacht. Sommige managers zijn gewoon 'bullebakken' die geen enkele empathie vertonen.

Het werken met een solistische, niet communicatieve leidinggevende die verbaal op gewelddadige wijze feedback geeft werkt niet bepaald productief. Hier kan de medewerker helaas weinig aan veranderen en hij moet het in een andere richting zoeken: bij zichzelf. Wat kan een medewerker doen als hij met een autoritaire manager te maken heeft?

Een leidinggevende die autoritair overkomt heeft blijkbaar behoefte aan controle. Als er weinig teamgevoel is om het dagelijkse werk goed uit te voeren of als er te veel werkdruk is kan de spanning behoorlijk oplopen bij de managers, die uiteindelijk verantwoordelijk zijn voor het goede reilen en zeilen van een afdeling of bedrijf. Macht is voor de autoritaire manager een belangrijk hulpmiddel om invloed uit te oefenen en dat ontleent hij aan de hiërarchische positie die hij heeft.

Een autoritaire stijl kan in bepaalde omstandigheden goed werken, maar is niet effectief als er dagelijks leiding gegeven wordt aan een professioneel team. Bij crisismanagement kan autoritair leidinggeven wel effectief zijn. Dan is er weinig overleg met medewerkers, de beslissingen worden eenzijdig doorgevoerd en men moet via opdrachten werken om de zaken op de rit te krijgen of te behouden.

Wat betreft leidinggeven zijn er twee manieren: bij de ene manier denkt men dat een organisatie hiërarchisch gestructureerd moet zijn met veel toezicht en controle. De stijl van leidinggeven houdt dominantie, eenrichtingscommunicatie, dwang, controle en straf in. In de dagelijkse praktijk kan deze stijl leiden tot angst, volgzaamheid, geen werkplezier, weinig of geen motivatie en eigen initiatief en zeker geen eigen verantwoordelijkheid. Het is interessant dat de reactie van de leidinggevende daarop weer is dat hij nog harder zijn best moet doen met wat hij al deed: beslissingen eenzijdig nemen, meer macht tonen en schreeuwen om gehoord te worden. Hij wordt namelijk bevestigd in zijn manier van leidinggeven door het effect dat het oplevert. Zo ontstaat er een cirkeltje van gedragsuitingen waar de werknemer niet uitkomt.

De andere manier van leidinggeven is de gedachte dat de werknemers meer verantwoordelijkheid en zelfstandigheid krijgen, waardoor samenwerken en het teamgevoel gemotiveerd worden. Kortom, een meer democratische, participerende en motiverende leiderschapsstijl, met meer initiatief, plezier en ontplooiing in het werk. Het is dus duidelijk dat beide leiderschapsstijlen recht tegenover elkaar staan. Het leidinggeven vanuit autoriteit roept ongewenst gedrag op. De enige manier om dit te veranderen kan plaatsvinden als het gehele managementteam meedoet aan de verandering en ook het eigen gedrag wijzigt. Dat vraagt een grondige aanpak.

Eigenlijk bestaat de ideale manier van leidinggeven niet, want dat is verschillend per situatie in het bedrijf of instelling. Van groot belang is het om theorie en praktijk bij elkaar aan te laten sluiten en dan moet er stap voor stap gewerkt worden aan een werkbare vernieuwde structuur.

Dit begint met het creëren van bewustwording bij de managers. Dit is niet gemakkelijk, want veel mensen zijn nog niet in staat (of bereid) om aan zelfreflectie te doen, want bewustwording is een lang proces. De stap na bewustwording is verandering van iemand zelf en daar zijn veel mensen bang voor, ook op het niveau van het management. Het maken van functieprofielen, waarin bevoegdheden en verantwoordelijkheden zijn opgenomen en regelmatig werkoverleg zijn ook belangrijk. Een veranderingstraject inzetten vraagt dus meer dan het roer omgooien.

Een autoritair manager zal bij verandering van werkstructuur door de mand vallen, want zijn drang naar controle zal zichtbaar worden. Een autoritaire manier van leidinggeven past niet meer in deze tijd. De kennis om een verandering van werkstructuur door te voeren zal niet altijd aanwezig zijn bij de bedrijven en zijn tegenwoordig bedrijven die er in gespecialiseerd zijn om een cultuurverandering binnen bedrijven te begeleiden. Zodra er een plan en meer overleg is zal er meer ruimte komen voor initiatieven en tweezijdige communicatie waarbij iedereen in zijn waarde wordt gelaten en waar de managers meer coachend hun functie vervullen. Dit zal iedereen ten goede komen en ook de prestaties op het werk.

Over management

Peter Drucker en Management By Objectives (2)

Tekst: Jan de Ruijter

Als eerste reden voor het falen van de originele versie van Management by Objectives zoals opgesteld door Peter Drucker in 1954, noemden we in de vorige aflevering van deze serie dat:

1. De doelen in die tijd eenzijdig door het management werden opgelegd aan afdelingshoofden en niet, zoals tegenwoordig, in samenspraak met hen werden overeengekomen. Met opgelegde doelen werd niet de betrokkenheid van de medewerkers in hun werk bereikt zoals verwacht was.

2. Er werden verantwoordelijkheden uitgedeeld zonder ook maar één woord te reppen over de bevoegdheid van handelen. Pas nu wordt naast de verantwoordelijkheid ook de bevoegdheid van handelen gegeven (in het Engels wordt wel het kinderlijke woord empowerment gebruikt). Pas daardoor is het systeem motiverend én commiterend gaan werken. Mensen zullen zich immers sneller binden aan afgesproken (en niet opgelegde) doelen wanneer zij zich bevoegd weten om die handelingen te verrichten en die beslissingen te nemen die nodig zijn om de doelen te behalen.
3. De originele versie van Drucker was een te grote vereenvoudiging van de realiteit. Het simpele vaststellen en bereiken van enkele doelen alleen kan op zich niet tot succes van een onderneming leiden. Op zijn minst zal daar een goed doordacht alomvattend actieplan voor nodig zijn.

4. Allerlei op zich best goede systemen en ideeën kunnen alleen succesvol zijn als ze passen in de bedrijfscultuur van de onderneming. Als er geen aandacht wordt besteed aan de cultuur (zoals het geval was in de jaren 50) zijn ze gedoemd te mislukken. Resultaten hangen immers veelal af van de omgeving en sfeer in een bedrijf en kunnen in ieder geval daar niet van losgekoppeld worden.

5. Het systeem leidde veelal tot een verdraaiing en manipulatie van cijfers, getallen en resultaten, om hoe dan ook tot een positieve beoordeling van de resultaten te komen.

6. De in het systeem vastgelegde Key Result Areas bleken in de praktijk een struikelblok omdat de geselecteerde K.R.S.'s voor meerdere typen organisaties praktisch niet hanteerbaar waren. Het bezorgde managers een ware bureaucratische rompslomp omdat allerlei opgelegde formulieren ingevuld werden 'pour besoin de la cause'.

7. Omdat ook het gedrag van werknemers meegenomen werd in het systeem werden zij beoordeeld op ideaal gedrag in plaats van op wat zij doen en presteren. Dit leidde tot de voor alle partijen zo onbevredigende Performance Reviews, die in veel te hoge mate erg subjectief waren. Factoren zoals punctualiteit, attitude, initiatief, uiterlijk en kwaliteit van het werk, moesten beoordeeld worden en dat leidde slechts tot ongemakkelijke rituelen die betrokken partijen liever vermeden. Het proces werd dan ook afgeraffeld als een formaliteit zonder veel nut. En pogingen om iemands gedrag objectief te meten bijvoorbeeld door goede commentaren van klanten leidden tot het ongewenst lastigvallen van klanten/gasten.

Gelukkig werd Management by Objectives nooit losgelaten en werd continu verbeterd waardoor er tegenwoordig een inspirerend systeem is waarbij met werknemers op alle niveaus doelen in onderlinge samenspraak worden opgesteld die SMARTER zijn, dus specific, measurable, agreed-to (dan zijn ze ook gelijk attainable), result focused (dan zijn ze ook gelijk relevant), time bound, enthusing en rewarding.
De doelen komen voort uit een grondig actieplan dat bekend is aan de medewerkers en zij zijn zich bewust van de bevoegdheden die zij hebben om hun doelen te behalen. Het gaat daarbij om resultaten en niet om activiteiten (mensen moeten leren om niet altijd zo bezig te zijn met allerlei dagelijkse activiteiten dat ze hun hoofddoelen vergeten, de zogenoemde 'activity trap').
De hoofddoelen worden periodiek bij voorkeur maandelijks, afgesproken tussen een directeur/general manager en zijn afdelingshoofden en de afdelingshoofden maken afspraken met hun medewerkers op alle niveaus over de verdeling van de afdelingsdoelen. Medewerkers gaan dus meedoen aan het bereiken van de doelen van hun afdelingshoofd. Partijen sluiten daarover commitment contracts af. Afdelingshoofden en hun medewerkers hebben daarna veel vrijheid om de weg, wijze en tijdstippen te bepalen voor het behalen van de doelen en het management moet zich daar zo weinig mogelijk in mengen. Bij de doelen mogen de persoonlijke doelen van afdelingshoofden en medewerkers door hen toegevoegd worden, het behalen van persoonlijke doelen is daarmee een onderdeel van het moderne M.B.O. geworden.

Prestaties worden periodiek, bij voorkeur zelfs maandelijks, gemeten door middel van cijfers, getallen, feiten en resultaten. Ideaal gedrag zoals punctualiteit, uiterlijk en initiatief krijgen in goede organisaties alle aandacht in de bedrijfscultuur en selectieprocedures en niet meer in de evaluaties. Slechts twee factoren, goed medewerkerschap en proactiviteit (waarover meer in toekomstige afleveringen), worden meegenomen bij de maandelijkse beoordeling van de doelen, en alle gedragsnormen worden vanuit de bedrijfscultuur ter stond en ter plekke afgehandeld buiten de evaluaties om. Er moet een beloningssysteem gekoppeld zijn aan het behalen van resultaten waarbij het accent moet liggen op het behalen van de afdelingsdoelen (de doelen van het team).
Dit systeem werkt motiverend en bindend. Steeds meer zelfstandig functionerende medewerkers en zelfsturende teams commiteren zich aan het bereiken van resultaten (die zij zelf mede opgesteld hebben) waardoor de oude functie van 'control' stap voor stap vervangen wordt door 'commitment' waarbij mensen hun werkzaamheden ook goed doen zonder te veel kostbare supervisie.

Dit systeem is onmiddellijk toe te passen in alle organisaties die openstaan voor verbeteringen. Ook al hebt u misschien nog niet de juiste bedrijfscultuur of servicecultuur in uw bedrijf, u kunt best beginnen met een systeem van maandelijkse doelenstelling. Een prettige werksfeer en medewerkers die met plezier hun werk bij u doen, is voorlopig al voldoende basis om alvast een begin te maken met effectieve verbeteringen. In komende afleveringen zullen we nog verder ingaan op het fenomeen bedrijfscultuur, dat pas na de publicatie van 'In Search of Excellence' van Tom Peters in 1981, terecht de nodige aandacht kreeg en de missing link bleek naar een succesvolle toepassing van M.B.O.

(Wordt vervolgd)

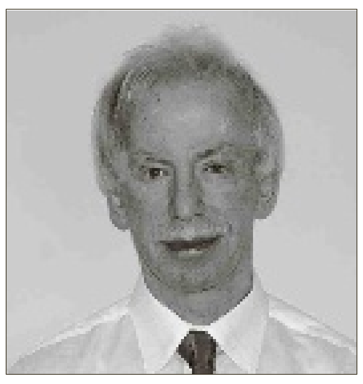

Jan G. de Ruijter is management consultant en gevestigd op Aruba. Reacties: j.deruijter@yahoo.com

Netwerken

‘Netwerken voor een topcarrière’

Steeds meer vrouwen ambiëren een topcarrière bij de overheid of het bedrijfsleven. Dat is zeker niet eenvoudig, maar slim netwerken kan helpen.

Tekst: Maya Mathias Foto: Archief

Sybilla Dekker, voormalig minister van VROM, commissaris bij talrijke topbedrijven en netwerker van het eerste uur, weet daar alles van. Dinsdag 15 februari deelt zij haar ervaringen en vertelt zij hoe zij als voorzitter van de stichting ‘Talent naar de Top’ vrouwen stimuleert tot uitzonderlijke carrières.

Digitale en fysieke netwerken

Netwerken is het ontwikkelen en bestendigen van relaties, allianties en coalities binnen en buiten de eigen organisatie en relatiekring om die vervolgens aan te wenden om informatie, steun en medewerking te verkrijgen en nieuwe (carrière)kansen te creëren op de arbeidsmarkt. Digitale netwerken zoals Linked in, en Facebook zijn, mede om deze redenen, razend populair geworden en in korte tijd uitgegroeid tot netwerken met miljoenen leden wereldwijd. Veel professionals worden (ook) actief in meer traditionele netwerken en service clubs, zoals de Rotary, de Kiwani’s en de Lionsclub, of sluiten zich aan bij professionele netwerken zoals het Vrouwen Netwerk Curaçao, het Marketing Netwerk van Curaçao of het onlangs gelanceerde HR Netwerk Curaçao.

Kenmerken van goede netwerkers

Goede netwerkers maken actief gebruik van bestaande contacten, leggen daarnaast steeds nieuwe contacten die nuttig kunnen zijn voor hun taak, opdracht of toekomst en bouwen doelgericht aan een invloedrijk, professioneel netwerk over de grenzen van hun eigen organisatie en relatienetwerk heen. Netwerken komt niet iedereen aangevlogen en kan best zwaar zijn, zeker als je weinig tijd en vele andere prioriteiten hebt. Misschien herkent u zich in de volgende struikelblokken.

Struikelblokken

- U hebt veel contactpersonen, maar vindt het lastig om consequent te communiceren.
- U vindt het moeilijk om hulp te vragen.
- U weet niet zeker wat u anderen te bieden hebt.
- U hebt helemaal geen tijd om te netwerken.
- U vindt netwerken vooral een kwestie van kletsen en roddelen en dat is niets voor u.
- Uw carrière zit in een overgangsfase en uw netwerk staat nog in de kinderschoenen.

Stuk voor stuk realistische zorgen die door onderstaande tips misschien voor een deel kunnen worden weggenomen.

Tips om slimmer te netwerken

1. Geef informatie door. Netwerken is vooral een zaak van geven en nemen. Start met geven. Help en steun personen in uw netwerk die in volle carriere-overgang zitten. Bied hulp en advies aan zonder dat er uitdrukkelijk naar gevraagd wordt. Ook hier geldt: Wien goed doet, goed ontmoet.

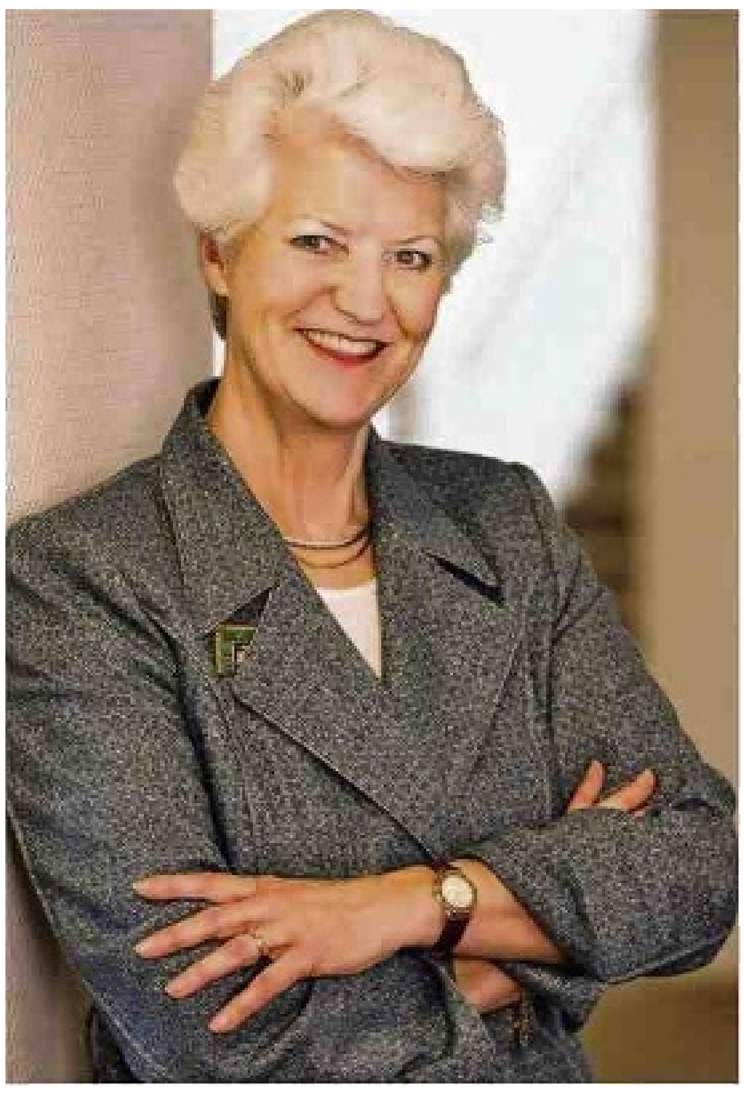

Sybilla Dekker.

2. Omring u niet alleen met gelijkgezinde mensen. U kent en waardeert vast wel mensen die hetzelfde studeerden als u, die een gelijkaardige carrière nastreven, evenveel ervaring hebben of dezelfde interesses delen. Zoek in elk geval ook iemand die niet in dat rijtje thuishoort en maak hem of haar deel van uw netwerk. Diversiteit maakt je netwerk extra krachtig en breed inzetbaar.

3. Verlies de telefoon niet uit het oog. E-mail kan gemakkelijk en efficiënt werken om contacten te leggen. Toch is het slim om de persoonlijke aanpak niet te verwaarlozen. Hang geregeld aan de telefoon of blackberry. Dat werkt soms directer, sneller en doeltreffender dan ze zoveelste relatief anonieme mail die in de grote stapel verdwijnt.

4. Ontmoet elkaar. Onderschat de waarde van face tot face ontmoetingen niet. Wanneer het niet altijd eenvoudig is om mensen uit het netwerk te ontmoeten, kunt u ze vooraf al in uw agenda boeken. Maak er een gewoonte van om geregeld iemand uit te nodigen, al is het maar om even bij te praten. Verjaardags- en postkaarten zijn ook een goede en eenvoudige manier om persoonlijk contact te onderhouden.

5. Verwaarloos uw (oude) kennissen niet. Zelfs indien u aan het begin van uw carrière staat of net een nieuwe uitdaging aanpakt, kunt u beter uw vorige netwerk niet verwaarlozen. Bestaande contacten, inclusief vrienden en familie, zijn vaak trouw en loyaal, kennen u van haver tot gort en kunnen u altijd bijstaan.

6. Trek voldoende tijd uit. Indien u niet over de gepaste informatie of vaardigheden beschikt om leden van uw netwerk te helpen dan is dat zo. Maar misschien kunt u wel gedeeltelijk helpen of kent u iemand die een oplossing kan bieden. Wees creatief, maar ook over wat u wel en niet kunt betekenen voor een ander, als men u om hulp vraagt.

Waarom netwerken zo belangrijk is

Veel bedrijven zijn voorzichtig bij het aangaan van nieuwe zakelijke contacten en het werven van nieuw personeel. Vooraf willen zij zo goed mogelijk weten wat voor vlees zij in de kuip hebben. Netwerken en referenties worden waar mogelijk goed gecheckt en schuiven zelfs andere rekruteringsmethodes naar de achtergrond.

Het loont dus zeker om deel uit te maken van een stevig en gewaardeerd netwerk. Daarnaast haalt iedereen voordelen uit de uitwisseling die in een levendig netwerk plaatsvindt. Met een groot en invloedrijk netwerk van veel verschillende soorten professionals, kunt u altijd wel ergens terecht voor inspirerende contacten, advies, kansen en nieuwe ideeën en vergroot u uw kans op een mooie carrière.

‘Talent en de kracht van Netwerken’

Datum: Dinsdag, 15 februari a.s.
Aanvang: 17.30 uur
Locatie: Avila Beach Hotel, La Belle Alliance zaal
Lezing: ‘Talent en de kracht van Netwerken’
Gastspreker: Sybilla Dekker

- voormalig minister van VROM
- oprichter Stichting Vrouwennetwerk Nederland
- commissaris bij talrijke topbedrijven
- lid van talrijke adviesraden
- huidig voorzitter van stichting ‘Talent naar de Top’(zie ook www.talentnaardetop.nl)

Organisator: Stichting Vrouwen Netwerk Curaçao (SVC)
Kosten: 40 gulden voor SVC-leden, 50 gulden voor niet leden

Programma:

17.30-18.00 uur	Ontvangst en registratie
18.00 -19.00 uur	Buffet diner
19.00-20.00 uur	Lezing Sybilla Dekker, gevolgd door discussie
20.00 uur	Afsluiting en netwerkgelegenheid

Aanmelding: Meld u aan via het secretariaat van het SVC, contactpersoon Marijke Winkel, m.winkel@live.com

MKB

De marketingmix

De marketingmix, soms marketinginstrumentenmix genoemd, is de combinatie van instrumenten die een organisatie kan gebruiken voor het invullen van haar marketingstrategie.

Tekst: Emiel Gerdes

Het gebruik van elk van deze instrumenten en hun onderlinge wisselwerking is onder andere afhankelijk van de doelstellingen, de markt, de doelgroep en de concurrentie. Oorspronkelijk onderscheidde men vier marketinginstrumenten, later is dit aantal uitgebreid om aan vermeende tekortkomingen tegemoet te komen of om nadruk te leggen op nieuwe inzichten.
Het optimaliseren van de marketingmix wordt vaak gezien als voornaamste verantwoordelijkheid van de marketingfunctie in een organisatie. Door de juiste combinatie van de vier (of meer) P’s te vinden kunnen marketers de effectiviteit en bedrijfsresultaten verbeteren. Kleine veranderingen in de marketingmix worden doorgaans als tactische activiteiten betiteld. Grote veranderingen in een of meer van de P’s kunnen vaak als strategische activiteit beschouwd worden.

Definitie

De marketingmix is de strategische combinatie van, en onderlinge afstemming tussen, de instrumenten die een onderneming ter beschikking heeft om de markt waarop zij actief is te bewerken.

De meest bekende invulling van de marketingmix komt voor rekening van Jerome McCarthy. Hij stelt dat marketers in essentie vier variabelen of ingrediënten kunnen gebruiken bij het opstellen van een marketingplan. Deze variabelen zijn prijs, promotie, product en plaats, vaak de 4 P’s genoemd.

Op lange termijn zijn al deze vier elementen te beïnvloeden, maar op de korte termijn zijn vooral product en plaats (ook wel distributiekanaal) moeilijk te beïnvloeden. Daarom worden marketers op korte termijn gedwongen zich te beperken tot de helft van hun instrumentarium en wordt tevens het belang van strategisch langetermijnplannen duidelijk, omdat slechts op lange termijn het product of het distributiekanaal aan te passen zijn.

Originele marketing-instrumenten

De originele 4 P’s zijn vooral relevant in de consumentengoederenmarketing, zoals supermarktproducten/minimarkets of duurzame goederen als witgoed of auto’s. Het originele marketingmixmodel werd in het Engels opgesteld. Doordat de Engelse termen (product, price, place en promotion) in veel talen ook door woorden beginnend met de letter P te vertalen zijn, is het 4P-model ook buiten het Engelse taalgebied verspreid geraakt.

Product

De eerste P staat voor product, soms ook de productmix genoemd. Het betreft hier naast fysieke producten ook diensten. Soms wordt product ook weer nader gesplitst in:
Het fysieke product: Het kale product, dit zijn de functionele en esthetische kenmerken (afmetingen, functie).
Het uitgebreide product: het fysieke product, met toegevoegde eigenschappen zoals verpakking, merknaam, service en garantie.
Het totale product: het uitgebreide product, maar dan met toegevoegde emotionele, instrumentele en expressieve eigenschappen/waarden door de consument toegevoegd!

In termen van de marketingmix geldt dat het product op korte termijn relatief vaststaat. Wijzigingen van verpakking of nieuwe innovaties die het product veranderen kosten tijd.

Prijs

De prijs is voor zowel leverancier als consument een belangrijke factor en wordt over het algemeen bepaald door de verhouding tussen vraag en aanbod. Het is in de meeste productcategorieën ook een erg snel te veranderen factor en daardoor een veel gebruikt marketingmix-instrument. Wel gaan hier soms kosten mee gepaard (in de micro-economie ook wel menukosten genoemd, naar analogie van het moeten wijzigen van de menukaart om een prijsstijging door te voeren).

Plaats

De P van plaats omvat zowel de locatie waar de consument het product verkrijgt als het (type) distributiekanaal. Te denken valt aan directe distributie direct van leverancier aan de eindgebruiker (denk bijvoorbeeld aan verzekeringsmaatschappijen, outlet stores en verkoop via internet). Bij indirecte distributie zitten er tussen de fabrikant en de consument een aantal schakels, zoals groothandels en detailhandels.

Promotie

Onder promotie valt de communicatie van een bedrijf gericht op het stimuleren van de verkoop. Enkele activiteiten die onder de promotiemix geschaard kunnen worden zijn:
Public relations: het nastreven van goede contacten met publieksgroepen, zoals klanten, concurrenten, leveranciers en financiers.
Reclame: niet-persoonlijke communicatie gericht op grote groepen afnemers, bijvoorbeeld in de vorm van reclamefolders, of radio- en tv-reclames.
Persoonlijke verkoop: een zeer effectief, maar doorgaans duur verkoopmiddel. Persoonlijke verkoop gebeurt in interactie met de klant waardoor direct op eventuele bezwaren of vooroordelen ingespeeld kan worden. Bovendien kan persoonlijke verkoop een vertrouwensband scheppen die de risicoperceptie van de klant vermindert.
Verkooppromotie: het vestigen van de aandacht op een prijsverlaging (de prijsverlaging zelf valt onder de P van prijs).
Cold calling: het direct telefonisch benaderen van willekeurige dan wel geselecteerde personen of bedrijven.

Uitbereiding op het originele model

Het originele 4P-model van McCarthy is vele malen uitgebreid en aangepast. Veel van deze uitbreidingen kunnen met een ruime interpretatie van de oorspronkelijke 4P’s ook onder dat model gelezen worden. Toch kiezen zowel wetenschappers, de makers van tekstboeken en vooral adviesbureaus ervoor om uitbreidingen in de vorm van aparte marketingmixfactoren te benoemen. Meestal ligt de oorzaak erin dat er behoefte bestaat om specifiek aandacht aan een (deel)aspect te besteden.

Personeel

De kwaliteit van het personeel kan essentieel zijn bij de beleving van het productaanbod. Niet alleen is personeel essentieel als visitekaartje, maar ook in de vorm van verkopers of (after sales) service medewerkers vormen zij een doorslaggevende factor voor uiteindelijke klanttevredenheid.
De P van people komt onder meer voor in het zeven P-model van Booms en Bitner (1981). Hiermee willen zij vooral wijzen op het belang van mensen in alle overige marketingmix-instrumenten.

Periferie

De derde uitbreiding van Booms en Bitner betreft de periferie (door hen in het Engels physical evidence of peripheral clues genoemd). Hiermee worden omgevingsfactoren bedoeld zoals de buurt waar het bedrijf gevestigd is of de locatie waar de dienst verricht wordt. Advocatenkantoren en marketingadviesbureaus maken hier bijvoorbeeld actief gebruik van door zich in luxe grachtenpanden te vestigen, maar in principe ondervindt iedere onderneming voordeel of hinder van de omgeving waarin hij zich bevindt.

Verpakking

Hoewel het pak of de verpakking waarin een product zit als een onderdeel van dit product beschouwd kan worden, is het voor sommige typen producten (vooral supermarktproducten) een van de belangrijkste instrumenten om de eigen propositie tot uiting te brengen. Schapimpact, logistieke optimalisatie en zelfs kwaliteitsperceptie zijn allemaal afhankelijk van de keuze van de verpakking. Om die reden wordt deze ‘P’ ook wel apart genoemd.

De P van packaging werd al gebruikt door Borden in het 12-instrumentenmodel dat hij kort na het verschijnen van het 4P-model van McCarthy publiceerde.

Partners

Door de toegenomen belangstelling voor partnerschappen en samenwerkingen over de gehele bedrijfskolom bestaat de behoefte om ook de P van partners aan het model toe te voegen. Vooral de deconglomeratie van de jaren 80 en 90, en de toename van activiteiten als co-branding en ingrediënt-branding hebben het belang van partnerschappen vergroot.

Presentatie

De P van presentatie wordt soms gebruikt om het belang van imago of de manier waarop de onderneming zich presenteert aan te geven. Een sterk imago kan de keuze voor een bepaald product of merk gunstig beïnvloeden. Een bedrijf dat zich professioneel presenteert scoort beter dan een bedrijf dat zich er gemakkelijk vanaf maakt. Een goede uitstraling wekt vertrouwen en vertrouwen trekt klanten aan. Daarom doen bedrijven er verstandig aan zich goed te presenteren. Een goede presentatie komt in alle facetten van de marketingmix terug.

Proces

Een andere uitbreiding door Booms en Bitner betreft die met de P van proces. Deze toevoeging kwam tot stand om aan te geven dat diensten, anders dan fysieke producten, beleefd worden als een proces vanaf het moment van aankoop.

Fysiek bewijs

Omdat voor diensten geldt dat de kwaliteit hiervan vooraf niet precies vast staat wordt door sommigen gesteld dat de marketingfunctie fysiek bewijs van de kwaliteit van de dienst moet leveren. Door vooraf helderheid te verschaffen omtrent de kwaliteit van de dienstverlening, neemt het risico voor nieuwe kopers af. Voorbeelden van dit soort fysiek bewijs betreft dan case-studies en testimonials van eerdere gebruikers van de dienst.

Wilt u meer weten over deze column, over onze service en diensten, of een afspraak maken voor een kennismakingsgesprek? Dan kunt u contact opnemen met het InnovatieCentrum Curaçao, via info@icc.an, of via info@mkbadviescuracao.com, of via telefoonnummer (+5999) 737 1360.

Emiel Gerdes is bedrijfskundig adviseur bij het InnovatieCentrum Curaçao.

MKBadviescuracao.com is vanaf april 2010 dé website voor ondernemend Curaçao. Waar ondernemers antwoord krijgen op vraagstukken, adviezen en ze tips krijgen over ondernemerschap. Geschreven door ondernemers, voor ondernemers. U hoeft vanaf nu nog maar 1 website te bezoeken en krijgt daar alle antwoorden op uw vragen. Kunt u het antwoord niet vinden, vraag het dan op de live chat aan een van de virtuele adviseurs, dan krijgt u via het brede netwerk alsnog uw antwoord.

Bezoek dus vandaag nog de website www.mkbadviescuracao.com.

Sonia Kook:

‘HR is cruciale afdeling bedrijf’

Een wisselwerking en ‘two-way street’ noemt ze het. Voor bedrijf en medewerkers. Het bedrijf geeft de mensen kwaliteit van leven en perspectief, de medewerkers op hun beurt energie, omzet en creativiteit. Als dit wordt beseft dan moet er volgens Sonia Kook van alles aan worden gedaan voor de gemeenschap om gezonde mensen in een gezond bedrijf te krijgen.

Sonia Kook toont de ‘Guia na éksito!’

Tekst: Peter Onvlee Foto: Ken Wong

De 57-jarige Sonia Kook is weer even terug op het eiland. Gelauwerd en al. Cambridge’s ‘Who’s Who’ in Massachusetts heeft haar onlangs gekozen als Professional of the Year 2010. Uit, zo zegt ze trots, 400.000 professionelen wereldwijd. Ze ziet het als erkenning voor haar succes als entrepreneur. Ze ontving in 2010 ook een Remington Award voor haar bijdrage aan gemeenschappen.

De vorige avond laat is ze uit Boston op het eiland aangekomen. Haar eerste bezoek dit jaar. Ze is de afgelopen jaren regelmatig teruggekomen. Vorig jaar vier keer. Heeft, ook eilandenbreed, al voor een groot aantal (grotere) bedrijven en organisaties adviserend gewerkt. Dit keer komt ze met een speciaal voor een telecombedrijf ontwikkelde methode over klantgerichtheid. Van hoog tot laag moet die binnen de organisatie worden doorgevoerd. “Als maar een groep binnen het bedrijf aan dit traject begint en de rest niet, is het weggegooid geld. Je bent als bedrijf afhankelijk van je klanten.”

Twee weken blijft ze. Ze werd op het eiland samen met zanger Ephrem J. door premier Gerrit Schotte in het zonnetje gezet. Omdat ze volgens Schotte Curaçao op haar gebied op de wereldkaart heeft gezet. Leiderschap, Human Resource Management. Ze blinkt, aldus de premier, uit vanwege een combinatie van multiculturalisme, meertaligheid, uitgebreide kennis op het gebied van strategisch leiderschap, strategische organisatieontwikkeling, trajecten leidinggevenden en personeel in innovatieve bedrijven en organisaties, advisering aan topmanagers, ontwikkeling van instrumenten en praktijken voor dat Human Resource Management. En dat gecombineerd met haar charisma en motivatiekracht, haar inspirerende en effectieve communicatiekwaliteiten, haar uitstekende schriftelijke communicatie.

Building Blocks

Sonia Kook is eigenaar/directeur van Building Blocks Global Consultancy in Boston, VS. Zij heeft de laatste jaren diverse boeken en dvd’s over leiderschap gepubliceerd. Ze verblijft zoals altijd op het Piscadera Bay-resort. Dit keer echter niet in haar ‘vaste’ unit. De zoektocht naar lucifers om water te koken blijkt in unit 32 vergeefs. Ze zullen even later keurig worden gebracht. Ze is, zegt ze, heel ambulant. Vroeger vaak Bonaire, nu wat meer ook St. Maarten, Saba, St. Eustatius en St. Kitts. Maar ook Zuid-Afrika, Johannesburg, Kaapstad, Pretoria en Spanje, Madrid.
In maart-april is ze weer op Curaçao. Dan maar liefst zes weken. Voor onder meer een seminar. In samenwerking met het aan de Polarisweg gevestigde Legal & Educational Services, een Adviesbureau Onderwijs en wetgeving waar Marjoleine Aarts de scepter zwaait. Ze zorgt voor de noodzakelijke logistieke ondersteuning. Kook is inhoudelijk verantwoordelijk. Kook richt zich vooral op leidinggevenden die zich met personeel bezighouden. Ze levert de tools, de instrumenten om de vaak bestaande kloof tussen leidinggevenden en personeel te dichten. “Ze krijgen die tools om te gebruiken, om er ook zelf verder mee te gaan. Het zijn ook die sofware en die boeken waarin de CCLC 1 en 2 centraal staat die haar hoog hebben doen scoren op de Cambridge’s ‘Who’s Who’-lijst. Waarbij CCLC staat voor Comprehensive Company Leadership Competencies, te vertalen als uitgebreide bedrijfsleiderschapskunde. De dvd’s zijn in haar bedrijf ontwikkeld met behulp van haar technische experts. “Ondernemers, leidinggevenden en HR-medewerkers die mensen begeleiden en coachen leren door de CCLC-principes, concepten, praktijken, technieken en vaardigheden te gebruiken terwijl ze gelijk hun praktijksituatie in de software toepassen.”

Geeft aan: “Begeleiden en coachen gaat door de software op prettige, doch grondige wijze. Alle aspecten die succesvol zijn of verbetering en/of correctie behoeven, worden specifiek in kaart gebracht en aangepakt. Mensen en hun teams groeien zienderogen. Personeelsleden, hun units, leidinggevenden en bedrijven hebben hiermee een integraal instrument dat gestructureerd en doelgericht alle knelpunten in functioneren aanpakt. En de software stelt met de voortgangsdocumentaties en -evaluaties vast of leidinggevenden voldoende hebben gedaan nadat ze eerst aan het begin van het traject de behoeften hebben ingevuld.”
Het is een eenvoudig proces aldus Kook. “Leidinggevenden volgen de instructies in de applicatie, vullen planner formats in en gaan door met de voortgangsdocumentatie en evaluaties. “Het referentiemateriaal in het boek is eenvoudig maar compleet omdat wij rekening houden met het feit dat leidinggevenden en HR-medewerkers constant problemen moeten oplossen en met meerdere aspecten bezig zijn tijdens hun werk en vaak met tijdstekort te kampen hebben.” Ze noemt de HR-afdeling de cruciale afdeling in bedrijven. En niet verrassend volgt: “Een bedrijf is afhankelijk van het functioneren van de medewerkers. Als er arbeidstevredenheid is zullen ze gemotiveerd zijn. Hun eigen kwaliteit van leven is zonder bedrijf niet mogelijk.” Volgens Kook zijn het de HR-medewerkers de centrale figuren die in de lijn het geheel monitoren en begeleiden.

> ‘Met tevreden arbeiders een beter bedrijf. Daar draait het om’

Boeken

De inmiddels gebrachte lucifers zijn op de porch die ochtend voor de thee en koffie niet meer nodig. De magnetron heeft zijn opwarmende werk al naar behoren gedaan. Kook zegt inmiddels overal wel wat achter te laten voor een volgende keer. Zaken als printers en ander materiaal wat ze bij haar werk nodig heeft. Toch sleepte ze dit keer vier zware koffers mee vanuit de States naar Hato. Met vooral veel boeken. Eigen werk en in de Verenigde Staten in eigen beheer en voor eigen risico uitgegeven. In vier talen. Papiamentu, Nederlands, Engels en Spaans. Over - inderdaad - Human Resource Management, personeelsbeleid. Titels bijvoorbeeld Leidinggeven: succesvolle benadering. Met als ondertitel Referentieboek voor elektronische applicatie CCLC 1. Of de applicatie voor CCLC 2, Mijn zoet met zuur. In het Papiamentu Meskla dushi ku Marga, in het Engels vertaald als Mix sweet with sour. Handelend vooral over het omgaan met conflicten en het helen van de wonden in de nasleep. “Gebeurt dit niet dan houd je chronische cycli van conflicten. En dat levert zoveel verspilling op.”

Sonia Kook is een Master of Science (Strategic Management, Human Resource Management). Studeerde in Cambridge aan de Lesley University, de tweede universiteit na het beroemde Harvard. Verhuisde naar de Verenigde Staten in het spoor van haar inmiddels ex-man die er aan de Boston University een studieopdracht kreeg. Woonde er bij elkaar zo’n jaar of tien voordat ze in 1995 terugkeerde naar Curaçao. Startte daar haar eigen bedrijf. “Nog niet zo officieel. Het was meer om uit te proberen. Maar de opdrachten kwamen binnen. Vooral op het terrein van personeelsmanagement en vorming. Bij bedrijven als consultant, op strategisch niveau, en development, groeitrajecten vooral voor mensen in het bedrijf.”

Sociaal

Kook is geboren en getogen Curaçaose. Studeerde voordat ze naar de Verenigde Staten ging in Nederland, woont nu na haar Curaçaose periode opnieuw in de States in Boston. Zocht aanvankelijk haar carrière in het onderwijs door de lerarenopleiding in Groningen te volgen. Haar hoofdvakken Nederlands en Engels. “Ik vond lesgeven leuk.” Maar omdat ze - zo zegt ze - graag dieper op de mens wilde ingaan werd via de sociale academie in Breda uitgeweken naar het sociaal cultureel vormingswerk. Twee, drie jaar deed ze dat in Nederland, in Bergen op Zoom om precies te zijn, voordat ze op Curaçao bij het Bureau Levens- en gezinsmoeilijkheden aan de slag ging met preventieve vorming. Werkte op het eiland ook met vrouwengroepen, ongehuwde moeders, in de wijkverpleging en buurtcentra.

Toch is ze daarna en na haar studie in de Verenigde Staten de wat kan worden genoemd commerciële kant opgegaan. En hoewel ze inmiddels niets meer met dat sociale culturele doet lacht ze dat je dat sociaal culturele altijd in je houdt. Ze heeft het ook voortdurend over de gemeenschap, gedragsvorming en motivering. “Een bedrijf is daarom een belangrijke pijler voor een gemeenschap. Het geeft de mensen kwaliteit van bestaan. Kinderen kunnen naar school, krijgen een degelijke opvoeding.” En aanvullend: “De hele gemeenschap draait voor een deel op dat bedrijfsleven. Daar geef ik graag veel tijd en aandacht aan. Met tevreden arbeiders een beter bedrijf. Daar draait het om.”

Hoofdlijnen

Het waarom van die switch? “Ik wilde mijn carrière oppakken. Ik ging en ga om met mensen. Je leert die kennen. Het is leuk om samen iets te bereiken. Ik had de idee dat ik ook bij bedrijven en organisaties veel kon doen. In combinatie met de mensen die daar aan de slag zijn.” En hoewel de hoofdlijnen van een opdracht van een bedrijf meestal bekend zijn, doet zij er vooraf het nodige onderzoek. Een behoefteonderzoek, veel dieper dan op een hbo-opleiding geleerd. “Je loopt anders het risico er naast te schieten. Je met zaken bezig te gaan houden die er uiteindelijk minder toe doen.”

Met haar bedrijf Building Blocks Global Consultancy heeft ze voor bedrijfsmanagers, HR-managers en andere leidinggevenden de consolidatiesoftware en instrumenten ontwikkeld zodat bedrijven en organisaties daadwerkelijk en permanent zelf verder kunnen gaan met groeitrajecten. Legt uit: “Ik heb aan de hand van de ervaringen bij circa tien bedrijven zoveel geleerd dat ik die instrumenten, software en boeken, kon ontwikkelen. De software is flexibel genoeg om zich aan specifieke situaties aan te passen. De combinatie software en boeken maakt het bedrijven gemakkelijk de basisontwikkelingen aan te kaarten.”
Volgens Sonia Kook zijn zes competenties cruciaal in een bedrijf, zowel voor leidinggevenden als niet-leidinggevenden. Ze heeft het dan over het onuitspreekbare PASKMT. Oftewel Personality (persoonlijkheid), Attitude (houding), Skills (vaardigheden), Knowledge (kennis), Motivation en Teamwork. “Als deze zes competenties goed zitten, zit het in het bedrijf intern ook goed. Los, dat wel, van de strategische doelstellingen.” Het zijn ook deze zes zaken die in haar dvd’s centraal staan en aan het einde van een jaar of traject de software automatisch het percentage door- en uitgevoerde taken berekend. “De software is een tweerichtingsverkeer. De leidinggevenden worden er ook door beoordeeld. Dit is wat bij de Professional of the Year zeer aansprak.”